

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מור שהולך לפניו לעולמי
עולמים ולנצח נצחים (אשר בנחל).

למוד יומי

ב'בלי ירושלמי תוספתא

בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת כי תבוא תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

בארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

בני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.662.4888

היכל הקודש

בלומינגדאוו

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
דופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

גדפס ע"י

קרן הדפסה
היכל הקודש

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

הוריות. פרק ראשון – הורו בית דין דף ו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רש"י

הכל עולה מלאק רעקן – והכתוב "שעירי עזים לחטאת, אף חטאת – הדקריב לא
נאכלה, לפי שהיו שעירי של צבור הנשרפין, לפי שהביטו דמן לפני זולפנים. בכתוב
"וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש", כדונן (ובוסם ממ, א) פירם
השורפן ושעירי הנשרפין, הדיטו שעירי עבודה זרה דעבור, דאמר בו יודעה. על
העמוד הזה יבאנו, ויבאנו דליל דיום ויז – ואמר

אף חטאת לא נאכלת. כיצא בו, אמר רבי יוסי:
 "הבאים מהשכב... הגולה הקרבו [עלות] לאלהי
 ישראל פרים שנים עשר וגו'... הכל עולה", הכל
 עולה סלקא דעתך? אפשר שחטאת עולה! אלא הכל
 בעולה, מה עולה לא נאכלת, אף חטאת לא נאכלת;
 דתניא, רבי יהודה אומר: על עבודה וזה הביאום.
 ואמר רב יהודה אמר שמואל: על עבודה וזה שעשה
 בימי דהריוה. בשלמא לרבי יהודה, משכחת לה
 לתינו שנים עשר חטאות - גזון דחטאון שנים עשר
 שבטים, דמיתו שנים עשר שעירים, אי נמי דחטאון
 שבעה שבטים ושאר ארבע פגוריה. ולרבי שמעון
 נמי, משכחת לה - גזון דחטאון אחד עשר שבטים,
 דמיתו אחד עשר שעירים ואידך דבית דין, אלא
 לרבי מאיר דאמר: בית דין מבאין ולא צבור, שנים
 עשר חיבי משכחת לה? גזון דחטאון ותדר חטאון
 ותדר חטאון, עד תריסר זמני - והא מיתו להו
 תהנהו דחטאון! אמר רב פפא: מי גמדי חטאות שפתו
 בעליה במוחה - בעי מילי ביחוד, אבל לא בצבור,
 לפי שאין מיתה בצבור - מנא ליה לרב פפא? אהא?
 איליאם דמתביב: "תחת אבותיך יהיו בידך", אי הכי,
 אפילו ביחוד נמו! אלא דוקא דרב פפא משעיר
 דראש חדש, דאמר רחמנא: מיתו מתורמת הלשפה,
 והא מיתו להו מישיראל, ותנך דפייש חיבי מיתו?
 אלא שמע מיה: חטאת שפתו בעליה צבור קרבה.
 - מי דמי? שאר ראש חדש דלקא לא מיתו מצבור,
 אבל חמא ודאי מיתו! אלא טעמא דרב פפא מהכא,
 דתביב: "כפר לעמך ישראל אשר פדת ה'", ראויא
 כפרה זו שחכפר על יוצאי מצרים, מיתו דמכר
 דרבי? - מי דמי? הנהו פוליה אלונינו, גזון דמכר
 אחים מכפרת נמי אמינא, אלא הכא מי הוו אחים?

31 - אֵין חֵבִי נָמִי, דְּחֵתִיב: "וְיָבוֹס מִהַכְּהֻנִּים וְתִלְוִים וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת" וגו'... וְתִלְוִם מוֹעֲמִין הוּא
32 (בְּקוֹל) "וְאֵין הָעָם מְבִירִים קוֹל" תְּרוּעַת הַשְּׂמִיחָה לְקוֹל בְּכִי הָעָם (וגו')... וְהַקּוֹל נִשְׁמַע עַד
33 שְׁעַר הַחֵתָּה. חֵבִי נָמִי מִסְּתַפְרָא, דְּאֵי לֹא חֵיבָא חֵכִי, "אֵילִים תִּשְׁעִים וְיִשְׁשָׁה כְּבָשִׁים שְׁבָעִים
34 הַחֵתָּה, הָכָא נָמִי הוֹרְאָת שְׁעַר הַחֵתָּה. מְנוּ רַבְנֵי: מֵת אֶחָד מִן הַצִּבּוּר - חֲתִיבֵנּוּ, אֶחָד מִבֵּית דִּין
35 אִמְרוּ רַבִּי יוֹרָא אִמְרוּ רַב יִרְמְיָה אִמְרוּ רַב: רַבִּי מֵאִיר הֵיא, דְּאָמַר: בֵּית דִּין מְכַאֵים וְלֹא צִבּוּר
36 דְּהָא קֵאִים פּוֹלְטֵיהּ בֵּית דִּין. מֵת אֶחָד מִבֵּית דִּין - פְּטוּרִין, דְּהוּא לֹא חֲסֵמָת שְׁמַת אֶחָד מִן הַשֶּׁ
37 רַב יוֹסֵף, וְנִקְרָא כְּרִבִּי שְׁמַעוֹן דְּאָמַר: בֵּית דִּין עִם הַצִּבּוּר, מֵת אֶחָד מִן הַצִּבּוּר דְּאָמַר: חֲתִיבֵנּוּ צ
38 כְּרַבְרָנִין דְּחֲסֵמָת שְׁמַעוֹן הֵיא! - אִמְרוּ לִיה אַבִּי, שְׁמַעוֹנִי לִי לְרִבִּי הַצִּבּוּר: חֲתִיבֵנּוּ, חֲסֵמָת
39 שֶׁל אִם הַכְּהֻנִּים שְׂאֲבָדֵי, וְהַפְּרִישׁ אַחֵרִים מִתְּחִמָּת - וְיִמְנוּ בִּינֵי, דְּבִרִּי רַבִּי יוֹרְדָה, רַבִּי אֱלִי
40 חֲסֵמָת צִבּוּר מִתָּה. אִמְרוּ לִיה רַב יוֹסֵף: בְּהֵינֵי מָת אִמְרַת? שְׁאֵנִי בְּהֵינֵי, דְּאִירִי חֲתִיבֵנּוּ: דְּחֵתִיב:

ורבוּכין, והיו כחטאת שרוב בעליה קיימין, ומשום
 צדיקה, ויהי קטלם בעלם בלא שום קרוב נעמו, והיה
 חיותה – דאקל – כל דורו מדרין דור מהפריסה, ורבי
 בית דין ורעשו צבור על פיהם, ולא הספיקו להביא
 ען שנת אחד מן ההצור – ודיבין וכו', **מבית אחד**
 מן בית דין – ודוריה לא חטאת שמת אחד מן
 השוחפין, ודוריה בנחתו נקטע בעליה ללא קרוב.
 וזא דאקרי לזו שוחפין – לא משום דחטאת של
 שוחפין דעלמא קריב, אלא משום בימאין קרובי,
 אלא לאו דאקרי לזו שוחפין משום אלא מצי
 קרי לזו צבור, ודא לא צבור ניעוה, הלכך קרי
 לו שוחפין, דאין **חובב מיתם** – דאין קרי למיתא
 בעבור. ודא גמיי חטאת בעלמא בעליה למיתא
 אלא – כדחיד אלא בעבור, שמעון לזי **לרבי**
 שמעון דאמר **הטאת השוחפין אינה מות**, ודמיא
 לו ושעיל של עם התפריס **הנאבד ויחיש**
אזימי תחיתים – וכן הנפריסין בלא אודר כן
 נמצאו האבודים – כולן מותוה, דרבי רבי יודנה.
 רבי אלעזר ורבי שמעון אמריהו ירע, והא הבא
 דפר של עם הכפרים, דהיינו פל של אורז, וכן
 חטאת השוחפין, דהיינו פל מהפריסין, ודאקרי
 רבי שמעון ירע, ולא היו כחטאת שפבר
 בעליה בעלמא, ולמהלמא אלא, משום דחטאת
 שוחפתא לא כחטאת דאזי דמיא אלא כחטאת
 צבור דמיא, והוא הדין כי מן אחד מן השוחפין,
 לא כחטאת שנתו בעליה חטא, אלא חטאת
 השוחפין וזו היא ואינה מיתה, והבא רבי דאמר
 ירע משום דאזי פפר בעליה, וזא חובב מיתא
 אחד מן השוחפין – אימאן קל דסבריה לזי לרבי
 שמעון דקריב, דחטאת השוחפין אינה מיתה.
 הלכך לא מתקוצא רבי שמעון, רבי יוחנה
 אויב בולן **ימות** – והכי כפירי, לזי דאפלי
 חטאת בעור מיתה, **אסי ליה רב יוסף כהני אף**
אמרת **שמי נתתי דחקיה** **הלך דביתך על**
הבהים ועל כל עם הקהל יכפר – דאשקא
 לקהל, וכיון דאקרי לזו שוחפין, משום הכי קאמר
 רבי שמעון דפר חטאת דוריה כחטאת שנתו
 דקולו דמי, דאיה מיתה, אלא כחטאת השוחפין
 – לשלם אימאן קל דסבריה לזי לרבי שמעון
 דכי מן אחד מן השוחפין ללא קרובה וכו' מן
 אחד מן בית דין פטור, ואבתי נוקמה משעון.

[illegible]

רבי גרסין בתורת כהנים: וכן היה רבי יהודה אומר על עבודה זרה הביאום — ואתא לפרושי דברי רבי יוסי. **אילים** וכבשים — צריך עיון: מאי טעמא נשרפ? שהרי אינן באין על עבודה זרה. **הזראת** שעה היתה — הוא הדין דעל כולוהו מצי לתרוצי הכי.

הוריות. פרק ראשון – הורו בית דין דף ו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

אלא מעתה – דברתם איקרו קהל, ליתו פר בדורא, וכי תימא הכי נמי שפי לכו שבטים – לרבי שמעון הדין שלשה עשר שבטים, ונתן רבי שמעון אומר: שלשה עשר פרים – פר לכל שבט ושבת ופר לבית דין, דלא הוה אלא שנים עשר שבטים, אלא אמר רב אחא בר יעקב שבטו של לוי לא איקרי קהל – והוה הדין לביתם, דלא איקרו קהל, דביתם הדין בבבל שבת לוי.

אלא מעתה, נִיתוּ פֶּר בְּהוֹרָא! וְכִי תִימָא הֵכִי נָמוּ, טָפִי לְהוּ בְּשִׁבְטֵי! אֵלָּא אִמְר רַב אֶחָא בְּרַבִּי יַעֲקֹב: שְׁבָטוֹ שֶׁל לְוִי לֹא אִיקְרוּ קֹהֵל, דְּכֵתִיב: "וְהָיָה מִפְּדֻי הָרִבְיָרִית וְנִתְחַדֵּק לְקָהֵל עַמִּים וְגו'", כֵּל שֶׁשֶׁשׁ לוֹ אֶחָהּ אִיקְרִי קֹהֵל, וְכֵן שְׁאֵין לוֹ אֶחָהּ לֹא אִיקְרִי קֹהֵל. – אַם כֵּן, חֲסִדִּי לְהוּ שְׁנַיִם עֶשְׂרִי שְׁבָטִים! – אִמְר אַבְי: "אִפְרִים מְנַשֶּׁה בְּרָאוּן יִשְׁמְעוּן הָיוּ לִי". – אִמְר רַבִּי: וְהָא פְּסוּכִי "עַל שֵׁם אֶחָדֶם יִשְׁמְעוּן בְּנֵי־לֵוִי, אִמְר לְנִתְחַדֵּק הַקִּשְׁטוֹ וְלֹא לְדָבָר אַחֵר! – וְהָא וְהָא חִלְקִין בְּדוּלָּהִים! – וְהָא חִלְקִין כִּד הַנִּתְחַדֵּק, כִּד חִלְקִין בְּכּוֹד לְדוּלָּהִים. – וְהָא חִלְקִין בְּנִשְׂאִים! – הַהוּא לְחֻלּוֹק בְּכּוֹד לְנִשְׂאִים, דְּתַנָּא: שְׁלֹמֹה עָשָׂה שְׁבַעַה יָמִי תְּנֻפָּה, וְכֹה רָאָה מִשָּׁה לַעֲשׂוֹת שְׁנַיִם עֶשְׂרִי יָמִי תְּנֻפָּה? כִּד לְחֻלּוֹק בְּכּוֹד לְנִשְׂאִים. מַאי הָיוּ עֲלֵהָ? תָּא שְׁמַע, דְּתַנָּא: רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, חֲמֵשׁ חֲמֵשׁ מִתּוֹת: וְלֹד חֲמֵשׁ, וְתַמּוּרַת חֲמֵשׁ, וְחֵמְשָׁא שְׁמִתוֹ בְּעִלְיָה, וְחֵמְשָׁא שְׁתַּכְּפֹּר בְּעִלְיָה, וְחֵמְשָׁא שְׁתַּכְּרָה שְׁתָּה, וְאִי אָתָּה יֹכֵל לֹמַר וְלֹד חֲמֵשׁ בְּצִבּוֹר – שְׁאֵין צִבּוֹר מִפְּרִישֵׁין נִקְבָּה, וְאִי אָתָּה יֹכֵל לֹמַר תְּמוּרַת חֲמֵשׁ מִפְּרִישֵׁין נִקְבָּה, וְשְׁאֵין תְּמוּרַת בְּצִבּוֹר, וְאִי אָתָּה יֹכֵל לֹמַר חֲמֵשׁ מִתּוֹת: שְׁתַּכְּפֹּר בְּעִלְיָה וְשְׁתַּכְּרָה שְׁתָּה לֹא שְׁמַעְנָה, יֹכֵל יִמּוּתָהּ? אֲמַרְתָּ: יִלְמּוּד סְתוּם מִן הַמְּפֹרָשׁ, מִה מְצִינֵי בְּיָוֵד חֲמֵשׁ וְתַמּוּרַת חֲמֵשׁ וְשְׁמִתוֹ בְּעִלְיָה – בְּיָוֵד דְּבָרִים אֲמֹרִים וְלֹא בְּצִבּוֹר, אִף שְׁתַּכְּפֹּר בְּעִלְיָה וְשְׁתַּכְּרָה שְׁתָּה – בְּיָוֵד דְּבָרִים אֲמֹרִים וְלֹא בְּצִבּוֹר. – וְכִי דִנְיָ אֲפִשֶׁר מִשְׂאֵי אֲפִשֶׁר? – רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּחַד מְקוֹם גְּמִיר.

הדרן עלך הורו בית דין

חֲזַרְתָּ בְּהֵן מִשִּׁית לַעֲצֻמוֹ שׁוּגָה וְעֵשָׂה שׁוּגָה – מְבִיא פֶּר; שׁוּגָה וְעֵשָׂה מִיד, מִיד וְעֵשָׂה שׁוּגָה – פֶּטוֹר, שְׁהוֹרָא בְּהֵן מִשִּׁית לַעֲצֻמוֹ כְּהוֹרָא בֵּית דִּין לַצִּבּוֹר. גְּמִירָא "שׁוּגָה וְעֵשָׂה שׁוּגָה – מְבִיא פֶּר". פֶּשְׁטִימָא! – אִמְר אַבְי: הָכָא בְּמֵאֵי עֲסָקִין – גְּזוֹן שְׁהוֹרָה וְשִׁכְח מֵאִיָּה טַעַם הוֹרָה, וּבְשִׁעָה שְׁמַעְתָּ

במסכת תמורה בפרק "ש קרבנות יחיד" (טו, ב) אמר רבי שמעון בן לקיש: ארבע נתנו להם תמורות והחמישית ירעה, יחיד ינינו שיחיד תמורת במקום אחד, ומספק העמידום על דמיון שיחיד תמורת, ואי סלקא דעתך דארבע ניתנו להם בצבור נתן כולוהו ארבע תמורת מן איתורו בצבור? הא לא משכחת לא דאפשר בצבור אלא שנתנו וכו' ולא אלא על בדרך למד סתום מן המפורש, וקא דייקא מזה מתניתא דכי דוכי דאמר רבי שמעון תשש תמורת מותו ביחיד ולא בצבור, דמהדאי דוקא רבי שמעון דידיד וכו' והשופטן דהיינו בית דין, משום דאי אתה יכול לומר ולד תמורת בשותפין, שאין השותפין מביאין נקבה, דבר ושעיר הוא דמביאין, ואי אתה יכול לומר תמורת תמורת בשותפות – שאין תמורה בשותפין דעלמא, וכל כשן בבית דין, דהכי נמי גזן במסכת תמורה (ג, א) אין השופטין עושין תמורה, וילמוד סתום מן המפורש, מה מצינו בולד תמורת ותמורת תמורת ביחיד – דברים אמורים (ולא בשותפין, אף תמורת שנתו בעליו ושעירו בעל בעליו ושעירה שנתה – ביחיד ולא בשותפין, דתמורת שנת אחד מן השותפין קרבנה, הלכך, את דקתינא מזה אחד מביא דין פטור – לא מתוקמא אליבא דרבי שמעון.

הדרן עלך הורו בית דין

משנה חזרה כהן פסית – הורה שוגג ועשה מיד, או שהורה מיד ועשה שוגג – פטור מקרבן, שהוראת כהן משיח לעצמו כהוראת בית דין לצבור, מה הוראת בית דין – אין חילוקין ביניהם על העלם דבר עם שגגת מעשה, אף אתה כהן כהן משיח לעצמו אינו חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה, כדפרש בגמרא: "לאשמטא העם" – הרי משיח כצבור, וכו' חזר בית דין ומידע קהל שוגג – לא הוי הוראה, הוי שגגת מעשה לחידה, והוי חידין, משיח כהן חזר כשבה או שהורה, אבל כהן משיח כהן הורא חזר ועשה שוגג – לא דיניה כחידה, ופטור לגמרי, דהכי אמרין בפרק בתרא (יא, א): "מעם הארץ" – פרט למשיח, דאני מביא קרבן בשגגת מעשה, גמירא שוגג ועשה שוגג מביא פר פשיטא, דכי הורה בשוגג ועשה שוגג, דהוי שוגג מעליל, ומביא פר קרבן, מהו דתימא בין דאי מתירע ליה – מנא טעם הורא, שגמא דהוה חזר בו מאותו טעם, וכי שבה הורא טעמא דאי על פי כן הוא עשה, ותולה בהוראתו ארשונה – אימא כהן דמי, ולא מחייב קרבן, קא שמענו על (שמיכול – לגמור מדין קל וחומר שמעתי כצבור, ולא צריך למכתב "לאשמטא העם", אף על גב דאילו לא נאמר "לאשמטא העם" הייתי למד מן הדין.

צבור

אמר: הריני עושה על דעת הוראתי, דמהו דתימא, כיון דאילו מתנדע ליה, [שפא] דרר ביה – כמזיד דמי ולא לחיוב, קא משמע לן, "מיד ועשה שוגג" כו', מנא הני מילי? דתנו רבנן: "לאשמטא העם" – הרי משיח כצבור, שפילו, ותלא דין הוא: צבור

מיד ועשה שוגג – תימה הדיא דהוה שוגג בלא הוראה? אי אבל בשתיקה ולא מיקרי הוראה – הא מאתר שאינו מורה לאחרים כי אם לעצמו, מה לי בשתיקה מה לי בריבויא (אי) (בהוראת) בית דין כו' – כמה ענינים שונה הכא מה שבה שגג בפרק קמא, אלא משום דאתי לפרשי רשאי, אמאי שוה להוראת צבור לענין שוגג ועשה כו', משום דשוו פר כהן משיח וצבור לחדרי. שׁוּגָה ועשה שוגג פשיטא – לעיל בפרק קמא ד, ב) דקתני: שוגגין ועשו שוגגין לא פריך נמי פשיטא וצריך לומר: אנן תנא הכא, דהתם ליכא לשוני בדבא, דהדיכ סלקא דעתך דלמיר דבולאו שטרדיין שכחו מאיזה טעם הורו?

ההירות. פרק שני - הורה בהן משיח דן עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
רש"י

צבור מוצא מכלל יחיד - דייחד מביא כשבה או שעירה, וצבור מביא פר. נשיא מוצא
מכלל יחיד - ורבכלל יאם נפש אחת' הוא, ומוצא מכללו. דייחד מביא כשבה או
שעירה, ונשיא מביא שעיר. מה נשיא - בשגגת מעשה בלא העלם דבר וכו'. צבור כפר
ואין מביאין אשם תלוי - כלל. דאמרו לקמן, דכתיב ביה באשם תלוי יאם נפש כי
הטטנו וגו' לא ידע ואשם' וכתיב ידע' מלי
הבוקר על שגגתו אשר שגג הדוא אל יצטרע על
שחטאתו ושגגתו שזה - חייב בשגגת מעשה
בלא העלם דבר, יצא כהן משיח שחטא
בהעלם דבר, וכל שכן צבור ויצא מאשם תלוי,
משום הדעלם דבר בהדיא כתיב בהו, ואין
הטאתו ושגגתו שזה, דבעינן העלם דבר עם
שגגת מעשה. ועוד צבור אינו בכלל 'נפש'.
נשיא - צבור מביאין שעירה שעיירה בעבור
דכתיב בפרשת 'שלח' כל אנשים' בעבור דזה
יאם נפש', דאמר דייחד ודאמר נשיא ואחד
משיח מבישעו, ונשיא אשם ודאי - בין נשיא
ובין משיח, דכתיב באשם גולות ובאשם
מעילות 'נפש', ומשיח ונשיא בכלל 'נפש'
אחת' הו. וצבור אין מביאין אשם ודאי, דאין
בכלל 'נפש' אחת'. ודאי דתנן אין חייבין אלא
על דבר שדודות כרת ושגגתו חטאת וכן המשיח
על דבר משמע: ודבר אין דאין חייבין כלל
על שדודות כרת ושגגתו על דדונו כרת ושגגתו
חטאת, שאם חזרו בשחייתו על דדונו כרת
ושגגתו אשם - פטורין לגמרי. ועוד, ורבאשמות
אין בהם דין שגג. דעל דדון הוא מביא אשם.
וכן המשיח אין מביא פר אלא ברב שחייתו
על דדונו כרת ועל שגגתו חטאת, אבל במקום
אשם ודאי - חייב אשם, לפי שדוא בכלל 'נפש'
אחת'. ולכתיב צבור, דאין מביאין פר
מביאין אשם, ונשיא יחיד - דאין מביאין מביא
אשם תלוי. דכתיב - באשם תלוי יכפר הבוקר
על שגגתו אשר שגג מחטאתו, מי שחטאתו
ושגגתו על דדאי חייב עד דדונו הכל בשגגת
מעשה ודיינו יחיד. יצא משיח שחטאתו
ושגגתו אין שזה, דאין חייב אלא על העלם
דבר עם שגגת מעשה, לאשמת חקם על כרחיך
לא קאמר ליה - כלומר, מ'לאשמת חקם'
קאמר דנפקא ליה דאין חטאתו ושגגתו שזה.
דמשיח כצבור, ודא כתיב לא קמה ליה חקש
ד'לאשמת חקם', דעדיין לא הוהנב 'לאשמת'
חקם' במקומו, דא קאמר אף על גב דאילו
לא נאמר 'לאשמת חקם' יבולת ללמוד מן
הדין דמשיח צריך העלם דבר עם שגגת מעשה
כצבור. וקאמר נראה לפי דומה. צבור כפר ואין
מביאין אשם תלוי, ומשיח כפר ואין מביא אשם
תלוי, כענין דאין דומה משיח לצבור. אף על
גב דאין, לא נאמר 'לאשמת חקם', ודא
קאמר ד'לאשמת חקם' נפקא ליה דמשיח אין
חטאתו ושגגתו שזה, דאין מביאין אשם תלוי -
הואל בלא 'אשמת חקם' הוא דן ולמוד דא
אשם בין נפשו - לא עיקר חזון שזה, וכן
כך הוא: צבור כפר ומשיח כפר, מה צבור אינו

רלב
רש"י

חייב אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה - אף משיח לא ידא חייב אלא על העלם
דבר ושגגת מעשה. משנת הורה - כהן משיח בעצמו, כהן דמזרח בתרי אסור, בית
דין בחלק הוא בעבורה וזה. נתכפר לו בפני עצמו - דמביא פר בפני עצמו. דאין הורה
הוא בפני עצמו ולא חזרו בית דין כלל - לא אצטריך למיתני דייחד לביא פר, ומדקא
מלא הוא. אלא כי אצטריך למיתני, כהן
שדורו בשני אסוריו. הורה עם הצבור - בית
דין, כהן דדורו בהדיא אסור, הוא בחלק הן
בחלק. נתכפר לו עם הצבור - שדוא מתכפר
בשל בית דין, ומשני מה מתכפר בשל בית דין
עם הצבור כי הורה עם הצבור - לפי שכבדים
הרבה שזה משיח לבית דין, שאין בית דין
חייבין קרבן עד שדור לכלל מקצת וכן המשיח
וכו'. והואל והדשו משיח לבית דין, והלכך כי
הורה עם הצבור - ועשה עם הצבור מתכפר
עם הצבור. ודא דקדנן: שאין בית דין חייבין,
ולא קתני: שאין צבור חייבין - סתמא ברבי
מאי, דאמר לעיל בפרק קמא: בין דין מביאין
על דייחד פר הון פטורין, ולא בעבורה וזה -
אין חייבין קרבן. נשיא מה נשיא חטא עם הצבור
מתכפר לו עם הצבור - משום דבשגגת מעשה
כלבד הוא מביא שעירה, והואל חטאתו
בשגגת מעשה הוא כדור דעלמא. והלכך, כי
חטא על פר בית דין עם הצבור, דייחד העלם
דבר עם שגגת מעשה - מתכפר עם הצבור.
ועוד, כשהן מתכפר לו עם הצבור ביום הכפירים,
לפיכך מתכפר לו עם הצבור. אף משיח הורה
בפני עצמו וכו'. תלמוד לומר - דכתיב בבוקר
משיח 'על חטאתו אשר חטא' דמשמע דכי
חטא בפני עצמו, הוא דביא בפני עצמו, דאם
חטא עם הצבור - מתכפר לו עם הצבור. דכתיב
דפי' - דכי הורה משיח בפני עצמו, דמזרח בתרי
אסור, דמתכפר בפני עצמו: אי דהוא מופלא
בית דין הון אינו מופלאן - פשיטא דמתכפר
בפני עצמו, דהורא דידדו לא כלום הוא. ובקי
איתיי' - כל דחיד מציבור. כשבה או שעירה
- דאדא תנו לפרק כמא דהורא, דבא או
שלא היה שם מופלא, כי בית דין, ולא הוא
הורא, אלא שף על פי שאינו מתסדרין, שילוי
היה מתסדרין - אפילו [אם] קטן ששכלם לא
היה שם, לא דהיא הורא, כדאמרינן: מאי 'כל'
עדת', דאי איתא מלכדל דהורא, ודא
הורא, ואי לא - לא הוא הורא, וכשנת
מעשה לחזרה דמי, דמיתני כל דחיד כשבה
או שעירה. דכתיב כי דיי הוא מופלא אין
מופלאין, כי הורה בפני עצמו, ולא הוא לא
היה שם עמוהן - פשיטא דמתכפר בפני עצמו,
דהורא דידדו לא כלום הוא. ואי הון מופלאין
והוא אינו מופלא - לא איתא מעשה, אכא
מתכפר בפני עצמו. ודא הורא דידדו לא
כלום הוא - דכיון דאין מופלא - לא ידע מאי
כאמר מרה ולא דמי הורא מעשה, וכשנת
מעשה לחזרה דמי, ואשכחן משיח בשגגת
מעשה גירדתא פטור לגמרי, כדאמרין בסוף
פירקא: שאין חטאתו שזה לדידיהם.
אמר

מתכפר לו עם הצבור! לא, אם אפרת בנשיא - שכן מתכפר לו עם הצבור ביום הכפירים,
האמר בנשיא - שאין מתכפר לו עם הצבור ביום הכפירים. הואל ואין מתכפר לו עם הצבור ביום הכפירים,
תלמוד לומר: 'על חטאתו אשר חטא', הא ניצד? חטא בפני עצמו - מביא בפני עצמו, חטא עם הצבור - מתכפר לו עם הצבור.
- דכתיב דמי? אילימא דהוא מופלא והם אינו מופלאן, פשיטא דמתכפר לו בפני עצמו, הורא דלחון ולא כלום, וכפי אותו כיפה
או שעירה כל דר ודאי? ואי דאין מופלאן והוא לאו מופלא, אפאי מתכפר לו בפני עצמו? הורא דידדו לא כלום הוא!
אמר

פירוש התוספות לעמ' דז מהדורת רמב"ם

אלא על העלם דבר עם שגגת מעשה, וכן המשיה, וצבור הוא דכי עבדי בשגגת מעשה
לחודיה מיתו כל חד וחד כשבה או שעירה, דדיניהם כחזירים. דכין דלא עשו על פי בית
דין – מחלקי כולו מהריר והו יחידים. ויחידים חייבין בשגגת מעשה. אבל משיח בשגגת

מִעֲשֵׂה לַחֲדָדִי - פֶּסוּר מִכֵּהֶם, כְּדֹמָמָה לִקְנֹן
בִּפְרִי כִּתְרָא (יֵא. א.) מִעֵם הָאֵרֶץ - פֶּרֶט
לְמִשְׁחָה, דְּרִיטָא מִבְּרֵית בִּשְׁגָתָא מִשְׁחָה, וְדִיטָא
דְּקֹמָמָר, אֲבָל מִשְׁחָה שְׂמִינָא חֲטוּטָא, וְדִיטָא
בִּשְׁגָתָא מִעֲשֵׂה דְּכִר - **זְמַרְא** וְאִילֵּי מִשְׁחָה
בְּעֻבְדָּהּ וְזֵה אֵלָּא - דְּקֹמָמָר, וְזֵה בְּעֻבְדָּהּ
זֵה אֵלָּא חִיבִים אֵלָּא זֵה הֶעֱלֵם דְּכִר עַם שְׁחִירָא
מִעֲשֵׂה, וְלֹא קִנְיָ - זִכּוֹן הַמִּשְׁחָה. וְמוֹדֵלָא קִנְיָ
"זִכּוֹן הַמִּשְׁחָה" - מִכְּלָל דְּנִשְׁחִי בְּעֻבְדָּהּ זֵה חִיב
בִּשְׁגָתָא מִעֲשֵׂה לַחֲדָדִי. מִתְּחִילָּי מִנִּי רִבִּי - רֵא -
דְּהוּתָא מִשְׁחָה חֲטוּטָא חֲטוּטָא, רִבִּי אֲמַר - בִּשְׁגָתָא
מִעֲשֵׂה - לַחֲדָדִי. וְחֲכָמִים אֲמִירִים בְּתֵלֵם דְּכִר
- כְּלֹמֶר. עַם עֲגֻנָּה מִעֲשֵׂה כִשְׁמַר מִצְוֹת, וְשִׁוּן
אֵינִי מִבְּרֵית אֵלָּא אִשְׁמֵי תֵּלֵם, וְחֲכָמִים דְּרִיטָא
וְשִׁנְתוּ חֲטָא - רְעֻבָהּ זֵה, דְּקֹמָמָר, וְלֹא
בְּעֻבְדָּהּ זֵה אֵלָּא עַל דְּכִר שְׁחִירָא עַל דְּהוּתָא
כִּרְתָּה וְעַל שְׁגָתָא חֲטָא, מִנִּי קִנְיָ "זִכּוֹן הַמִּשְׁחָה"
וְזֵה קִימָנָא לִ"קִּשְׁמִינָה מִנִּי בְּעֻבְדָּהּ זֵה אֵלָּא חִיב
אֵלָּא עַל דְּכִר שְׁחִירָא כִּרְתָּה וְעַל שְׁגָתָא חֲטָא,
כְּדֹמָמָר לִקְנֹן, אֲמַר כָּאן "עֲלִיָּה" חֵלֵל אֲשַׁמֶּשֶׁת
"הַעַם" - דְּרִיטָא כְּבִרָה, וְאֲפִילוּ חֵלֵל אֲשַׁמֶּשֶׁת
בְּמִתְחִילָּי "זִכּוֹן הַמִּשְׁחָה" אֵלָּא אֲמַר - כְּבִר
שְׁחִירָא עַל דְּהוּתָא כִּרְתָּה וְשִׁנְתוּ חֲטָא כִשְׁמַר
מִצְוֹת "זִכּוֹן הַמִּשְׁחָה", וְזֵה חִיב בְּעֻבְדָּהּ זֵה
דְּמִשְׁחָה כְּבִרָה וְזֵה חִיב עֲלֵיָּה אֵלָּא חֵלֵל
דְּכִר שְׁחִירָא כִּרְתָּה וְשִׁנְתוּ חֲטָא, חֵלֵל נִמִּי חֵלֵל
כְּבִר - דְּרִיטָא חִיבִים כִשְׁמַר מִצְוֹת אֵלָּא עַל הֶעֱלֵם
דְּכִר שְׁחִירָא - מִפְּרִשְׁתָּ לֵּךְ "חֵלֵל" וְזֵה חֵלֵל
הַפֶּסַח הַקָּדָם "זִכּוֹן הַמִּשְׁחָה" וְזֵה חֵלֵל בִּשְׁגָתָא
מִשְׁמִשְׁתָּ חֲטָא זֵה בִּשְׁגָתָא דְּרֵא, כְּלֹמֶר בִּשְׁגָתָא
מִעֲשֵׂה לַחֲדָדִי, וְאֲפִילוּ מִשְׁחָה, וּרְבִנִי כְּבִר מִנִּי
שְׁחִירָא - בִּשְׁגָתָא - דְּרִיטָא מִשְׁחָה "צִפְרֵי הַכֹּהֵן עַל
הַפֶּסַח הַשְּׁנֹנֶה", דְּרִיטָא שְׁעִירָה בִּשְׁגָתָא מִעֲשֵׂה
מִן שְׁחִירָא בִּשְׁגָתָא כִשְׁמַר מִצְוֹת, אֲמַר מִשְׁחָה שְׂמִינָא
מִשְׁחָה - בִּשְׁגָתָא - כִשְׁמַר מִצְוֹת, כְּלֹמֶר, בִּשְׁגָתָא
מִעֲשֵׂה אֵלָּא בְּחִלְעֵם דְּכִר עַם שְׁחִירָא, וְזֵה
זִכּוֹן הַמִּשְׁחָה - "יִשְׁגָּה" -

דבר, אין תיבון אלא על שמת העם, הרי משיח מכלול? רתנו רבנן: לפי שצאצא עבודה זרה לרין בעצמה, יכול מה להלן אין תיבון אלא על העולם דבר עם שגת. ואילו משיח בעבודה זרה לא חתני, מתניתין מנ? רבי היא; ואומרים: בהעלם דבר; ושון שבשערה, ושון שאין מביא אשם י הא הוא הדין להא, דכא נמי תנא הא והוא הדין להא. מאי בשגגה, "הנפש" - זה משיח, "השגגת" - זה נשיא, "בשגגה" תו בשגגה, יצא משיח שאין חטאתו בשגגה אלא בהעלם דבר. ויחיד ואחד נשיא ואחד משיח - פולס בכלל "נפש אחת" הן ושון

2 עצמו, אף על גב דהוראה דידהו הוי הוראה מעליא – אפילו הכי מתבפר בפני עצמו,
3 משום דקא מורו בשני איסורי. חטא עם הצבור אף על גב דהוא מופלא, דהוראה דידה
4 הוי הוראה מעליא – אפילו הכי מתבפר עם הצבור, משום דקא מורו בחדא איסורא. **בשני**

מקומות - משיח במקום אחד ובית דין במקום
אחר. בעממיהו - בפסוקים, והלכב ועבודה וזה
מתיר קרא נפש - וחלוקין בקרבנות - רבית דין
מיתיע שיער ענבדור וזה, והוא לא מיתיע שיער.
הוא שיער - לחידות, רבית בעבודה וזה
פרשת שילח לך אנשים: זאם נפש, והוא
חיד וחדת שילח במשטע. הוא בחלל העממב
את הקרב - דהוי דבר שאין הצדוקים מודין,
דהא לא מפרש קרא נא יהיה. דאפילו אמריא
פלגי בשודעת חלוק כאלו טרופת' - (א, ב) נאי
נודו כרס הפגמי, חלוק כאלו טרופת גבי חקוקים
שאין הצדוקים מודין. דהא לא כתיב בהדיא, א'
לפי דודור בחבל שער חקוק, בן בבית לפחות
מכות, דבדית לא כתיב בהדיא. והוי דבר שאין
הצדוקין מודין. אף על גב דקרבנן שיה - דהן
כרס הוא בפר. כיון דמיתיר קרא אף אתו -
בדאמרין לעלוב בפרק קמא (א) "זאת החלב"
ווי יתירא - לחלוקי חלב שכל גבי דין ודוקא. א'
פלגי בעממיהו - דה חלוקים בפסוקים,
ותמכבנן בפני עצמא. וא דלאם שם חלב אתו הוא
- וזהוה ענין חקוק דהוא. ותמכבנן ענין העצור.
והן כרס - כגון כרס המוכבל באיברים, אף
כרס לפחות מכות, והוי דבר שאין הצדוקין
מודין. בתי קרבן אולינן - רביון דשוין קרבנן -
שוריה ענין חקוק דהוא. ותמכבנן ענין העצור?
תקי. לפי שיצאה עבודה וזה - מכלל פר העלם
דבר של צבור חלוק בעצמו, ומכאן פ' ושיעיר.
נאמר כאן - בעבודה וזה, רבית' "זהה א'
מעני העדה, ונאמר חלוקי מעני - ונעלם דבר
מעני הקהל, מה חלוק בית בין - דכתיב
"ונעלם דבר מעני הקהל ועשר, ואמרין לעיל
בפרק קמא (א) "הוראה חלוקי בית בין
רבית" ונעלם דבר מעני הקהל' ודייתו בית
דין, ומעשה חלוק כקול רבית' "חקל העשר".
ובעבודה וזה חלוק בית בין דין, רבית' "זהה
אם מעני העדה נעשאה לשגגה, ואם יסלק
דעקת בית בין - והא אין מעני חלוקי בית בין
אין חלוק, ונעלם כתיב "מעני העדה נעשאה"
דהויי מושג, אלא מה חלוקי בית בין דכתיב

31 שִׁנְתָּהּ מִעֵשָׂה. **נִמְרָא**
32 יֹכֵל יְהוֹ חֵיבִין עַל שִׁנְתָּהּ מִעֵשָׂה? תִּלְמִידוֹ לֹאמַר: "שֵׁנוּ וְנִעְלַם
33 הָעֵלָם דְּבַר עִם שִׁנְתָּהּ מִעֵשָׂה." וְכֵן הַמִּשְׁחָה. מִנְלָן? דְּכִתְבִּי:
34 צִבְּבוֹר. "וְלֹא צִבְּבוּדָה וְרָח אֵלָא עַל הָעֵלָם דְּבַר עִם שִׁנְתָּהּ מִעֵשָׂה
35 יְהוֹ חֵיבִין עַל שִׁנְתָּהּ מִעֵשָׂה? נִמְרָא כְּאֵן "מִצִּי" וְנִמְרָא לְהַ
36 מִעֵשָׂה, אֵחַ כְּאֵן אֵחַ חֵיבִין אֵלָא עַל הָעֵלָם דְּבַר עִם שִׁנְתָּהּ מִעֵשָׂה
37 דִּינְגָא: מִשְׁחָה צִבְּבוּדָה וְרָח - רַבִּי אוֹמַר: בְּשִׁנְתָּהּ מִעֵשָׂה, וְחִכְמִי
38 תִּלְיִי. - וְתַסְבְּרָא? בִּדְוֹנוּ בְּרַת וּבְשִׁנְתָּהּ חֲסִאת מִי חֲתָנִי? אֵלָא
39 מִמְּכָא דְרִבִּי? אֹמַר קְרָא: "וְכִפַּר בְּהֵן עַל חֲפָשׁ הַשִּׁנְתָּה בְּחִטָּא
40 בְּשִׁנְתָּה" - רַבִּי קִבֵּר: חֲסִאת הוּא בְּשִׁנְתָּה וְיֵהֱא. וְרַבְּנָן קִבֵּר: מִי שִׁתָּא
41 חֲשׂוֹן שְׂבִשְׁעִירָה בְּחִידִי. מִנְלָן? דְּאֹמַר קְרָא: "וְאִם נִפְשׁ אַחַת, אֵחַ

1 וְהָיוּ שְׂאֵן - מִשִּׁיחַ מִבְּאֵר אֶשֶׁת תְּלִיז, דְּכִתְּבִי בְּאֶשֶׁת תְּלִיז: "זִכְרֵךְ הַכֹּהֵן עַל שִׁנְתוֹ אֲשֶׁר
2 שֶׁנֶּה דְּחָל לֹא יֵדַע" - מִן שְׁחָטָא בִּשְׁנֵיגָה, יָצָא מִשִּׁיחַ, וְלִדְבִי הִכִּי מִצִּי אִמֹּר "יָצָא מִשִּׁיחַ?
3 וְהָא לִרְבִּי חֲטָא בַּעֲבֻדָּה וְהָא בִּשְׁנֵיגָה הוּא? דְּהָא תֵּנִי לְעִיל מִשִּׁיחַ בַּעֲבֻדָּה וְהָא, רַבִּי
4 אִמֹּר: בִּשְׁנֵיגָה מַשְׁתֵּה אֵלֶּי רַבִּי סֹבֵר דְּרַבִּי מִתְּרִין קֵרָא לְעִלְמֵיהּ: מִן שֶׁכַּל חֲטָא בִּשְׁנֵיגָה,
5 יָצָא מִשִּׁיחַ שָׁאֵן לֹא בִּשְׁנֵיגָה, דְּבַעֲבֻדָּה וְהָא

6 בְּלִבָּד הוּא דְּחָטָא בִּשְׁנֵיגָה, אֲבָל בִּשְׂאָר מִצְוֹת -
7 אֵין חֲטָא בִּשְׁנֵיגָה בְּלִבָּד, אֵלֹא תְּהֵלֵם דְּבִר עִם
8 שִׁנְתָּ מַעֲשֶׂה, וְיִבְנֵן - סִרְיָ: יָצָא מִשִּׁיחַ שָׁאֵן
9 חֲטָא בִּשְׁנֵיגָה בְּלִבָּד וְהָא לֹא בִּשְׂאָר מִצְוֹת
10 אֵלֹא הֵעֵלם דְּבִר עִם שִׁנְתָּ מַעֲשֶׂה, וְלִדְבִי הִכִּי
11 מִשִּׁיחַ אֵין מִבְּאֵר אֶשֶׁת תְּלִיז, וְכַל שֶׁכַּן צִבּוּר דָּאן
12 חִיבִין אֶשֶׁת תְּלִיז, הִוְהֵלַם דְּבִר כְּתִיב בָּהּ
13 בְּחִירָא, **מִשְׁנֵהָן** בִּית דִּין חִיבִין - וְכִי קֵרָא
14 עַל דְּבִר שְׁדוּתוֹ כִּרת וּשְׁנֵיגָה חֲטָא, וְאִם וְהָא
15 דְּבִר שְׁדוּתִין אֶשֶׁת דְּרֹאֵי - מִתְּרִין, דְּכִתְּבִי
16 בְּאֶשֶׁת דְּרֹאֵי "וְאִם שְׁחָט אֶחָת" - וְכִי דִין אֵין עִם
17 בְּכָלל "נֶפֶשׁ אֶחָת", וְעַד, דְּבִאֲשֻׁמֹת אֵין בָּהּ דִּין
18 הֵעֵלם דְּבִר, דְּרִיבִיבִין אֶשֶׁת דְּרֹאֵי עַל מִדּוּר בִּשְׁנֵיגָה
19 וְכֵן מִפְּשִׁטָּה - אֵין מִבְּאֵר פֶּר אֶל עַל הֵעֵלם דְּבִר
20 שְׁדוּתוֹ דְּרֹאֵי וּשְׁנֵיגָה חֲטָא, אֲבָל בְּמִקְסָא אֶשֶׁת
21 דְּרֹאֵי - חִיב לְכַרְבִּי אֶשֶׁת דְּרֹאֵי, לִפִּי שְׂחָטָא בְּכָלל
22 "נֶפֶשׁ אֶחָת", וְלִכְפִּי הִשְׁוֵה לְצִבּוּר דָּאן מִפְּשִׁטָּה
23 בְּמִקְסָא, אֲבָל אֶשֶׁת יָצָא - כִּדְרֵתִין לִקְמֵן פֶּר
24 אֶשֶׁת דְּרֹאֵי - נִשְׁחָטָא מִשִּׁיחַ הַיְּחִיד חִיבִין,
25 וְכִי דִין מִתְּרִין, **נִמְרָא** נִאֲמַר בְּאֵן עֵלִיז -
26 "וְנִדְרֵהּ חֲחֻטָּא אֶשֶׁת חֲטָא עֵלִיז" (וִיקָרָא ד')
27 וְנִאֲמַר לְחֵלֶן "לְגִלּוֹת עֲרֻתָּה עֵלִיז" (שִׁשְׁתִּי וְהָא
28 נִשְׂא - נִמִּי לֹא יִכָּא שְׁעִיר אֵלֹא עַל דְּבִר שְׁדוּתוֹ
29 כִּרת וּשְׁנֵיגָה חֲטָא, כִּדְרֵתִין (שֶׁכַּל בִּל מִצַּח
30 בְּחִתּוֹהֶן שְׁחִיבִין עַל דְּחֻזֹת רַבִּי וְעַל שְׁנֵיגָה
31 חֲטָא - יְחִיד מִבְּאֵר כִּשְׁבָּה אֶר שְׁעִירָה, וְנִשְׂא
32 מִבְּאֵר שְׁעִיר, לְרִיף "מִצְוֹת" מִצְוֹת, יְחִיד - נִמִּי
33 אִינוּ מִבְּאֵר חֲטָא עַל דְּבִר שְׁדוּתוֹ כִּרת,
34 דְּחֻזֹת בִּל מִצַּח שְׁחִיבִין וְכִי, אֲבִיר קֵרָא -
35 בְּפִשְׁתָּ וִיקָרָא "אֶם נֶפֶשׁ", וְלִימֹד תַּחְתּוֹן מַעֲלִין
36 דְּחֻזֹת מִנִּשְׂא, לִפִּי שִׁנְיָטָא בַּעֲבֻדָּה וְהָא - דְּרֹאֵי
37 כְּתִיב "וְכִי חֲשׂוֹן וְלֹא תַעֲשֶׂה וְלֹא כְּתִיב אֵת
38 כִּרת, יְכֹל וְהָא חִיבִין עַל דְּבִר שָׁאֵן וְהָא כִּרת -
39 כְּכֹן מִנְפֵץ מִנְשֵׁק וְתִרְבִּי, כִּדְמִאֲרִינֵן בְּמִסְכָּה
40 מִתְּרִין בְּפִקֵּר "אֲרַבְעָה מִתּוֹת" (ס, ב) בִּלָּא
41 תַעֲשֶׂה, וְאִינוּ בְּפִקֵּר "מִתּוֹת" מַעֲלִין -
42 יְחִיד נִשְׂא וְנִשְׁחָט מִצְבֹּר, אֵלֹא לְרִבֵּן - דְּמַפְקִי
43 לְחָא "עֵלִיז" לְדִרְשָׁא אֲרִיטָא, כִּדְמִאֲרִינֵן בְּפִקֵּר
44 קָבֵא דִּיבְמֹכֵת ה' "וְאֶשֶׁר צִוָּה ה' אֶחָתוֹהֶן" (ב)
45 "עֵלִיז" מִן הַלְמוּד לֹמֵר - לִפִּי שְׂחָטָא "וְנִמִּי
46 יָכֵא עֵלִיז וְגו', תּוֹרָה אֶחָת יָכֵא לִפִּי לַעֲשִׂיָה

34 חֲפָאֵת מִנָּה לְהָזִי? נִפְקָא לְהָזִי מִדְּמִיטָנִי לִיה רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לִי רַבִּי: "תּוֹרָה אֶחָת יָכֵא לִפִּי לַעֲשִׂיָה בִּשְׁנֵיגָה וְתִנְפֵּשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בִּל רַבִּי"
35 וְגו', הַקְּשִׁיחַ כָּל הַתּוֹרָה בְּפִלָּה לְעִבּוּדָה וְהָא, מִה עֲבֻדָּה וְהָא שְׁחִיבִין עַל דְּחֻזֹת כְּתִיב וְעַל שִׁנְיָטָא חֲפָאֵת, אֵין אֲפָן שְׁחִיבִין עַל דְּחֻזֹת כְּתִיב וְעַל
36 שִׁנְיָטָא חֲפָאֵת, אֲשִׁפְתֵן יְחִיד נִשְׂא וְנִשְׁחָט בִּין עֲבֻדָּה וְהָא בִין בִּשְׂאָר מִצְוֹת, צִבּוּר מִנְפֵץ? לִיף עֲלִין מִתַּחְתּוֹן, וְרַבִּי הָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻעַ וְעַל
37 לִי מִאי עֲבִיד לִיה? מִפִּיק לִיה לְכַדְתֵּינָא: לִפִּי שְׁמִיעֵנָה שְׁחָלַק הַכְּתוּב בִּין רַבִּים לִיחִידִים, רַבִּים בְּסִרְיָ וְיִמְזֻנֵן אֲבִיר, וְיָחִידִים בְּסִקְלָה וְיִמְזֻנֵן
38 כְּלֵט, יְכֹל נַחֲלֹק בְּקִרְבֻנְתֵיהֶם? תַּלְמוּד לֹמֵר: "תּוֹרָה אֶחָת וְיָהּ" וְגו', מִתְּקִיף לֵה רַב כְּחֻלְקָה מִתְּגַרְזֵינָא: מַעֲמָא דְלָא חֲלַק הַכְּתוּב, הָא
39 חֲלַק תּוֹה אֲמִינָא נַחֲלֹק, מִאי נִימִי? נִימִי פֶה, צִבּוּר בִּשְׂאָר מִצְוֹת הוּא דְּמִיטָנִי? נִימִי פֶה לְעֻלָּה וְשְׁעִיר לְחֲפָאֵת, צִבּוּר בַּעֲבֻדָּה וְהָא הוּא
40 דְּמִיטָנִי? נִימִי שְׁעִיר, נִשְׂא בִּשְׂאָר מִצְוֹת הוּא דְּמִיטָנִי? נִימִי שְׁעִירָה, יְחִיד נִמִּי תִינֵן קִרְבְּנָא! אֲלֵפָה לֹא אֲיִצְמִיר? סִלְקָא דְעִתְמָן אֲמִינָא:
41 צִבּוּר מִיטָנִי פֶה לְעֻלָּה וְשְׁעִיר לְחֲפָאֵת, הֵן נִימִי אִיפְכָא, פֶה לְחֲפָאֵת וְשְׁעִיר לְעֻלָּה, אִי נִמִּי צִרִיד וְאִין לֹא תַפְקֵה, קָא מִשְׁמַע לֵן, וְכִדְלִי
42 עֲלֵמָא מִיטָנִי: כִּי כְּתִיב הֵן קֵרָא - בַּעֲבֻדָּה וְהָא כְּתִיבִי, מִאי מִשְׁמַע? אֲמִיר רַבָּא, וְאִי מִיכָא רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לִי, וְאֲמִיר לֵה קִרִי, אֲמִיר
43 קֵרָא: "וְכִי תִשְׁנֹה וְלֹא תַעֲשֶׂה אֵת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה", אִינוּ הוּא מִצְוָה שְׂחָלַק בְּכָל הַמִּצְוֹת? הוּא אֲמִיר: וְזו עֲבֻדָּה וְהָא דְבִי רַבִּי תָנָא,
44 אֲמִיר קֵרָא: "אֲשֶׁר דְּבִר ה' אֶל מֹשֶׁה", וְכְּתִיב: "אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֲלֵיכֶם בְּדֵר מֹשֶׁה", אִינוּ הוּא מִצְוָה שְׂחָלַק בְּדִיבּוּרָא שֶׁל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא
45 וְצִוָּה עַל דְּבִי מֹשֶׁה? הוּא אֲמִיר: וְזו עֲבֻדָּה וְהָא, תָּנָא רַבִּי שְׁמַעְיָא: "אֲנִיכִי" "וְלֹא יִתְּהוּ לָךְ" מִפִּי תַּבְּבֻרָה שְׁמַעְיָא, דְבִי רַבִּי שְׁמַעְיָא תָנָא:
46 וְצִוָּה עַל דְּבִי מֹשֶׁה? הוּא אֲמִיר: וְזו עֲבֻדָּה וְהָא, תָּנָא רַבִּי שְׁמַעְיָא: "אֲנִיכִי" "וְלֹא יִתְּהוּ לָךְ" מִפִּי תַּבְּבֻרָה שְׁמַעְיָא, דְבִי רַבִּי שְׁמַעְיָא תָנָא:
47 לֵן

פִּירוּשׁ הַתּוֹסֵפוֹת לַעֲמֵז הַזֶּה הוֹדֵפֵס בְּעַמ' לֹח

רַמְּ
הוֹרִיזוֹת. פֶּרֶק שְׁנִי - הוֹרִיזָה כְּהֵן מִשִּׁיחַ דָּף ח עֲמוּדָא - מִתּוֹךְ מוֹהֲדֻרֵת "אֲבָן יִשְׂרָאֵל" - (שְׁטִינְוִלִין)
רַשִּׁי

47 כִּשְׁנֵיגָה וְתִנְפֵּשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בִיד רַבָּה - בַּעֲבֻדָּה וְהָא מַשְׁתֵּה קִרְבְּנָא, דְּחִנְיָא בְּסִרְיָ, רַבִּי
48 שְׁמַעְיָן אֲמִיר: בַּעֲבֻדָּה וְהָא הַכְּתוּב מְדַבֵּר, שְׂחָטָא "כִּי דְבִר ה' בּוֹה" - שְׁבֹה עַל דְּיִבּוּר
49 רַאשֻׁן שְׂחָטָא בּו "אֲנִיכִי" הָא אֲלֹחֵיךְ יִרָא לֵךְ אֲלֹהִים אֲחֵרִים עַל פִּנִּי, מַה עֲבֻדָּה וְהָא
50 שְׁחִיבִין עַל דְּחֻזֹת כִּרת - וְדִכָּא כְּתִיב: "זִכְרֵת הַבְּרִית", אֲבִיבִין יְחִיד וְנִשְׂא וְנִשְׂחָט
51 בִּין כְּבֻדָּה וְהָא יְכֹל בִּשְׂאָר מִצְוֹת - דְּכִתְּבִי
52 "וְאִם נֶפֶשׁ", וְכְּתִיב: "וְתוֹרָה אֶחָת יָכֵא לִפִּי לַעֲשִׂיָה לְכֹס וְתִנְפֵּשׁ
53 אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בִיד רַבָּה", יְחִידִי וְנִשְׂא וְנִשְׁחָט
54 בְּכָלל עֲלֵין נֶפֶשׁ אֶחָת, צִבּוּר מִנְפֵץ וְלִימֹד עֲלִין
55 מִן תַּחְתּוֹן - דְּכִתְּבִי: בְּפִשְׁתָּ מַעֲלֵה: וְכִי
56 תַשְׁגִּי דְּחִינֵין צִבּוּר, וְלִימֹד מִתַּחְתּוֹן מִיֹּאֵם נֶפֶשׁ,
57 מִה לְחֵלֶן דְּבִר שְׁחִיבִין עַל דְּחֻזֹת כְּתִיב וְעַל שִׁנְיָטָא
58 חֲטָא, בִין בַּעֲבֻדָּה וְהָא בִין בִּשְׂאָר מִצְוֹת, דְּבִי
59 יְחִיד הַקְּשִׁיחַ כָּל הַתּוֹרָה בְּפִלָּה לְעִבּוּדָה וְהָא, אֲפָן
60 צִבּוּר אֵין חִיבִין אֵלֹא כִדְרִיב שְׁחִיבִין עַל דְּחֻזֹת
61 כִּרת וְעַל שִׁנְיָטָא חֲטָא, כִּי כְּתִיב בַּעֲבֻדָּה וְהָא
62 בִּשְׂאָר מִצְוֹת, דְּכִתְּבִי - מִמִּדָּה, אֲשֶׁר עִיד
63 הַנִּרְחָת, יְכֹל נַחֲלֹק בִּשְׁנֵיגָה בְּקִרְבֻנְתֵיהֶם - דְּכִי
64 הֵוֵה חֲלִיק צִבּוּר מִיחִידִים, דְּקִרְבֵן צִבּוּר בַּעֲבֻדָּה
65 וְהָא לֹא דְמִי לְשֹׁם קִרְבֵן יְחִיד, חֵן נִמִּי נַחֲלֹק
66 בְּקִרְבֻנְתֵיהֶם, וְלִימֹד צִבּוּר מִיחִידִים שְׁחָלַק בְּשִׁנְיָטָא
67 דְּעִיד תַּנְחֵת, דְּלֹא לִימֹד יְחִיד לְשֹׁם לְשֹׁם קִרְבֵן,
68 לְצִבּוּר וְלֹא לִיחִיד, תַּלְמוּד לֹמֵר, תַּנְחֵת אֶחָת
69 עַל דְּעִיד תַּנְחֵת שְׁמֹעַן מִצְוֹת דְּמִי, וְיִמְזִין לֵן
70 חֹד וְחֹד שְׁעִירָה כִּדְרִי, מִאי נִימִי - אֲשֶׁר עִיד
71 מִצְוֹת דְּכִתְּבִי, דְּכִסִּיק, נִימִי פֶה צִבּוּר בִּשְׂאָר
72 מִצְוֹת הוּא דְּכִימִי - וְלֹא דְחִי חֲלֹק, וְכִי שְׁכַן
73 דְּבַעֲנֵן חֲלֹק בִין אֲשֶׁר עִיד תַּנְחֵת לְעֻלָּה, דְּכִי
74 אֵין צִבּוּר נַעֲשִׂין עִיד תַּנְחֵת כְּלָל, יְחִיד נִמִּי חִיטִי
75 קִרְבֵּן - וְלֹא דְחִי חֲלֹק, אֲיִצְמִיר - חֲלֹק אֶחָת,
76 דְּסִלְקָא דְעִתְמָן וְכִי, אִי נִמִּי צִרִיד - חֲלֹק בְּקִרְבֵן,
77 וְאִין לֵן תַּפְקֵה - לְעִיד תַּנְחֵת בִּשְׁנֵיגָה, דְּאִי אֲשֶׁר
78 חֲלֹק, קָא שְׁמַעְיָן - לֵן "תּוֹרָה אֶחָת" דְּמִיטָנִי כִל
79 חֲדָא שְׁעִירָה כִּדְרִי, וְלֹא תַעֲשֶׂה אֵת כָּל הַמִּצְוֹת אִינוּ
80 הוּא מִצְוָה שְׁחִיבִין בְּכָל הַמִּצְוֹת וְהָא אֲמִיר
81 וְזו עֲבֻדָּה וְהָא - שְׁכַל הַמִּצְוָה בַה כְּפֹפֶר בְּכַל
82 הַתּוֹרָה בְּכָל, כְּתִיב [אֵת] כָּל אֲשֶׁר צִוָּה ה'
83 אֲלֵיכֶם בִּיד פֶּשֶׁה - דְּמַשְׁמַע שְׁעֻזָּה עַל דְּיָד מֹשֶׁה,
84 וְכְּתִיב: "אֲשֶׁר דְּבִר ה'" - דְּמַשְׁמַע שְׂחָלַק בְּדִיבּוּרָא
85 בִּל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, לְכַדְרֵן שְׁמַעְיָא
86 מִפִּי כְּשִׁדְרֵן עַם מֹשֶׁה, אִינוּ הוּא מִצְוָה שְׂחָטָא
87 בְּכִרְוִי לֵן הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא וְצִוָּה עַל דְּיָד מֹשֶׁה
88 הוּא אֲמִיר וְזו עֲבֻדָּה וְהָא - דְּרֹאֵיכִי וְלֹא יָדִיד
89 לֵךְ" מִפִּי הַגְּבוּרָה שְׁמַעְיָן, דְּחִינֵין שְׁמַעְיָן
90 בְּדִבּוּר לֵן הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, וְצִוָּה עַל דְּיָד מֹשֶׁה
91 בְּכַדְרֵן פִּרְשִׁית, שְׁחִיבִין וְהָא, רַבָּא עַל תַּשְׁחִיחָה
92 לֹא לֵן אֶחָת, דְּלֹא שְׁמַעְיָן אֵלֹא מִפִּי מֹשֶׁה.

34 חֲפָאֵת מִנָּה לְהָזִי? נִפְקָא לְהָזִי מִדְּמִיטָנִי לִיה רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לִי רַבִּי: "תּוֹרָה אֶחָת יָכֵא לִפִּי לַעֲשִׂיָה בִּשְׁנֵיגָה וְתִנְפֵּשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בִיד רַבִּי"
35 וְגו', הַקְּשִׁיחַ כָּל הַתּוֹרָה בְּפִלָּה לְעִבּוּדָה וְהָא, מִה עֲבֻדָּה וְהָא שְׁחִיבִין עַל דְּחֻזֹת כְּתִיב וְעַל שִׁנְיָטָא חֲפָאֵת, אֵין אֲפָן שְׁחִיבִין עַל דְּחֻזֹת כְּתִיב וְעַל
36 שִׁנְיָטָא חֲפָאֵת, אֲשִׁפְתֵן יְחִיד נִשְׂא וְנִשְׁחָט בִּין עֲבֻדָּה וְהָא בִין בִּשְׂאָר מִצְוֹת, צִבּוּר מִנְפֵץ? לִיף עֲלִין מִתַּחְתּוֹן, וְרַבִּי הָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻעַ וְעַל
37 לִי מִאי עֲבִיד לִיה? מִפִּיק לִיה לְכַדְתֵּינָא: לִפִּי שְׁמִיעֵנָה שְׁחָלַק הַכְּתוּב בִּין רַבִּים לִיחִידִים, רַבִּים בְּסִרְיָ וְיִמְזֻנֵן אֲבִיר, וְיָחִידִים בְּסִקְלָה וְיִמְזֻנֵן
38 כְּלֵט, יְכֹל נַחֲלֹק בְּקִרְבֻנְתֵיהֶם? תַּלְמוּד לֹמֵר: "תּוֹרָה אֶחָת וְיָהּ" וְגו', מִתְּקִיף לֵה רַב כְּחֻלְקָה מִתְּגַרְזֵינָא: מַעֲמָא דְלָא חֲלַק הַכְּתוּב, הָא
39 חֲלַק תּוֹה אֲמִינָא נַחֲלֹק, מִאי נִימִי? נִימִי פֶה, צִבּוּר בִּשְׂאָר מִצְוֹת הוּא דְּמִיטָנִי? נִימִי פֶה לְעֻלָּה וְשְׁעִיר לְחֲפָאֵת, צִבּוּר בַּעֲבֻדָּה וְהָא הוּא
40 דְּמִיטָנִי? נִימִי שְׁעִיר, נִשְׂא בִּשְׂאָר מִצְוֹת הוּא דְּמִיטָנִי? נִימִי שְׁעִירָה, יְחִיד נִמִּי תִינֵן קִרְבְּנָא! אֲלֵפָה לֹא אֲיִצְמִיר? סִלְקָא דְעִתְמָן אֲמִינָא:
41 צִבּוּר מִיטָנִי פֶה לְעֻלָּה וְשְׁעִיר לְחֲפָאֵת, הֵן נִימִי אִיפְכָא, פֶה לְחֲפָאֵת וְשְׁעִיר לְעֻלָּה, אִי נִמִּי צִרִיד וְאִין לֹא תַפְקֵה, קָא מִשְׁמַע לֵן, וְכִדְלִי
42 עֲלֵמָא מִיטָנִי: כִּי כְּתִיב הֵן קֵרָא - בַּעֲבֻדָּה וְהָא כְּתִיבִי, מִאי מִשְׁמַע? אֲמִיר רַבָּא, וְאִי מִיכָא רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לִי, וְאֲמִיר לֵה קִרִי, אֲמִיר
43 קֵרָא: "וְכִי תִשְׁנֹה וְלֹא תַעֲשֶׂה אֵת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה", אִינוּ הוּא מִצְוָה שְׂחָלַק בְּכָל הַמִּצְוֹת? הוּא אֲמִיר: וְזו עֲבֻדָּה וְהָא דְבִי רַבִּי תָנָא,
44 אֲמִיר קֵרָא: "אֲשֶׁר דְּבִר ה' אֶל מֹשֶׁה", וְכְּתִיב: "אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֲלֵיכֶם בְּדֵר מֹשֶׁה", אִינוּ הוּא מִצְוָה שְׂחָלַק בְּדִיבּוּרָא שֶׁל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא
45 וְצִוָּה עַל דְּבִי מֹשֶׁה? הוּא אֲמִיר: וְזו עֲבֻדָּה וְהָא, תָּנָא רַבִּי שְׁמַעְיָא: "אֲנִיכִי" "וְלֹא יִתְּהוּ לָךְ" מִפִּי תַּבְּבֻרָה שְׁמַעְיָא, דְבִי רַבִּי שְׁמַעְיָא תָנָא:
46 לֵן

פִּירוּשׁ הַתּוֹסֵפוֹת לַעֲמֵז הַזֶּה הוֹדֵפֵס בְּעַמ' לֹח

הוריות. פרק שני – הורה כהן משיח דף ח עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"

[illegible]

"למן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם", איזו חזק
 מצוה שהיא נאמרה בתחלה? היו אומר: זו עבודה
 זרה. והא אמר מר: עשר מצות נצטוו ישראל במרה,
 (דכתיב): "והיה אם שמעו תשמע לקול ה' אליהם!"
 אלא, מתחזקתה כדשנו מעיקרא. **משנה** אין חיבין
 על עשה ועל לא תעשה שבמקדש, ואין מבאים אשם
 תלוי על עשה ועל לא תעשה שבמקדש; אבל חיבין
 על עשה ועל לא תעשה שבגדה, ומבאים אשם תלוי
 על עשה ועל לא תעשה שבמזבח. איזו היא מצות אשם
 שבגדה? פרש מן הגדה, ומצוה לא תעשה: אף אבא
 על הגדה. **גמרא** מנא הני מילי דצבור? לא מחיבי
 קרבן בעלמא, וחדד אשם תלוי גמי? אמר רב רחמי
 בר אבדימי: נאמר "ואשם" בחטאת ובאשם תלוי,
 ונאמר "ואשמו" בצבור, מה "ואשם" ביחיד בחטאת
 קבועה, אף "ואשמו" בצבור בחטאת קבועה; ומה
 צבור בחטאת קבועה, אף אשם תלוי גמי אין בא אלא
 על ספק חטאת קבועה. אמרי: אי הכי, קרבן עולה
 יוחד גמי בה כתיב: "והיה כי יאשם לאחת מאלה!"
 דנין (אשם מן אשמו): ["ואשמו" מן "אשם"] ואין דנין
 "אשם" מן "אשם". - וזאי נפקא מינה? והא תני דבי
 רבי שמעון: "ישב הפתח" ו"בא הכהן" - זו היא שכיב
 זו היא ביאה! ועוד, גילף מן "ואשם" ו"אשם" מקדש
 וקדשיו, דכתיב: "והוא טמא ואשם!" אמר רב
 דנין "ואשם ומצות ה'" מן "ואשם ומצות ה'". אמר
 ליה רב ישימי בר אשי לרב פפא: גילף "ואשם"
 ונשיאת עון מן "ואשם" ונשיאת עון! אלא אמר רב
 נחמן בר רחמי: דנין "ואשם" ו"מצות ה' אשר לא
 תעשינה" מ"ואשם" ו"מצות ה' אשר לא תעשינה",
 ולא יוכיח שמיעת קול וביטוי שפתים (וטובאת מקדש
 וקדשיו שלא נאמר בהם "ואשם" ו"מצות ה' אשר לא
 תעשינה" אין חיבין על שמיעת קול ועל
 ביטוי שפתים ועל טובאת מקדש וקדשיו; והנשיא
 פיוצא בהם, דברי רבי יוסי הגלילי: רבי עקיבא אומר:
 הנשיא חיב בבקול חוץ משמיעת חקול, שתמקל לא
 דן ולא חזי אותה, (לא מעיד ולא מעידין אותה).
גמרא אמר עיקר: מאי טעמא דרבי יוסי הגלילי?
 אמר קרא: "והיה כי יאשם לאחת מאלה", כל
 שמתחייב באחת מתחייב בבקול; ושאין מתחייב באחת
 אין מתחייב בבקול. ואימא: מתחייב באחת מהן ואף
 על פי שאין מתחייב בבקול! אלא טעמא דרבי יוסי
 הגלילי מהבא; דתנאי, היה רבי ירמיה אומר: נאמר

באשם תלוי, דבתיב באשם תלוי 'ואם נפש כי תחטא ותעשה או תוכל מצות ה' אשר לא
 תשיגהו ולא תדע, וישמר חמור תחטאת בקרבתה, כלומר חמור 'אשמו' האמור בבור –
 חטאת בקרבתה, וישמר מ'אשם' תחטאת בקרבתה – אשם – האשם האמור באשם תלוי ואי
 אלא על סמך חטאת בקרבתה, לאפוקי עשה ולא תעשה שבמקדש דאין אשם תלוי בא עליה,
 משמע מדדי חטאת תלוי ודורו אלא הוי חטאת בקרבתה (ועד דאין אשם תלוי בא עליה).
 ודבריהם מפרקי דרבי יוחנן ב' במדברי, ואמר חמור תחטאת בקרבתה, ארית בהו ד' ויחייב על

[illegible]

פירוש התוספות לעמ' זה הודפס בעמ' קא

הוריות. פרק שני – הורה כהן משיח דף ט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

1 **הַתֵּן יְיָ לֹא תִשֶׁן יָדֶיךָ** – דַּמְשֶׁמֶת מִי שֶׁבָּא לִידֵי עִזּוֹת וְעִשְׂרוֹת, דַּעֲמִים עָנִי וְפִעֲמִים
2 עֲשִׂי, הוּא יִדְשֵׁן בִּקְרֹבָן עֲלֵה וְיִוֹרֵד. יֵצֵא מִשָּׁה וְנִשְׂאֵל לְעֹלָם עֲשִׂימֵי הֵם. **נִשְׂאֵי** –
3 שֶׁאֵין לָהֶם גְּבוּי שׁוֹם אֲדוֹן אֵלָּה ה' / הִדְּמִינוּ מֶלֶךְ, וְמוֹלֵךְ לְעֹלָם עֲשִׂי הוּא. וְכוּן גְּדוֹל בְּעֵת
4 שִׁהָא גְדוֹל מֵאֲחֻזָּה בְּעִשְׂרֵי, וְלִידֵיהִי לְעֹלָם עֲשִׂי. **נִשְׂאֵי נִשְׂמַעֲנִי** – לְרִבִּי יִרְמְיָה וְלְרִבִּי יוֹסִי

"לא תגיע ירו", ויִאָמַר "לא תשג ירו", מי שגא ירו -
 עניית ועשרות, גא גשיא וגשיה שאין באין לירי
 עניית, גשיא - דכתיב: "ועשה אחת מכל מצות ה'
 אלהיו", מי שאין על גבי אלא ה' אלהיו - משה -
 דכתיב: "ותהפך הגדול מאחיו", שהוא גדול מאחיו בגוי
 בכח בהקבוקו ובעושרו, אחרים אומרים: מנחם שאם אין
 לו, גדלוה משל אהיו? תלמוד לומר: "ותהפך הגדול
 מאחיו אשר יצאק על ראשו", גדלוה מאחיו. בעא מיניה
 רבינא מרב נחמן בר יצחק: גשיא שגצטרע, מהו?
 מידהא דחי או מיפטר פטור? אמר ליה: דילק או דתנא?
 תנא, רבי עקיבא אומר: משה פטור מבין, אמר רבא:
 מאי מעמא דמשה? עקיבא? ואין אחר? "הי קרבן אלה
 ובניו", זו באה חובה לו, ואין קרבן באה חובה לו -
 ואימא: כי מעמט ליה רחמנא - מריל דלות, ומאי נהו?
 עשירת האופה, אבל עניית ועשרות לא מעמיה
 רחמנא! - לא סלקא דעתך, דכתיב: "וכפר עליו תהיה
 על תפאתו אשר קמא מאחת מאלה", המתכפר באחת
 - מתכפר בבין, ושאיין מתכפר באחת - אין מתכפר
 בבין - אלא מעמיה, דכתיב: "וזהו כי יאשם לאחת
 מאלה", הכי נמי דכל המתחייב באחת - מתחייב
 בבין, ושאיין מתחייב באחת - אין מתחייב בבין,
 אלקה תנן, רבי עקיבא אומר: גשיא תיב חזי משמעת
 קול! - אבי ורבא דאמרי תרוניה: "מאחת" משמע
 ליה, "לאחת" לא משמע ליה. ומאי שנא "מאחת"
 משמע ליה? - דכתיבה רחמנא בכפון גבי עשירת
 האופה, למיכרא דכל דחייביה בעשירת האופה מחייב
 בבין, דאי סלקא דעתך מתחייב באחת אף על פי שאין
 מתחייב בבין, נכתביה להאי "מאחת מאלה" גדלות,
 אי נמי בעשירות. **משנה** כל המצות שבתורה שחייבין
 על ידן פרת ועל שגגתן תטאת - היחיד מביא משבה
 וישעירה, והגשיא שעיר, ומשיח וזית דין מביאין פה;
 ועבובדה ירה - היחיד והגשיא והמשיח מביאין שעירה,
 וזית דין פר וישעיר, פר לעולה וישעיר לחמאת. אשם
 חלוי - היחיד והגשיא חייבין, ומשיח וזית דין פטורין.
 אשם רגאי - היחיד והגשיא והמשיח חייבין, וזית דין
 פטורין. ועל שמעית הקול, ועל פטור שפטים, ועל
 טובות מוקדש וקדשיו - בית דין פטורין, והיחיד
 והגשיא והמשיח חייבין, אלא שאין בהן גדול משה.
 חייב על טובאת מוקדש וקדשיו, דכיי רבי שמעון. ומה
 הן מביאין? קרבן עולה ויורד; רבי אלעזר אומר: הגשיא

41 יֵבֵיט שְׂעִיר. גִּמְרָא תִּנְיָא, רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה נוֹתֵן כֹּלָל: כָּל שֶׁתִּיחַד בְּאִשָּׁם תָּלוּי - הַנְּשִׂיא בִּיזָא

42 בִּן מִשֵּׁים זָרִים דִּין פְּטוּרָיו; וְכָל זֶהוּא בְּאִשָּׁם וְדָאן - גִּשּׁוּי וּמִשְׁשִׁים בִּיזָא בִּהּ. זָרִים דִּין פְּטוּרָיו:

43 שְׁמֵיטַת הַחֹל, וּבְיָמֵינוּ שָׁפְרִים, וְנִמְנָא מִקְדָּשׁ וְקִדְשֵׁינוּ – בֵּית דִּין פְּטוּרִין, נִשְׂא וּמֵשִׁיחַ חֵיבִין, אֲבָל
44 מֵשִׁיחַ בְּטוֹמְאָת מִקְדָּשׁ וְקִדְשֵׁינוּ; כֹּל שֶׁהוּא עוֹלָה וְיֹרֵד – נִשְׂא כִּינּוּצָא בּוֹ, מֵשִׁיחַ וּבֵית דִּין פְּטוּרִין
45 חֵיב בְּטוֹמְאָת מִקְדָּשׁ וְקִדְשֵׁינוּ, בְּטוֹמְאָת מִקְדָּשׁ וְקִדְשֵׁינוּ הוּא דְּפִטּוּר, אֲבָל בְּשִׁמְעִית הַחֹל וּבְיָמֵינוּ
46 עוֹלָה וְיֹרֵד – נִשְׂא כִּינּוּצָא בּוֹ, מֵשִׁיחַ וּבֵית דִּין פְּטוּרִין, כִּתְּנֵי מֵשִׁיחַ וּבֵית דִּין פְּטוּרִין, מִזֶּה בֵּית דִּין

[illegible]

קשיין

קול, ולא
אין משיח
אל שהוא
מבולֵהוֹן,
שין

חזיונות. פרק שלישי – כהן משיח דף ט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

קשין אודשיו – דקתני אלא שאן משיח (וחיוב) אטמאת מקדש וקדשיו, הא שמעית
קול ובטו שפתיים – חייב. ברלי רלות – משיח פטור מכולהו. בדכתיב: "זה קרבן אהרן"
– דאן אחרת באה לו חובה. והאי דקאמר דמשיח חייב בשמיעת קול ובטו שפתיים –
כגון ברלות. בתרוין ובני יונה, שעדיין לא בא ברלי רלות. דרבי שמעון סבר לא כרבי
עקיבא בחרה – דפטור ליה למשיח בחרה – ר' יוחנן
מיה קרבן אהרן קדש – ופליג עליה מדרא –
ברלות. דאילו רבי עקיבא פטר ליה נמי ברלות.
דקאמר: שאן מתחבר בשמיעת תאופה אין
מתחבר בכולן. ולרבי שמעון ברלי רלות הוא
דאין מתחבר, הא ברלות ועשיית מתחבר. מאי
שקטא דרבי שמעון – דאמר: ולא משיח אינו
חייב בטומאת מקדש וקדשיו. רבתי – בטומאת
מקדש וקדשיו – וצורחתה דנפש הדיא מתוך
הקהל: מי שקרבנו שוה לקהל – דמתחבר בשל
קול הוא דחייב בטומאת מקדש וקדשיו. רצי –
משיח שאן קרבנו שוה, הוא דאין מתחבר בשל קהל
בכפרת יום הכפורים. דהוא מתחבר בשר והם
בשעיר. אם כן נשיא נמי אין קרבנו שוה לקהל
– דהוא מביא שעיר קהן מתחברין בשר פטור
ימות השנה. ואמאי קרבנו השבח לחידה פטור
בטומאת מקדש וקדשיו, ולא נשיא ויחיד?
ומשיח: הא ואלו מילתא דא דשמוס דהוא שוה
לקהל בכפרת יום הכפורים. א. הכי נהניס נמי
הא לא שוה לקהל בכפרת יום הכפורים –
דמתחברין בפרש של אהרן. ולפיכור בטומאת
מקדש וקדשיו. הא לא קשיא שמוס דתננים שוה
לקהל בשעיר. מצוט השנה כולה – דמתחברין שוה
הצבור בפר רבא על כל דמצותה, הלכך חייבין
בטומאת מקדש וקדשיו. כתיב משיח נמי הוא שוה
לקהל בשאר מצות – דכל השנה כולה, ורבי
הורה עם הצבור מתחבר עם הצבור, וליחייב
בטומאת מקדש וקדשיו. אלא אמר רבא אימא
הכי – "מתוך הקהל" – מי שחטאו שוה ליחידים
דמצותיה בשגגת מעשה ביחידים. ויחידים
שחטאו בשגגת מעשה מייתי כל חד. ותאן
יחידים – קהל, ורבי חטאו קהל בשגגת מעשה
לחידה לא עלה דבר – מייית כל חד קרבן.
דאיתן השוה ליחידים דבריהו – הוא דמתחבר
בטומאת מקדש וקדשיו. וצא משיח שאן חטאו
שוה ליחיד, דכי חטא בשגגת מעשה לא
העלם דבר – פטור למשיח, דבאומריה לקבן
בפרק בחרא (יא. א.) "מעם הארץ" – פרט
למשיח, דאין מביא בשגגת מעשה. והיינו
דאומרינו לעיל (ו, ב.) יצא משיח שאן חטאו.
בשגגת יבין אחר חטאו שוה ליחיד, ולפיכך
פטור בטומאת מקדש וקדשיו. אמר רבי יוחנן
אלא אמר רבי אליעזר – דנשיא מביא שעיר
בידעתה במקום עולה ויורד. אלא במוטאת
מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו כרת בכבוקעה
– כלומר בכחטאת קבועה. דקסבר רבי אליעזר
דכי חייב דבמוקם שחייבם על דזונו כרת ועל
שגגתו חטאת, דהיינו במקום קבועה
נשיא מביא שעיר – הכי נמי דיכא דחייב לה על
זונו כרת ועל שגגתו עילה ויורד – מביא
שעיר. והאי דומי חטאת קבועה לענין כרת.
אבל בשמיעת קול ובטו שפתיים דאין חייבין על
זונו כרת, דלא דמי לחטאת קבועה על בדרך
אלו בשגגה – מודה רבי אליעזר דנשיא אין מביא שעיר אלא קרבן עולה ויורד בחיובות.
אמר רבי שמעון ר' יוחנן סלקא דעתך רבי ר' אליעזר – דאמר נשיא מביא
שעיר אבולוה, שמיעת קול ובטו שפתיים וטומאת מקדש וקדשיו. מכרי שעיר – דנשיא
במקום חטאת קבועה ויחיד קאי. והוא חייב לפר כהן משיח דבמקום חטאת קבועה
יחיד קאי. וכדנאסא כל מצות שבתורה שחייבין על זונו כרת ועל שגגת חטאת. דהיינו
חטאת קבועה – יחיד מביא כשמה לא שעיר, ונשיא מביא שעיר, ומשיח פר. ויבין

קשין אהרדי! אמר רב הונא בריה דרב יהושע, לא
קשא: כאן ברלות, כאן ברלי רלות. ורבי שמעון סבר
לה רבי עקיבא בחרה ופליג עליה בחרה, סבר לה
רבי עקיבא ברלי רלות דפטור, ופליג עליה ברלות.
"אלא שאן כהן גדול חייב" כו'. אמר הקהן: מאי
טעמא דרבי שמעון? דכתיב: "ונכרתה הנפש ההיא
מתוך הקהל", מי שקרבנו שוה לקהל, יצא ויה שאן
קרבנו שוה לקהל. – אם כן, נשיא נמי אין קרבנו
שוה לקהל! – שוה בכפרת יום הכפורים. – אם כן,
כהנים נמי לא שוה לקהל בכפרת יום הכפורים –
כהנים שוה לקהל בשאר מצות דשנה כולה. – משיח
נמי הא שוה בשאר מצות דשנה! אלא אמר רבא,
אימא הכי: מי שהפאטו שוה ליחידים, ומאי יהוה –
קהל. "רבי אליעזר אומר: הנשיא מביא שעיר" וכו'.
אמר רבי יוחנן: לא אמר רבי אליעזר אלא במוטאת
מקדש וקדשיו, הואיל ונאמר ברת בו בכבוקעה. אמר
רב פפא: הכי נמי מסתברא, דאי סלקא דעתך רבי
אליעזר על פולחן קאמר, מכרי שעיר נשיא ופר
משיח במקום יחיד לתפארת קא, יתני נמי: משיח
מביא פר – שוה למשיח קול ובטו שפתיים, אלא מילא
קתני משיח, ששמו מיהא אטומאט מקדש וקדשיו קא.
דמשיח פטור. אמר רבי רב הונא בריה דרבנן
לרב פפא: ממיא? דלמא רבי אליעזר אבולוה קא,
ובמשיח סבר לה רבי עקיבא, דאמר: משיח פטור
בכולן! אמר ליה: ורבי עקיבא מי פטר ליה מפרי?
ותו לא מדי. אמר רבי יוחנן: מודה רבי אליעזר שאן
מביא אשם. תני תנא קמיה דרב שיש: אשם תלוי
בא על מוטאת מקדש וקדשיו. אמר ליה: דאמר לך
מני? רבי אליעזר היא, דאמר: הואיל ונאמר בו כרת
בכבוקעה מייתי נשיא שעיר עליה, והאמר רבי יוחנן:
מודה רבי אליעזר שאן מביא אשם תלוי! קשא.

הדרן עלך חורב בהן משיח

בהן משיח שהקא ואחר כך עבר ממשיתוחו, וכן
נשיא שהקא ואחר כך עבר מגדולתו – בהן
משיח מביא פר, והנשיא מביא שעיר. משיח שעבר
ממשיתוחו, ואחר כך הקא, וכן הנשיא שעבר מגדולתו
ואחר כך הקא – בהן משיח מביא פר, והנשיא
בחדיומו. גמרא השקא יש לומר: עבר ממשיתוחו
ואחר

דרשעי דנשיא ופר כהן משיח במקום חטאת קבועה ויחיד קרימ, אימרת אבולוה
קאמר רבי אליעזר דנשיא מביא שעיר, אף על גב דלית ברו דרת בכבוקעה. ניהי נמי
משיח מביא פר בשמיעת קול ובטו שפתיים – כי דיעה, אף על גב דלית ברו כרת
בכבוקעה. אלא לאו – מדרא קתני דכי, שמוע מניה אטומאט מקדש וקדשיו קאמר רבי
אליעזר דנשיא מביא שעיר, והואיל ונאמר בו
כרת בכבוקעה, והאי דלא קתני: ומשיח מביא
פר בטומאת מקדש וקדשיו הואיל ונאמר בו
כרת בכבוקעה – משום דמשיח פטור לגמרי
בטומאת מקדש וקדשיו, דסבר לה כרבי שמעון
דפטר. אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב
פפא ופפא: לטא רבי אליעזר אבולוה קאי –
דנשיא מביא שעיר אפילו שלא במקום כרת.
הואיל ונאמר קתני נמי: משיח מביא פר בטומאת
מקדש וקדשיו, דסבר לה כרבי שמעון
דמשיח פטור ובשמיעת קול ובטו שפתיים,
משום דמשיח סבר לה כרבי עקיבא, דאמר:
משיח פטור מכולן משמיעת קול ובטו שפתיים.
ולעולם אבולוה קאי רבי אליעזר דנשיא מביא
שעיר. אמר ליה רבי עקיבא מי פטר – נמי
למשיח מפר? (רמאס) כי קאמר רבי עקיבא
משיח פטור מכולן – בטומאת מקדש וקדשיו
ושמיעת קול ובטו שפתיים, כגון לחביא קרבן
עלה ויורד, אבל לחביא פר – מתיב, ויבין
דמתיב פפר – אם כן יתני נמי רבי אליעזר
משיח מביא פר בשמיעת קול ובטו שפתיים.
אלא מדרא קתני דכי – שמוע מניה אטומאט
מקדש וקדשיו קאי רבי אליעזר דנשיא מביא
שעיר, והואיל ונאמר בו כרת בכבוקעה. ונא
קתני: ומשיח מביא פר בטומאת מקדש
וקדשיו – משום דסבר לה כרבי שמעון דאמר
דאין כהן משיח חייב בטומאת מקדש וקדשיו.
ותו לא מדי – ותו לא למשיח עלה מדי.
אמר רבי יוחנן – אף על גב דקאמר רבי אליעזר
הואיל ונאמר בו כרת בכבוקעה, דנשיא מביא
שעיר בבחטאת מקדש וקדשיו, שחא על
לענין אשם תלוי דלאו דיעה בבחטאת קבועה.
דכי חייב דאמר לעיל: אין יחיד מביא אשם תלוי
אלא על ספק קבועה, דכי נמי אין מביא אשם
תלוי על ספק בטומאת מקדש וקדשיו, שחא על
פי נאסאמו בו כרת בכבוקעה. הואיל ואינה ממש
חטאת קבועה אין מביא אשם תלוי. תנא
קמיה דרב שיש ששם תלוי בא על ספק בטומאת
מקדש וקדשיו – הואיל ונאמר בו כרת
בכבוקעה. אמר ליה דאמר לך מני רבי אליעזר
הוא דאמר – נשיא מביא שעיר אהרן ונאמר בו
כרת בכבוקעה, וקאמר דהוא חייב לענין אשם
תלוי. ופי מציח אסית הכי – והא אמר רבי
יוחנן: מודה רבי אליעזר שאן מביא אשם תלוי.
קשיא – דמתניתין דירך לא מיתוקאט, ואלא
בחד.

הדרן עלך חורב בהן משיח

גמרא השקא יש לומר – עבר ממשיתוחו
ואחר כך חטא מביא פר, וטא אחר
כהן עבר ממשיתוחו מיבעיא נשיא אימרתא
ליה, סלקא דעתך אהרן ועבר ממשיתוחו
ואחר כך חטא ליה בחיובות, חטא ואחר כך
עבר ממשיתוחו נמי ליתוי בחיובות, לא לשטא אחרניא: צריכא למיחיד
דחטא ואחר כך עבר ממשיתוחו דמביא פר, אין כיון דחטא ליה על ספק מוטאת
דמביא פר, כל שכן חטא ואחר כך עבר ממשיתוחו דמביא פר לא חטא, משום
דקתני נבי נשיא כי עבר מגדולתו ואחר כך חטא כי דהיינו משיח, סלקא דעתך אמינא
כי חטא ואחר כך עבר יתני נמי כי דהיינו, הלכך נתן נביא נשיא שחטא ואחר כך
עבר דמתיי כי נשיא. ואיידי דחטא נבי נשיא: חטא ואחר כך עבר – נבי נמי
משיח

הוריות. פרק שלישי – בהן משיח דף י עמוד א – מותר מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" ר"ן רש"י

דרכים כ"י זיהו ובמשדר. דובין שהיו לפני הדבור אין מלאה הדבור, אלא
 אם כן ראו דמות אחר הדבור. תאמר בנגני אים שפמטאין באונם – כגון על ידי נפילה
 והכאה וכיוצא על ידי שד. והוא הדין לנגני בתים דמטמא באונם. רבא אמר – לא
 קשיא. הא דקאמר רבי שמעון; פרט לנגני אונסין – כגון נגע דוחה דידע ליה פיתוח, שד
 ולא על ידי אדם. וכן קתני תאמר בנגעים

שמתמאין באונם – כגון על ידי הכאה וכיוצא. רב
 פסא אמר – כי אמר רבי שמעון; פרט לנגני
 אונס – על ידי כשפים. דלא טמנו. וכן קתני
 תאמר בנגעים דמטמא באונם – כגון שלא על
 ידי כשפים. וישב בבית החפשי – דנעשה
 נפשי מן המלכות – בהדיס דמי, ואינו מביא
 שעיר. ודלא כרבי יוסי דאמר לרוב ברק
 "היה כהן משיח" (ט א); ומי לא ליד עינות.
 והאי נעטר על אב ליד עינות. דגזא דידה
 מהא איתיה. פכאל רפי שחמא עבר הוה –
 דשרדות עבדות הוא. לפי שפוטל עליו על
 רבים. וסולא – סולא. ולחבי נקט בהדי פיתא
 סולא כמחא. לפי שהפח מתעפש ואינו מתקיים
 כסולא. ומתקא את הספנים – שזן דרך של
 ספנים לשעה המורשין ליה. רב הונא חזון
 עניו ובצפון. והוכבו מתחלק לדרום. ורחוון
 כוכב אחד העומד לימניו לא לשמאלו. וכל מן
 שוואת אותו כוכב יצא אחר – יצד שנחפזה
 הספינה, ומישרה לדרכה. וכוכב שעולה אחת
 לשבעים שנה. פמנים נראה בצפון ופמנים
 נראה בדרום. וכשרה החיבל טון עניו בו
 בצפון. והספינה הותפר בדרום וראוהו לצדו
 אחר. סבור שנחפזה הספינה ומישרה אחר
 הכוכב. והוא סבור לישרה. ומתפלח לדרך
 אחר. וכן הוא מתחזק את הספנים. אמר לו כל
 כך – חכמה יש בידך ואתה יורד לספינה
 לסחורה (על) (שכנול) ממונתה? כלומר, ואתה
 צריך לירד לספינה לזרוד ממונתה בן – רבן
 מגילאק דעונו עליוהם להחביב בראי, כדי
 שיהיו מתפרנסים (מאותה) שררה שיתן להם.
 כסודין אים שיריה אני נותן לכם – שלא
 באתם בעלות ראשון. שיהיה בדרום מן
 הגדולה.

הואיל וביא חפאתו משעבר ביא על הקדמות? תלמוד לומר: "המשיח יחטא", חמא כשהוא משיח – מביא, כשהוא הדיס
 אינו מביא. ותניא נמי גבי נשיא כהא גזונא: "אשר נשיא יחטא" – פרט לקדמות, שיכול והלא דין הוא: ומה משיח שמביא
 חפאתו משעבר – אינו מביא על הקדמות? נשיא שאין מביא חפאתו משעבר – אינו דין שלא יביא על הקדמות? מה למשיח –
 שכן אין מביא בשגגת מעשה, תאמר בנשיא, שמביא בשגגת מעשה? הואיל ומביא בשגגת מעשה יביא על הקדמות? תלמוד
 לומר: "אשר נשיא יחטא", שחטא ויהי הוא נשיא, ולא שחטא ועודוהו הדיס. תנו רבנן: "אשר נשיא יחטא", יכול גזרה? תלמוד
 לומר: "אם הבנה המשיח יחטא", מה להלן לכשיחטא, אף כהן לכשיחטא. אמר רבי: יכול גזרה. גזרה, מהביא חפאתו? אמרי:
 אין, אשפחה, דכתיב: "ותחתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם", בשורה הוא להם שנגעים באים עליהם, דכרי רבי יהודה; רבי
 שמעון אמר: פרט לנגע אונסין; לאו אמר רבי יהודה בשורה, הכא נמי אימא גזרה היא! הלכך כתיב: "אם". ורבי שמעון, נגע
 אונסין מן לא מפתמו? והא תניא: "אדם כי יהיה" – מן הדבור ואילך, והלא דין הוא: טמא כוב וטמא בנגעים, מה זב מן הדבור
 ואילך, אף נגעים מן הדבור ואילך? לא, אם אפרת כוב – שכן אין מפתא באונם, תאמר בנגעים – שממטאין באונם, תלמוד
 לומר: "אדם כי יהיה" – מן הדבור ואילך? רבא אמר: פרט לנגע והיות. רב פפא אמר: פרט לנגע כשפים. תנו רבנן: "אשר
 נשיא יחטא" – פרט לחולה. משום דהיה ליה חולה אידיה ליה מנשאותיה? אמר רב אבדימי בר חמא: פרט לנשיא שנגזר,
 שנאמר: "ונגע ח" את המלך ויהי מוצע עד יום מותו וישב בבית החפשי ותום בן המלך על הכית". מדקאמר "בבית החפשי",
 מפלל דער השתא עבר הוה. פי הא דרבן גמליאל ורבי יהושע הוה אולי בספינתא, בהדי דרבן גמליאל הוה פיתא, בהדי רבי
 יהושע הוה פיתא וסולא, שלים פיתיה דרבן גמליאל סמך אפולתיה דרבי יהושע. אמר ליה: מן הוה דעת רבנו? על עובדי
 כולי האי פיתיה סולא? אמר ליה: פוקב אחד לשבעים שנה עולה ומתענה את (הספנים) (הספנים), ואמרתי: שמא עולה
 ותענה (אונתו). אמר ליה: כל כך בידך ואתה עולה במפתיו? אמר ליה: ער שאתה חכם עלי, חמה על שני תלמידים שעל עולה
 בביבשה, רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גורגא, שידעוין לשער כמה טפות יש בים, ואין להם פת לאכול ולא כגד ללבוש?
 נתן דעתו לחיזוקם בראש. כשעלה, שלח להם ולא פאן, חור ושלא וכו'. אמר להם: כמדומין אתם ששוררה אני נותן לכם?

עבדות

משיח חטא ואחר כך עבר מנשיאותו מביא פר. ומה שכתוב בספרים: תני גבי משיח עבר
 ואחר כך חטא. לאו מתרחצתו היא. ולשון ראשון עיקר דקאמר: השתא יש לומר כי.
 מה תני מילי – דמשה שעבר ואחר כך חטא דמביא פר. משנה תאמר עד שלא נתמנו
 ואחר כך נתמנו חלי אלו בחיובות – דרבנן כהן חטא אולי. רבי שמעון אימר אם נזרע

להם עד שלא נתמנו חיובין – דרבי שמעון
 חטאה וידעה בעי. והוא הדין דפליגי רבי שמעון
 ברישא, דקתני נשיא שחטא ואחר כך עבר
 מגדולתו מביא שעיר. דרבי שמעון קאמר נמי
 דאם נזרע לו משום דאין מביא שעיר,
 דהשתא וידעה בעי כשהוא נשיא. גמרא אם
 הבנה המשיח יחטא – חטא במשיחות הוא
 דמביא פר. פרט לקדמות – לשחטא ואחר כך
 נתמנו. דהרי הוא בחיבות, ואין מביא פר. ומה
 נשיא שביא בשגגת מעשה אין מביא על
 הקדמות – כדאמר לקמן: "אשר נשיא יחטא"
 – לכשיחטא ויהי הוא נשיא. ולא כשהוא נשיא
 הוא הדיס. שאין מביא חפאתו משעבר –
 כדנתן וכן דנשיא שעבר מגדולתו ואחר כך
 חטא – הנשיא בהדיס. יכול גזרה – גדרות
 מלך הוא שנשיא יחטא, מדרל כתיב: "ואם
 נשיא יחטא". תלמוד לומר אם הבנה המשיח
 יחטא – מה "חטא" האומר להלן לכשיחטא,
 דהא תניא אמר, אף "חטא" האומר אבי גבי
 נשיא – לכשיחטא. גזרה מהביא חתי – כלומר,
 הדיס מציח למימר "יכול גזרה", ודכאן אשפחה
 גזרה כהא גזונא. אין – דהדיא אשפחה כהא
 גזונא. דכתיב ויתח, נגע צרעת בבית אחי
 אחוזתכם כשורה היא להם – שהכותב מבשר
 שנתתי ליה, אף על פי שדבר רע הוא, ומה
 נמי אימא גזרה. והוא כתיב "אם הבנה המשיח
 יחטא" לכשיחטא, והכי נמי "אשר נשיא יחטא"
 – לכשיחטא. רבי שמעון אימר – "ותחתי נגע
 צרעת" – שיהא בו מאליו. פרט לנגע אונסין
 – שאם באו נגעים על ידי נפיתו של, הלא
 מיטמו. אים כי יהיה בעוד כשרי מדרור ואילך
 – דנגעים בן באדם וכן בהבס פטר בהן לפני
 הדבור. דאחון נגעים שארש לפני הדבור – אף
 משטאין לאחר הדבור. מה זב מדרור ואילך –

הואיל ומביא חפאתו משעבר ביא על הקדמות? תלמוד לומר: "המשיח יחטא", חמא כשהוא משיח – מביא, כשהוא הדיס
 אינו מביא. ותניא נמי גבי נשיא כהא גזונא: "אשר נשיא יחטא" – פרט לקדמות, שיכול והלא דין הוא: ומה משיח שמביא
 חפאתו משעבר – אינו מביא על הקדמות? נשיא שאין מביא חפאתו משעבר – אינו דין שלא יביא על הקדמות? מה למשיח –
 שכן אין מביא בשגגת מעשה, תאמר בנשיא, שמביא בשגגת מעשה? הואיל ומביא בשגגת מעשה יביא על הקדמות? תלמוד
 לומר: "אשר נשיא יחטא", שחטא ויהי הוא נשיא, ולא שחטא ועודוהו הדיס. תנו רבנן: "אשר נשיא יחטא", יכול גזרה? תלמוד
 לומר: "אם הבנה המשיח יחטא", מה להלן לכשיחטא, אף כהן לכשיחטא. אמר רבי: יכול גזרה. גזרה, מהביא חפאתו? אמרי:
 אין, אשפחה, דכתיב: "ותחתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם", בשורה הוא להם שנגעים באים עליהם, דכרי רבי יהודה; רבי
 שמעון אמר: פרט לנגע אונסין; לאו אמר רבי יהודה בשורה, הכא נמי אימא גזרה היא! הלכך כתיב: "אם". ורבי שמעון, נגע
 אונסין מן לא מפתמו? והא תניא: "אדם כי יהיה" – מן הדבור ואילך, והלא דין הוא: טמא כוב וטמא בנגעים, מה זב מן הדבור
 ואילך, אף נגעים מן הדבור ואילך? לא, אם אפרת כוב – שכן אין מפתא באונם, תאמר בנגעים – שממטאין באונם, תלמוד
 לומר: "אדם כי יהיה" – מן הדבור ואילך? רבא אמר: פרט לנגע והיות. רב פפא אמר: פרט לנגע כשפים. תנו רבנן: "אשר
 נשיא יחטא" – פרט לחולה. משום דהיה ליה חולה אידיה ליה מנשאותיה? אמר רב אבדימי בר חמא: פרט לנשיא שנגזר,
 שנאמר: "ונגע ח" את המלך ויהי מוצע עד יום מותו וישב בבית החפשי ותום בן המלך על הכית". מדקאמר "בבית החפשי",
 מפלל דער השתא עבר הוה. פי הא דרבן גמליאל ורבי יהושע הוה אולי בספינתא, בהדי דרבן גמליאל הוה פיתא, בהדי רבי
 יהושע הוה פיתא וסולא, שלים פיתיה דרבן גמליאל סמך אפולתיה דרבי יהושע. אמר ליה: מן הוה דעת רבנו? על עובדי
 כולי האי פיתיה סולא? אמר ליה: פוקב אחד לשבעים שנה עולה ומתענה את (הספנים) (הספנים), ואמרתי: שמא עולה
 ותענה (אונתו). אמר ליה: כל כך בידך ואתה עולה במפתיו? אמר ליה: ער שאתה חכם עלי, חמה על שני תלמידים שעל עולה
 בביבשה, רבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן בן גורגא, שידעוין לשער כמה טפות יש בים, ואין להם פת לאכול ולא כגד ללבוש?
 נתן דעתו לחיזוקם בראש. כשעלה, שלח להם ולא פאן, חור ושלא וכו'. אמר להם: כמדומין אתם ששוררה אני נותן לכם?

עבדות

עבדת אני נותן לכם – שהשחרות עבדות הוא לו לאדם לפי שמוטל עליו של רבים.
אשר – כמו אשרי. צריך אלה לומר מהו חיות – בתמימה. כלומר, אם נמלך שאין לבו
כפוף, מורגש ומביא קרבן על שגגתו – כל שכן שהידעות מורגשין, שלכם כפופים. מהו
על דיונו – בתמימה. כלומר, אם על שגגתו מורגש – כל שכן שמרגיש על דיונו, וחרור
בתשובה. אשרי הכא רש"י קרא בדבוריה –

בדאיך כתיב 'אם כל עדת ישראל ישגר', 'אם
הבן המהיר', 'אם נפשו', והבא כתיב 'אשר
נשיא יחטא' – ודאי אשרי משמע, אשרי
עצמו – כלומר: אשרי הצדיק שמוע
אליהם כמעשה הרשעים שבעולם הכא בעולם
הזה. כלומר, שמוע אליהם צרות לצדיקים
בעולם הזה כדרך שמוע אליהם הרשעים בעולם הבא.
אוי – כמו זה. ודבא לא כתיב 'אשרי' – משמע
אי להם הרשעים שמוע אליהם עונות בעולם
הזה כדרך שמוע טובות לצדיקים בעולם הבא.
דריעה הוא שמוע, כדכתיב 'ומשמע לשמועיו
אל פניו וגו' (דברים ו). צדיק או אבלי תיר
עלמי מי מני לוי – מי שראו חותם הלא, וכלומר
כלום רע להם לצדיקים שאוכלים שני עולמות,
שש להם טובה בעולם הזה ובעולם הבא?
אשר רבא – אשרייהם לצדיקים שמוע להם –
טובות בעולם הרשעים שבעולם הזה ורש
עלם עולם, כדכתיב 'ומשמע לשמועיו' – דהיינו
מוע לצדיקים בעולם הזה, אשרייהם שיש להם
טובה בעולם הזה ולעולם הבא. ואוי להם
לרשעים שמוע להם – צרות כמעשה הרשעים
שבעולם הזה. ומשמע, שבאם עליהם צרות
כמו שבאים על הצדיקים בעולם הזה, והקדוש
ברוך הוא עושה דבר לגבות (והבט) מהצדיקים
בעולם הזה כי שיהא להם שכר טוב בעולם
הבא. ודך מצונו צרות לרשעים בעולם הזה,
אוי להם שאם עול טובה לא בעולם הזה ולא
בעולם הבא. ואוקמתון מסכתא פלי – כלומר,

עבדות אני נותן לכם, שנאמר: 'וידברו אליו לאמר אם
היום תהיה עבד לעם הזה'. תנו רבנן: 'אשר נשיא
יחטא' – אמר רבי יוחנן בן זכאי: 'אשרי הדיור שהנשיא
שלו מביא קרבן על שגגתו, אם נשיא שלו מביא קרבן,
צריך אתה לומר מהו הדיור? ואם על שגגתו מביא
קרבן, צריך אתה לומר מהו? ודנו! מתקור לה רבא בריה
דרבא: 'אמר מפתיה, דכתיב: 'וזה אשר הטא מן הקדש
ישלם', וברבנן כן בנא דכתיב היה: 'אשר הטא ואשר
הטאנו', הכי נמי דאשרי הדיור הזה? – שאני הכא,
דשני קרא בדבוריה. דרש רב נחמן בר רב הקדאי, מאי
דכתיב: 'ולש הכל אשר נעשה על הארץ וגו'? 'אשריהם
לצדיקים שמוע אליהם כמעשה הרשעים של עולם
הבא בעולם הזה, או להם הרשעים שמוע אליהם
כמעשה הצדיקים של עולם הבא בעולם הזה. אמר
רבא: אפוא צדיקי או אבלי תרי עולמי מי מני להו? אלא
אמר רבא: 'אשריהם לצדיקים שמוע אליהם כמעשה
הרשעים של עולם הזה בעולם הזה, או להם הרשעים
שמוע אליהם כמעשה הצדיקים של עולם הזה בעולם
הזה. רב פפא ורב הונא בריה דרב יהושע אחו? לקמיה
דרבא, אמר להו: אוקמתון מסכתא פלי ומפסקא פלי?
אמרו להו: כן. איך אוקמתון פורתא? אמרו להו: אין, ודבנן
קמינא דארעא. קרי עליהו: 'אשריהם לצדיקים שמוע
אליהם כמעשה הרשעים שבעולם הזה בעולם הזה.

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: 'כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בהם ופושעים יפלו בהם'? משל לשני בני אדם שצלו
פסחיהם, אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה נפסח, זה שאכלו לשום מצוה – 'צדיקים ילכו בהם', זה שאכלו לשום אכילה
נפסח – 'ופושעים יפלו בהם'. אמר ליה ריש לקיש: רשע קרית ליה? נהי דלא עבד מצוה מן המצוות, פסח מי לא קאכיל? אלא משל
לשני בני אדם, זה אשתו ואחותו נעמו בבית וזה אשתו ואחותו עמו בבית, אחד נדמנה לו אשתו ואחד נדמנה לו אחותו, זה שגודמנה
לו אשתו – 'צדיקים ילכו בהם', זה שגודמנה לו אחותו – 'ופושעים יפלו בהם'. מי דמי? און קאמינן תרא דרין, והכא שני דרכים!
אלא משל לזוט ושת' גותיו, הן שגודמנו לשם מצוה – 'צדיקים ילכו בהם', הוא שגודמנו לשם עבירה – 'ופושעים יפלו בהם'. וילקא
הוא נמי לשם מצוה הוא מקביל? – אמר רבי יוחנן: כל הפסוק הזה לשם עבירה נאמר: 'וזהא לזוט' – 'ותשא אשת אדניו את עיניה',
'את עינו' – 'ויאמר שמואל' [וגו] אותה קח לי כי היא ישרה מעיני', 'ויאמר אתה שכב בן חמור', 'אני כל בפר הירדן' –
'כי בעד אשה וזה ער עבר להם', 'כי כלה משקה' – 'כי אברהם אחרי מאהבי נתן להם וימימי צפרי ופשיטו' – 'וזה מימי
אנימי! נתנא מזה רבי יוסי בר רבי חוני: למה נקוד על יו"ש 'בקומה' של בכירה? לומר לה, ששכבת לא ידע אכל בקומה דעת –
ובאי הנה ליה למעבד? מאי דרעה תהו? – נפקא מינה – דלפניא אחרינא לא איבעי ליה למישתי. דרש רבה, מאי דכתיב: 'אח נפשע
מקריט על ומדינים כבירה ארמון'? – 'אח נפשע מקריט עז' – זה לזוט שפירש מאברהם, 'ומדינים כבירה ארמון' – שהחיל מדינים בין
ישראל לעמו, שנאמר: 'לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה'.' דרש רבא ואיתימא רבי יצחק, מאי דכתיב: 'לחמא יבקש נפרד (ובכל) [בכל]
תשיה יתגלע'? – 'לחמא יבקש נפרד' – זה לזוט שפירש מאברהם, 'ובכל' [בכל] תשיה יתגלע' – שנתגלה קלונו בבתי כנסיות ובבתי
מדרשות, דתנן: עמוני ומואבי אסורין אסור עולם, ואמר עולא: תמן גתה וימיני ויהי, תמן גתה – נאזא מננה מליכס וגיבא, וימיני
ויהי – נפלו פה רבבות משרא. אמר בר נחמן בר יצחק: גדולה עבירה לשמה ממוצה שלא לשמה, שנאמר: 'תברך מנשים ועל אשת
הבר חתני מנשים באהל תברך', מאן נינהו 'נשים באהל'? שרה, רבקה, רחל וזלעה – איני? והאמר בר יהודה אמר רב: לעולם יעסוק
אדם בתורה ובמצות אפילו שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה! – אימא: כמזה שלא לשמה. אמר רבי יוחנן: שבע בעולות
בעל אותה רשע באותה שעה, שנאמר: 'בין רגליה פרע נפל שכב' וגו'. – והא קא מיתגתא מעבירה? אמר רבי יוחנן משים רבי שמואל
לן ויהא: אפילו טובה של ששעים רעה היה אצל צדיקים. אמר בר יהודה אמר רב: שבע בעולות אדם בתורה ובמצות אפילו שלא
לשמה, שמתוך שלא לשמה בא לשמה, שבעשר איבעינן שנים קרבנות שהקריב בלך הרשע, וכן יצאח ממונה היה, דאמר רבי יוסי ברי
הנינא: רות בנא של גולן בן גולן של בלך מלך מואב. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מצוה שאין הקדוש ברוך הוא מקפח אפילו
שכר שיהא נאה? מהכא, דאילו בבירה דקרייה מואב, אמר ליה רחמנא למשה: 'אל תצד את מואב ואל תתגר בהם מלחמה', מלחמה

חזריות. פרק שלישי – בהן משיח דף יא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

קני עמי – ולשון נקיה הוא, ולא רצתה להודיע דומאיה נתעברה. אמר אל תצורם ואל תתנו כם – ומדלא כתיבא בהו' "מלחמה" – שמע מינה דאפילו צערא לא ליעבר להם. ולא עד אפילו בביהר דקרייתא אב הבתוב פירסוה. וכתבי' (בראשית ט') "ותשכב את אביה", בצעריה תת' (ותשכב עמר). וקדמתה ארבע – בישראל עמי עובד ישו חד שלמה. וקדמתה חצי – בישראל לא רחבעם

הוא רלא, הא צענר' צערניוה; ואילו צעירד דקרריה?
עמר, אָמר ליה: "אל תצדח ואל תחנן בם" - כלל, אפילו
צענר' אל. אָמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יוחנן בן
ברכיה: לעולם יקדים אדם לזכור מצות, שבשכר לילה
אחת שקדומה בכירה לצעירה, וכחה וקדומה ארבע
דורות למלכות. תנו רבנן: "מעם הארץ" - פרט למשיח;
"מעם השמיא" - פרט לנשיא, והלא כבר נצאו משיח
לדוד בפר, ונשיא לרודן בשעור! שכול משיח על העלם
דבר עם שגגת מעשה מביא פר, על שגגת מעשה
לחוריה מביא כשבה ושעירה? תלמוד לומר: "מעם
הארץ" - פרט למשיח, "מעם הארץ" - פרט לנשיא.
תינו משיח, אלא נשיא בשגגת מעשה הוא ומביא?
אמר בר זבד משמיה דרבא: הקא במאי עסקנן - גנון
שאכל פיות חלב כשהוא חריוט, נתמנה ואחר כך
נודע לו, סלקא דעתך אמינא יתיי כשבה אן שעירה,
קבשמעון לו, הניחא רבי שמעון דאזל בתר ידיעה, אלא
לרבנן דאזלו בתר כשהא מאי איכא למימר? אלא אָמר
בר זבד משמיה דרבא: הקא במאי עסקנן - גנון שאכל
חצי פיות חלב כשהוא חריוט, נתמנה והשלימו ואחר
כך נודע לו, סלקא דעתך אמינא נגמור וייתי כשבה
אן שעירה, קא משמע לן. בעא מיניה רבא מרב נחמן:
נשיאות מהו שתפסקו? חיבי דמי, גנון שאכל חצי
פיות חלב כשהוא חריוט, נתמנה ועבר והשלימו, החם
הוא דלא ממזקר, דאכליה פלגא כשהוא חריוט ופלגא
כשהוא נשיא, אכל חלב דאורי ואורי כשהוא חריוט
אכליה ממזקר, הוא דלא מצי לא שנא, מאי? תפשוט ליה
מהא דאָמר עולא אָמר רבי יוחנן: אכל חלב והפרשי
קרנן והמיר וחור בו, הואיל ונדרתה ידיתה. הכי חשיתא,
מובך לא בר אמתי קרנן הוא, האי בר אמתי קרנן הוא.
בעא מיניה רבי זורא מרב ששת: אכל ספח חלב כשהוא
חריוט, נתמנה ונודע לו על פסקו, מהו? אליבא דרבנן
דאזלי בתר כשהא לא תעני לן? דמיירי אָשם תלוי,
איא בי תעני לן? אליבא דרבי שמעון, מאדמשת
לוריא אשתני לספח, דלמא בי אשתני לוריא -

דודו ליה ממענה ומעמדות. תנו רבנן ואם נפש
אחת תפטר בשבטת מכם הארץ - ולא כל כע
הארץ, הפרט המעשה. דמשמע ליה כיא כשבה א
שעירה בחור. למה לי מכם הארץ - למעשה וני
הוא כבר יצא משית ממלל דוד לידן בפר
והשיא יאן מכלל לידן לידן בשעיר - שילוב -
כלומר, אינו לא נאמר 'מכם הארץ' הייתי אומר
משנה על העלם דבר עם שגת מעשה - וכיא שבה א
ועל משנה לחדשה - יביא שבה א
שעירה בחורית. תלמוד ליה - הארץ ארץ
למשה - דאנו מביא בשבטת מעשה לחודשה כלל
הדינו דקאמר בפרק דעלו (ו' ב' ע"א) וישא
שאן אורא בשבטת דאנו מביא בשבטת מעשה.
נשיא אורא בשבטת מעשה הוא מייח - ומאי קא
ממעט דקאמר 'מכם הארץ' נפש למשיא? כיא
דיקת אשכח - האילו חטא כהונה הדינו -
נתייבש אורא א שעירה בחורית. קא משיבין -
'מכם הארץ' פרט לנשיא. דאנו מביא שבה א
שעירה. למה לי דאנו מביא שבה א - ומידי
היא שבה א שעירה בחורית. דאנו מביא שבה א
ממעט ואורא כן נאמר - דהו ארץ לחיבורא. נשי
איכא למשיא - דמנאן קא ממעט לנשיא דקדוה
פרט לנשיא? אלא קדוה ארץ אשכח - נאמר
זית בתרא לחצו זית קטא. וליחיו שבה א
שעירה. קא משיבין - 'מכם הארץ' פרט
לנשיא. דהוא נאמן לא מייח שבה א שעירה.
וכהא מביא למה לי מייח שעיר דהא לא
ממערסין מביא דהא דרין מעט למעשה. סלק
דקח אורא נאמר ונישעיר. וליחיו שבה א
דקא קא משתעי בבשבה א שעירה. מנן
שאכח זית וזית אכל בשכוח ארץ תנחמה וניח
הדינו - דקא סבור דשמיאן. אבל ספק חורב בשכוח
אכל חורב - שנעז על לאור תנחמה ספק חורב
אכל חורב - מו' מ' מייח שבה א שעיר א לא?
ומדאשתעו לורא - דקאמר בפרק דקדוה
לן חורב, שלא ידע אם אכל כלל.
ובדחאי ליכא אשתעו לורא - דהוא נאמן
מנחמה מנחמה. לפי שנתנה גופה דרשתי
נאמן. ומדאשתעו לקרבן דהא אשתעו נמי
לקרבן ספק פשע, וזו אביאן אשתעו ספק חורב
דאשתעו לורא - דקאמר בפרק דקדוה
לן חורב, שלא ידע אם אכל כלל.

35 דאשטנ קרנן דידיה, אכל הקא דלא אשטנ קרנן דידיה - אימא ליתי אשם תלמי? תיקו. תנו רבנן מעם הארץ - פרט למשומר; רבי שמעון בר יוס' אומר משום רבי שמעון: "אשר לא תעשינה בשנה ואשם" - השב בדיעתו מבאי קרנן על שנתו, לא שב בדיעתו אינו מבאי קרנן על שנתו. מאי ביניהו? אמר רבי חמנא: משומר לאכול חלב ומבאי קרנן על הדם איפא ביניהו. מר סבר: בין 36 ומבאי לאכול חלב - לדם נמי משומר הוי, ומר סבר: לדם מיהא שב בדיעתו הוא. והא רבא אמר: דכילי קולא - משומר לאכול חלב לא הוי משומר לדם! אלא, הקא באוכל בנלה לתאבון ונתחלה לו בשיומן ואכלו קמפילי, מר סבר: בין דלתאבון אכלי בכוז 37 משומר הוא, ומר סבר: בין דאילו אשפה דהיתרא לא אכל דאיסורא לאו משומר הוא. תנו רבנן: אכל חלב והו משומר, ואיתו משומר? 38 אכל גבולות וטריפות, שקצים וקמשים, ושתה יין נסך; דהוה אומר: אף הלושם בלאם. אמר מר: אכל חלב והו משומר, ואיתו משומר? אכל גבולות כו', מאי קאמר? אמר רבה בר רב הונא אמר רבי יוחנן, רבי קאמר: אכל חלב לתאבון - הרי זה משומר, להכעיס 39 - הרי זה איתו משומר דבסתם מי? הוי אומר: אוכל בגלי וטריפה, שקצים וקמשים, ושתה יין נסך. רבי יוס' ברבי יהודה: אומר: אף הלושם בלאם. מאי ביניהו? אמר ביניהו בלאם דרבנן, מר סבר: מדאורייתא הוי משומר, דרבנן לא הוי משומר; ומר 40 סבר: בלאם בין דמפרסם אסוריה, אפילו בדרבנן הוי משומר. פליגי בה רב אחא ורבנא, חד אמר: לתאבון - משומר, להכעיס - מין; 41 וחד אמר: להכעיס נמי משומר, אלא איתו מין? פל תעובד עובדא ורה. מיתבי: אכל פרעוש אחד או יתוש אחד - הרי זה משומר; 42 והא הקא דלהכעיס הוא, וקא קרי ליה משומר! תהם, דאמר: אטעום טעם דאיסורא. ואיתו נשיא? זה מלך? כו'. תנו רבנן: "נשיא" 43 - רבול נשיא שבת בנחשון בן עמינדב? תלמוד לומר: "מכל מצות ה' אלהיו", ולחלון הוא אימר: "למען לימר ליראה את ה' אלהיו", 44

מה לחלן שאין על גביו אלא ה' אלהיו - דבמלך קא משתעי קרא, דכתיב "שום חשים
עליך מלך" (דברים ז). בגין אני מוח בשעיר - כלומר, נשיאות דדיי מי הוי נשיאות מעליא
דאלו הינא בזמן שביח המוקד קים מייחנא שעיר או לא? אמר ליה הרי צייתך כבבל
דראש גולה שבבבל דהוי על גבר, ואנן בעינן שאין על גביו אלא ה' אלהיו. התם שבב
דדיתו מלך, כמו "כי תבנו בשבט לא ימות"
(משלי כב). והבא חתוק - הבא. **משנה**הוא
הוא המשיח - נמנביא פר בדורא - זה המושח
בשמן המושח, ולא מורחה בבגדים - שביח
שני, חלל היה להם שמן המושחה. אין בין כהן
משוח בשמן המושחה למורחה בגדים אלא פר
הבא על כל המצות - שמורחה בגדים אנו מביא
פר חלל דבר לא משל ולא משל צבור, אבל
מביא בשבט או שעירה ידחה. ואין בין כהן
המשיח - ודיתו ראשון שחור לעבדו, ולאחר
שחור דפר של כל הכהנים שלו, ועשירית
האפה של כהן. וזה הוה - בין כהן המושח, שני
ראשון שחור לעבדו וכן כהן שעבר, דהיינו
שני שמנו תחתיו דלאחר (שענבר) (שחור)
דראשון מעבדיו השני. שום עבדות דיום -
דמקריב קרבנות דיום ביום הכהנים אחיה
שרצה. **גמרא** שמן המושחה עששה משה -
דכתיב "שמן מושח קדש ידחה לו" (שמות
ל, ב) שולקין את העקרים - אבות שורשים של
בשמים האמורים בפרשת דכתיב "ותחת קח
בשמים ראש מן דדורו וגו'. והלא למך בן את

מה לחלן שאין על גביו אלא ה' אלהיו, אפר נשיא
שאין על גביו אלא ה' אלהיו. בעא מיניה רבי מרבי
חייא: בגין אני מוח בשעיר? אמר ליה: הרי צייתך
כבבל. איתובית: מלכי ישראל ומלכי בית דוד, אלו
מביאים לעצמם ואלו מביאים לעצמם! אמר ליה:
התם לא ציפי אהרן, הכא אנן ציפינן להו לידחה.
רב ספרא מתני הכי, בעא מיניה רבי מרבי חייא:
בגין אני מוח בשעיר? אמר ליה: התם "שבת", הכא
"חוקק", ותנא: "לא יסור שבט מיהודה" - זה ראש
גולה שבבבל, שורדה את ישראל במלך; "ומחוקק
מבין רגליו" - אלו בני כהן של חלל, שפולקרים תורה
לישראל בריבם. **משנה** ואיזהו המשיח? המושח
בשמן המושחה, לא המורחה בבגדים. אין בין כהן
המושח בשמן המושחה למורחה בגדים - אלא פר
הבא על כל המצות. ואין בין כהן משמש לבין
שעבר - אלא פר יום הפיפדים ועשירית האפה;
זה וזה שיום עבדות יום הפיפדים, ומצוים על

הפתולה, ואמורים על התלמנה, ואינם מופאים בקרוביהם, ולא פורעים ולא פורמים, ומחזירין הרוצח. **גמרא** תנו רבנן: שמן
המושחה שעשה משה במדבר, היו שולקים בו את העקרים, דברי רבי יהודה; רבי יוסי אומר: והלא לסקוד את העקרים אינו
סופק! אלא שורין את העקרים בפנים, ומציר עליו שולקים את הרים וקפחו. אמר ליה רבי יהודה: וכי גם אתה נעשה בשמן
המושחה? והלא תחלתו שנים עשר לוגין, וממנו היה נמשח משכן וכליו ואהרן ובניו? כל שבעת ימי המולאים, וכליו קים לעתיד
לבוא, ששמן מושחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם". תנא אידך: "והח משה את שמן המושחה ונמשח [את] המושח
[ואת] כל אשר בו" - רבי יהודה אומר: שמן המושחה שעשה משה במדבר, כמה נסים נעשו בו מתחלה ועד סוף, תחלתו
לא היה אלא שנים עשר לוגין, ראה כמה יורה בולעת וקמה עקרים בולעים וקמה האור שורה, ובו נמשח משכן וכליו ואהרן
ובניו כל שבעת ימי המולאים, ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים, ואפילו כהן גדול בן כהן גדול מעון משיחה, ואין מושחים
מלך בן מלך; ואם תאמר: מפני מה מושחו את שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניו, ואת יואש - מפני עתליה, ואת יהואחז -
מפני יהויקים, שהיה גדול ממנו שתי שנים; ואותו שמן קים לעתיד לבוא, ששמן מושחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם",
זה"ל - בגימטריא שנים עשר לוגין הוו. אמר מר: ואפילו כהן גדול בן כהן גדול מעון משיחה. מנלן? דכתיב: "ותפחן המשיח
תחתיו מבניו", נימא קרא "והפחן תחתיו מבניו", מאי "המשיח"? קא משמע לן, דמפני דכהן גדול אי הוי משיח - הוי כהן
גדול, ואי לא - לא הוי כהן גדול. אמר מר: ואין מושחין מלך בן מלך. מנלן? אמר רב אחא בר יעקב, דכתיב: "למען יאריך
אמר על מולכתו" וגו', וירשה היא לבם. ומנלן דכי איבא מחלוקת בעי משיחה, ולאן בן דרבי מעון מורית מלכותא לבניה?
הוי כהן כפא, אמר קרא: "הוא ובניו קברו ישראל", בזמן ששולם גישראל קרינא ביה "הוא ובניו", אלא משיחה. תנא:
אף יהוא בן נמשי לא נמשח אלא מפני מחלוקתו של יורם. ותיפוק ליה מושח דראשון יהוא חסורי מחסרה והכי קתני: מלכי
בית דוד מושחין, מלכי ישראל אין מושחין. מנלן? אמר רבא, אמר קרא: "קום מושחתי בן יהו" וגו', זה מעון משיחה יהוא אחר
מעון משיחה. אמר מר: אף יהוא בן נמשי לא נמשח אלא מפני מחלוקתו של יורם. - ומשום מחלוקתו של יורם בן אחאב
נמנעל בשמן? דאמר רב פפא: באפרסמא דכיא, הכי נמי באפרסמא דכיא. ואת יהואחז מפני יהויקים, שהיה גדול ממנו שתי
שנים. - ומי קשיש מיהיה? והכתוב: "ובני יאשיהו תפחו השני יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום", ואמר רב יוחנן:
הוא שלום הוא צדקיהו הוא יוחנן הוא יהואחז! - לעולם יהויקים קשיש, ומאי "בבדו"? בבדו למלכות. - ומי מלכי וזפרי מקמי
קשיש? והא כתיב: "ואת הממלכה נתן ליהויקים" כי הוא הבכור! - יהורם ממלא מקום אבותיו הוה, יהויקים לאו ממלא מקום
אבותיו הוה. אמר מר: הוא שלום הוא צדקיהו הוא יוחנן הוא יהואחז. - והא חר חר קא חשיב, דכתיב: "השליש... הרביעי"! -
מאי שלישי? שלישי לבנים, ומאי "רביעי"? רביעי למלכות, דמעיקרא מלך יהואחז ולבסוף יהויקים ולבסוף צדקיהו.
תנו רבנן: הוא שלום הוא צדקיהו, ולמה נקרא שמו שלום? שהיה מושלם במעשיו. איבא דאמרי: שלום - ששלמה מלכות בית
דוד בימי, ומה שמו? מתניה שמו, ששמו: "ומלך מלך ככל את מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו", אמר ליה: יה
צדיק עליו את הדין אם תמורד בי, (ששמו: "ויבאנו בבבל"), וכתוב: "וגם פמלך ובכורצני קרד אשר השבינו באלהים".
ובי

העקרים אינו מספיק - לפי שהשמן לא היה אלא שנים עשר לוגין כדמרפס לקמן,
והעקרים היו מרובים, ואפילו כסידה היה נבלע בעקרים, כל שכן בעקרים. אלא שורה
את העקרים בסיים - ברישא שהיו מתמלאים מן המים, ושבו לא ידו בולעים מן השמן כל
כך. ומציר עליהן שמן - לאחר שהוציאם מן המים, כדי שיקלו השמן מרית הבשמים.
וקפחו - ומציא השמן לאחור. וקפחו - כמו
"קפחתי את דרעיה" (ויקרא פב, ב). מעון משיחה
- ואי לא משוח בשמן - לא היה כהן גדול. מפני
מחלוקת - והביא דאיבא מחלוקת בעי
משיחה. מלכותו הוא ובניו מקריב ישראל -
משמע: ירשה היה להם כדאם שמוריש ירשה
לבניו. ולא כל דבני מלכא מורית לבניה
מלכותא - אפילו בלא משיחה. ירשה הוא -
בזמן שלום בישראל. כשם דמלך ראשון הוא
- ממעפחתו, דאני מלך בן מלך. זה - דמלכות
בית דוד עתה משיחה. ואין אחרי - שאינו ממלכ
בית דוד עתה משיחה. משה מחלוקת על יורם
נמנעל בשמן המושחה - דאמרין לעיל דמלכי
ישראל אין מושחין ממנו? באפרסמא דכיא -
דלא הוי משמן המושחה. ומאי בכור - דקרי ליה
"הבכור תחת". בכור למלכות - שמלך ראשון.
יורם פמלא מקום אבותיו הוה - דכי מלך מלך
הוה צדיק ממלא מקום אבותיו הוה. ואחר כך
החזיקו משולם בבשמים - דצדיק גמור הוה,
בעל מעשים טובים. אמר לו - נבוכד נצר יה
יערק עליו את הדין אם תמורד בי.
ובי

הוריות. פרק שליש - בהן משיח דף יב עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רכה רש"י

1 ובי הוה שמן המשהח - בימי יהואחז דקתה: ויהואחז נמשח מפני יהויקים. והתניא משננו
2 התאין וכו' - מרבותי "תשימו בארון מצדו, דארנו בעד ארון קא, אלמא בהדי ארון נגנו.
3 ומדקאמר אשיחיה: "הנו את ארון ה' בבית" וגו' משמע שעה לגנוהו. אין לבם משא בכתה
4 ואמרין במסכת שקלים: אמר להם, אם גזלה עמכם - שוב אינכם מחזירין אותו

5 בכתביכם, עז לנגנוהו. ואתניא שם שם - שם
6 בארין "ועתידה של שן ודבריה אתך מעל
7 הדברת" וגו' וכו' "ועתידה" שמה לבני
8 ישראל, וכו' בנצנת המן "ותן שמה לבני
9 השומר מן", מה ארון נגנו - אף בנצנת המן נגנו.
10 אתניא דורות דורות - דכתיב בנצנת המן "ויהח
11 אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם" וכו' בשמן
12 הדמשה "שמן מנצנת קדש יהיה זה לי
13 לדורותיכם" מה בנצנת המן נגנו - אף שמן
14 הדמשה נגנו. משמרת משמרת - דכתיב בנצנת
15 המן דוריו נגנו "למשמרת לדורותיכם", וכו' ב
16 במעלה של ארון "למשמרת לאות לבני מררי" וגו'
17 מה בנצנת המן נגנו - אף מקול של ארון נגנו.
18 אמר רב פפא בארביסמא דכא - משוח את
19 יהואחז. כמין נור - דהדר ליה הדרתי
20 באנצנתיה ככלל (כחול) כמין כה וני -
21 שמתחיל למשוח באנצנה בין ריס עינו, ומשך
22 אנצנה על הראש ודחף עד שנגיע על שפת
23 ימין כות ונתיב לו שם ריס עינו - וכו' שם
24 מוחדש לבחן כמין כה וני, כדרישנא. מאן
25 דאמר יציקה עדיפא דכתיב ויצוק משמן המשהח
26 ויהח "וימשה". שכן אמר מוצא אצל כלי שרת
27 ויהח משיחה לא יציקה. מה כעס ויצוק שרת
28 דרישה - ככר, כשהוא ספסר - כשהוא מדבר
29 עם אחרים. עולות וישיבות - בעיקר וקטן, כדי
30 שלא יפלו. שפא חס ויהח מעלת - כמין
31 המשהח - שנגעתי בו כשהולכבשתי. ואני כשתי
32 - שפא נפל עלי מן השמן במקום שאר ראוי
33 למשהח ומעלת. ויהח אתו אל נוח -

34 ובי הוה שמן המשהח? והתניא: משננו ארון, נגנו
35 שמן המשהח ונצנת המן, ומקול של ארון שקדיה
36 ופרחיה, ואינו ששלו פלשמים דורין לישראל,
37 שפאמרי: "ואת כלי הזהב אשר השבתם לו אשם
38 תשימו בארון מצדו ושלחתם אתו ודחף", וכו' נגנו?
39 ואשיחו מלך יהודה נגנו, שראה שכתוב בתורה:
40 "ולך ה' אתך ואת מלכך" וגו', צוה נגנום, שפאמרי:
41 "ויאמר ללויים המכונים לכל ישראל הקדושים לה'
42 תנו את ארון הקדש לבית אשך בנה שלמה בן דוד
43 מלך ישראל אין לכם משא בכתה עתה עבדו בן
44 ה' אלהיכם ואת עמו ישראל", ואמר רבי אלעזר:
45 אתניא שם שם, אתניא משמרת משמרת, אתניא דורות
46 דורות! אמר רב פפא: בארביסמא דכא. תנו רבנן:
47 כיצד מושחין את המלכים? כמין נור ואת הכהנים?
48 כמין כי. מאי כמין כי? אמר רב משיחא בר גדיא:
49 כמין כה וני. תני חדא: בתחלה מוצקין שמן על
50 ראשו, ואחר כך נוטין לו שמן בין ריס עינו, ואחר
51 אתרית: בתחלה נוטין לו שמן בין ריס עינו, ואחר
52 כך מוצקין לו שמן על ראשו! תנא היא, איבא
53 דאמרי: משיחה עדיפא, ואיבא דאמרי: יציקה עדיפא.
54 מאי מעיקא דמאן דאמר יציקה עדיפא? דכתיב: "ויצק
55 משמן המשהח על ראש אהרן וימשה אתו לקדשו".
56 ומאן דאמר משיחה עדיפא, מאי מעיקא? קסבר: שמן
57 אתה מוצא אצל כלי שרת. והכתיב "ויצק", ובספר "וימשה"! הכי קאמר: מאי טעם "ויצק"?
58 מושחין "וימשה". תנו רבנן: "בשמן הטוב [וגו'] יד על העין וכן אהרן" וגו' - כמין שני טפי מרגלית היו תלויות לאהרן בוקנו, אמר
59 רב פפא, תנא: משהח מספר, עולות וישיבות לו בעיקר וקטן, ועל דבר זה היה משהח דואג, אמר: שפא חס ושלום מעלתי בשמן
60 המשהח? יצתה בת קול ואמרה: "בשמן הטוב וגו' כמין חרמו", מה טל חרמו אין בו מעלה, אף ששמן המשהח שבוין אהרן אין
61 בו מעלה. ועדיין היה אהרן דואג, אמר: שפא משהח לא מעל, אבל אני מעלתי? יצתה בת קול ואמרה לו: "הנה מה טוב ומה
62 נעים שבת אחים גם יחד", מה משהח לא מעל, אף אתה לא מעלת. תנו רבנן: אין מושחים את המלכים אלא על הפענוץ, כדי
63 שתמשך מלכותם, שפאמרי: "ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדניכם [וגו'] והורדכם אתו אל גחון". אמר רבי אמי: האי
64 מאן דבעי לידע א' מסיק שתייה א' לא, נתיב שרנא בעשרה יומי דבין ראש השנה ליום הכפורים בביתא דלא גשבי וקא, אי משיח
65 נתיביה יתיד דמסיק שתייה. ומאן דבעי למעיר בעסקא, ובעי למידע א' מציילא לדיבי תרגולא, אי שמיין ויפשי -
66 מציילא. האי מאן דבעי למסיק [לאורחא], ובעי למידע א' ויור ואתי לביתא א' לא, ניקום בביתא דהדרבא, א' חיו בביתא דבבבוא
67 לידע דהדר ואתי לביתא. ולא מציילא היא, דלמא חלשא דעמיה ומייתרע מציילא. אמר אביי, השתא דאמרת: סימנא מילתא היא,
68 [לעולם] לא נגיל למיחיה בריש שפא קרא ורביא פרת וסילקא ותמרי. אמר להו רב משיחא דכריה: כי בעיתו מעיל ומיגמרי
69 קמי רבינו, גרסו מתניתא ועלו לקמי רבינו, וכי תביתו קמיה חוו לפופייה, דכתיב: "והיו עיניך ראות את מורדך", וכי גרסיתו -
70 גרסו על גהרא דמאי, כדי הכי דמשכן מאי משכן שמשחתיו. ותיבו אסילקל דמתא מחסיא ולא תיבו אפדין דמומקדיתא. טב
71 גלגנא סריא [דמתא מחסיא למיכל] מפותחא דמיני פפי. דמה קרני פאלחיה" - דמה קרני ולא דמה פפי, דוד שלמלוה שמשחו
72 בקרן - נמשכה מלכותו, שאל ויהוא שמשחו בפי - לא נמשכה מלכותו. "המשהח בשמן המשהח" וכו'. תנו רבנן: משיח - יכול
73 מלך? תלמוד לומר: כהן, אי כהן, יכול מריבה בגדים? תלמוד לומר: "משיח", אי משיח, יכול משהח מלכותו? תלמוד לומר:
74 "והכהן המשיח", שאינו משיח על בגדיו. - מאי משמע? דאמר רבא: "הדרך" - המופתת שבעדך, הכא נמי "המשיח" - המיומן
75 שבמשוחים. אמר רב: משיח - יכול מלך. - מלך פר הוא דמיינת? שעור הוא דמיינת? - איצמריה, סלקא דעתך אמינא: על שגת
76 בעשה יביא שעור, על העלם דבר יביא פר. קא משמע לן. "אין בין משהח בשמן המשהח" כו'. מתניתין דלא דריבי מאיר, דאי
77 דריבי מאיר, את תנא: מריבה בגדים מביא פר. תנא על כל המצות, דריבי מאיר, ולא חדרו כל המכרים. מאי טעמא דריבי מאיר?
78 דתנא: "משיח" - אין לי אלא משהח בשמן המשהח, מריבה בגדים מביא בגדים מביא? תלמוד לומר: "הכהן המשיח". במאי אוקמינא? כפרגו?

אימא סיפא אין בין הון המשמש לכהן שעבר – דהיינו שני. אלא פה יום הכפרים ועשירית האיפה – דמשל ראשון חן באין. הא לכל שאר דבריהם זה וזה שוין. דשני נמי כל מצות כהונה גדולה עליו. אהאן לרבי מאיר דתנאי וכו' – "עבר" דבריותא לא דמי ל"שעבר" דמתניתין. רבי היא ונסיב לא אליבא דתנאי – בחזרא סבר לה כרבי מאיר וחסתה כרבי מאיר, וברישא סבר לה כרבנן וחסתה כרבנן. רבי שמעון סבר לה כרבי מאיר בחזרא – דכחן שעבר, דשני כל מצות כהונה עליו חוץ מפרס ויום הכפרים ועשירית האיפה. ופליגי עליה בחזרא – דאילו רבי מאיר דרבי מרובה בגדים מבאי פה הבא על כל המצות, דהיינו פה העלם דבר של צבור. ואילו רבי שמעון סבר דאילו מבאי פה הבא על כל המצות כדתנן: אהן בין חן משוח בשמן המעשה למרובה בגדים אלא פה הבא על כל המצות. ונסיב חלק בראש – אף על פי שאינו מקריב ומשמש בשמנה בלב – והדיוטות בארבעה וכולם נהנין בכשחן שעבר – דהיינו שני. חוץ ספר יום הכפרים ועשירית האיפה – דאין בין הכפרים ועשירית האיפה. מאן שמעת לה דאמר פסור על טומאת מקדש וקדשיו – וכי שמעון. תלמוד לומר כי נור משח משחת (קדש) אלתיו ואלה על משח תהיה – למעשה משוח מלחמה דאין מקריב אונן. אבל כהן גדול שחודר לעבדה, ואפילו שני, מפני שה בכלל כהונה וגדולה, לאפקי משוח מלחמה דכלל בכלל כהונה גדולה הוא. ואחר שחלקו הכתוב למשח מלחמה שאמר מקריב אונן ככהן גדול, כולל לא את מצוה על התבולה? אלא שעבר מחמת קריי – דהוי כהן גדול מעליא

אימא סיפא: אין בין הון משמש לכהן שעבר – אלא פה יום הכפרים ועשירית האיפה, אהאן לרבי מאיר; דתנאי: אירע בו פסול בכהן גדול, ועבר ומינו כהן אחר תחתיו – תראשון חוזר לעבודתו, ותשני כל מצות כהונה עליו, דברי רבי מאיר; ורבי יוסי אומר: ראשון חוזר לעבודתו, ושני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט, אמר רבי יוסי: מעשה ביוסף בן אלוים מצפורי שאירע בו פסול בכהן גדול, ועבר ומינו אחר תחתיו, ולא הניחוהו אחיו בתבנית ליהוי איהו, כהן הדיוט – משום מעלן בקדש ואין מורדין; ורשא רבנן וסיפא רבי מאיר? אמר רב חסדא: אין, ורשא רבנן וסיפא רבי מאיר. רב יוסף אמר: רבי היא, ונסיב לה אליבא דתנאי. ורבי אמר: רבי שמעון היא, וסבר לה כרבי מאיר בחזרא ופליגי עליה בחזרא; דתנאי: דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט אלו הם: פה הבא על כל המצות, ופר יום הכפרים, ועשירית האיפה, ולא פורע ולא פורם, אבל הוא פורם מלמשה ותהדיוטות וקדושים, ואין מוטא לקדושים, ומזוהר על התבולה, ואסור באלמנה, ומחזיר את הרוצח, ומקריב אונן ואינו אוכל [ואינו חולק], מקריב חלק בראש

שהרי חזר לעבודתו הוא. עבר מחמת מום – דאנו חזר לעבודתו מפני המום, נמין שמוצו על התבולה תלמוד לומר "והוא" – פשיט שנצטרע – כלומר, כהן גדול שנצטרע, מזה באלמנה פי אמינן – כהונה גדולה מדהא דהו לאהי מאלמנה, או דלמא כהונה גדולה מיפטר פטר ליה לאהי מאלמנה, וכי נצטרע, וליכא כהונה גדולה לא פטר, ומזוהר באלמנה – עבר מחמת מום מני תלמוד וסור וזהו – דאפילו עבר ראשון מחמת מום אסור באלמנה, וכי נצטרע אין כל מום גדול מזה, ושנענין מינה דאפילו הכי אסור באלמנה. למשה בפסח – דהיינו שפח חלוקה. למעלה למעלה פסח – ביצור בשפה בנפתח חלוקה. למשה מקמי שפח – שקורעין למטה משפה לפי, שהוא מקדש בית העזרה. למעלה מקמי שפח – ששקדו מכות העזרה ממש. בין דבעלמא דהי קרע – דאם רעה אינו מבדיל, אלא קורעין למטה משפה, ויצא ידי קריעה, אם כן כהן חזר הכי בני קרע למטה מקמי שפח קרי כהן "בגדיו לא יפרס". אינו אלא קרע של תפלות – דבעלמא לא ינא ידי קריעה, הלכך מותר בכהן גדול. בראש וכו' רבי סוטה – דבתיב "זרעתי רמי ראש האשה" (מבדיל דה) ונתן מנסות סוטה (א, ו) הבין אחוז בבגדיה, אם נקרה – נקרה, ואם נפרמו – נפרמו. שמואל סבר לה כהונה כרבי יהודה – רכל שאינו מבדיל מקמי שפח דהי קרע של תפלות. ופליגי עליה בחזרא – דאילו רבי יהודה סבר כהן גדול אינו בפריעה ופרימה כל עיקר, ושמואל סבר דפרס מלמטה, למעט מקמי שפח. לפי לא לבטח אשר לעולת חתמיד – אינו אלא לכל דתוריה בכל מקום איה קדוש. דהו בנה אמר דבכל מקום תורה קודם, דמשמע "אשר לעולת חתמיד" שדיתה כהן. לפתח ראשון – לקרות בתורה. ולכך ראשון – במומן, פריש

והוא חלק בראש, ומשמש בשמנה בלב, וכל עבודת יום הכפרים אינה כשהיא אלא בו, וקטור על טומאת מקדש וקדשיו, וכולן נהנין במרובה בגדים חוץ מפר המביא על כל המצות, וכולן נהנין במשיח שעבר חוץ מפר יום הכפרים ועשירית האיפה, וכולן אין נהנין במשוח מלמשה דברים האמורים בפרשה: לא פורע ולא פורם, ואין מוטא לקדושים, ומזוהר על התבולה, ואסור באלמנה, ומחזיר את הרוצח, דברי רבי יהודה; ותקמים אומרים: אינו מחזיר – והאי מפיא דרבי שמעון היא? אמר רב פפא: מאן שמעת ליה דאמר: פסור על טומאת מקדש וקדשיו? רבי שמעון. "חזין מתבשה דברים האמורים בפרשה". מאן הני מילי? דתנו רבנן: "התכן הגדול מאחור" – זה כהן גדול, "אשר יצק על ראשו שמן המשיחה" – זה משוח מלמשה, "וזמא את ידו ללבש את התגרים" – זה מרובה בגדים, על כוונתו הוא אומר: "ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרס" ועל כל גפשת מות לא נא, וכול ידו כוונתו מקריבין אוננים? תלמוד לומר: "כי נור שמן משחת אלתיו עליו", עליו – ולא על כהדיו; ואחר שחלקו הכתוב, וכול לא יתא מצוהו על התבולה? תלמוד לומר: "והוא". פתנאי: "והוא אשון בביתו לקח" – ואחר שחלקו התבונה ריבה, דברי רבי ישמעאל; רבי שקרא אומר: אין לי אלא שעבר מחמת קריי, מחמת מום? מנן? תלמוד לומר: "והוא" – בעא מיתיה רבא מרב נהמן: משיח שנצטרע מזה באלמנה? מידא דהו או מיפטר? פטר? לא הוה בדידה. וימנין קרי לומר: רב פפא וקמבעיא ליה, אמר ליה הונא בריה דרב נהמן לרב פפא, תנאי: אין לי אלא שעבר מחמת קריי, עבר מחמת מום? מנן? תלמוד לומר: "והוא". קם, נשקיה ורשיה ורביה ליה בריה. משנה כהן גדול פורם מלמשה, ותהדיוטות מלמשה. כהן גדול מקריב אונן ולא אוכל, ותהדיוטות לא מקריב ולא אוכל. נמרא אמר [רב]: "למשה" – למשה מקמי, "למעלה" – למעלה מקמי; ושמואל אמר: "למשה" – למשה מקמי שפח, "למעלה" – למעלה מקמי שפח. וזה וזה בציצור. מיתבי: על כל תפוחים כוונתו – רצה מבדיל קמי שפח שלו, רצה אינו מבדיל קמי שפח שלו, על אביו ועל אמו – מבדיל, פון דבעלמא דהי קרע, קרי כאן "בגדיו לא יפרס"! שמואל כרבי יהודה בבירא ליה. דאמר: כל קרע שאינו מבדיל שפח שלו – אינו אלא קרע של תפלות. – וזו אית ליה לרבי יהודה קריעה בכהן גדול? והא תנאי: אילו נאמר "ראש לא יפרע ובגד לא יפרס", הייתי אומר: בראש ובגד של סוטה הכתוב מדבר, תלמוד לומר: "את ראשו לא יפרע ובגדיו לא יפרס" – שאינו בפריעה ופרימה כל עיקר, דברי רבי יהודה; רבי ישמעאל אומר: אינו פורם כדרך שבני אדם פורמין, אלא הוא מלמשה ותהדיוטות מלמשה! – שמואל סבר לה כרבי יהודה בחדא ופליגי עליה בחדא. משנה כל התריי מחזירו קודם את חבירו, וכל המקדוש מחזירו קודם את חבירו. פר המשיח ופר העדה עומדים – פר המשיח קודם לפר העדה בכל מעשיו. נמרא אמר הני מילי? אמר אבי, דאמר קרא: "מלכד עולת הבקר אשר לעולת המזיד", (למה לי) מביי פתיב "עולת הבקר", "עולת המזיד" למה לי? דכי דאמר רבנא: כל דתוריה קדושה, וכל המקדוש מחזירו איהו קודם את חבירו? מנן? דתנא דברי רבי ישמעאל: "קדשיו" – כלל דבר שבקדושה, תפוחים חשון, ולכך ראשון, ולישול מנה וזה ראשון.

הלכה י מתני' שלוש ארצות לנשיאין והיה עבר הירדן והגליל אין מוציאין מעיר לעיר ולא מפרך לפרך אבל באותה הארץ מוציאין מעיר לעיר ומפרך לפרך אבל לא מעיר לפרך ולא מפרך לעיר מוציאין מנה הרע לנה היפה אבל לא מנה היפה לנה הרע רבי שמעון בן גמליאל אומר אף לא מנה הרע לנה היפה שהנה היפה בודק:

גמ' מתניתא בשהיה ביהודה ונשא אשה מגליל בגליל ונשא אשה מיהודה אבל אם היה מיהודה ונשא אשה מיהודה מגליל ונשא אשה מגליל בפינ אותה לצאת אני פלוני

[דף ע"ב ע"א]

שמהיה ונשא אשה מיהודה בפינ אותה לצאת מגליל אין בפינ אותה לצאת אני פלוני שמגליל ונשא אשה מגליל בפינ אותה לצאת מיהודה אין בפינ אותה לצאת תני מוציאין מעיר שרובה עכו"ם לעיר שרובה ישראל אבל לא מעיר שרובה ישראל לעיר שרובה עכו"ם. ומניין שהנה היפה בודק? ר' לוי בשם ר' חמא בשם חנינה (בראשית יט) פן תדבקני הרעה ומתי במשרה וסמך להרה ואת אמר אבין אלא מכאן שנה היפה בודק:

הלכה י"א מתני' הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין הכל מעלין לירושלם ואין הכל מוציאין אחד אנשים ואחד נשים כיצד נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה בארץ ישראל וגרשה בקפודקייא נותן לה ממעות ארץ ישראל נשא אשה בקפודקייא וגרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל רבן שמעון בן גמליאל אומר ממעות קפודקייא נשא אשה בקפודקייא וגרשה בקפודקייא נותן לה ממעות קפודקייא:

גמ' הוא רוצה לעלות לארץ ישראל והיא אינה רוצה בפינ אותה לעלות היא רוצה והוא אינו רוצה אין בפינ אותו לעלות הוא רוצה לירושלם והיא אינה רוצה בפינ אותה לעלות היא רוצה לעלות והוא אינו רוצה אין בפינ אותו לעלות הוא רוצה לצאת לארץ והיא אינה רוצה אין בפינ אותה לצאת היא רוצה לצאת והוא אינו רוצה בפינ אותה שלא לצאת: נותן לה ממעות ארץ ישראל: הדיא אמרה שמטבע ארץ ישראל יפה מכל הארצות הדיא מסייעא למאן דאמר בתובת אשה מדברי תורה ודלא פרבן שמעון בן גמליאל דתני בתובת אשה מדברי תורה רבן שמעון בן גמליאל אומר אין בתובת אשה אלא מדברי סופרים:

הדרן שלף מסכת כתובות, והדרך עלן. דעתך שלף מסכת כתובות, ודעתך עלן. לא נתנשי מנה מסכת כתובות, ולא תתנשי מנה, לא בעלמא הדיו ולא בעלמא דאתי: (ג' פ'מ"ט)

יהי רצון מלפניך וי אליהו ואלהי אבותינו, שתהא תורתך אמנותנו בעולם הזה, ותהא עמנו לעולם הבא.
חנינא בר פפא, רמי בר פפא, אחאי בר פפא, אבא מרי בר פפא, רפרם בר פפא, רכיש בר פפא, סורקב בר פפא, אדא בר פפא, דרו בר פפא:

הערב נא וי אליהו את דברי תורתך בפינו ובפיפיות שמה בית ישראל, ונתיה קלנו אנהו וצאצאיו וצאצאיו שמה בית ישראל קלנו יודעי שמה ולומדי תורתך:

מאני תחפמני מצותה, מי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בהקיה, למען לא אבוש: לעולם לא אשפח פסודיה, מי גם הייתי: בדיוף אתה וי, למדני חקיה: אמן אמן אמן סלה ועד:

מודים אנחנו לפניך וי אליהו ואלהי אבותינו, ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משבימים והם משבימים, אנו משבימים לדברי תורה והם משבימים לדברים בטלים. אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים, אנו רצים לחיי העולם הבא, והם רצים לבאר שחת, שנאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת, אנשי דמים ומרמה לא יחצו וייהם, ואני אבטח בה.

יהי רצון מלפניך וי אליהו, קשם ששנתיני לסיים מסכת כתובות, מן תעודני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסיימם, ללמוד וללמד לשמוד ולעשות ולקום את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וכותב כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים, ועמוד לי ולנרעי, שלא תמוש התורה מפני ומפי ורעי ונרעי עד עולם. ותתקום בי, בהתהלך תנחה אתך, בשכבה תשמור עליך, והקוצית היא תשיחה: מי בי ירבו ימיה, ויוסיפו לה שנות חיים: אורך ימים בימינה, בשמאלה עשר וקבוד: וי עז לעמו יתן, וי יברך את עמו בשלום:

פרק ראשון

[דף א' ע"א]

הלכה א' משנה המקנא לאשתו רבי אליעזר אומר מקנא על פי שנים ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו רבי יהושע אומר מקנא על פי שנים ומשקה על פי שנים:

גמ' פתיב (במדבר ה): ועבר עליו רוח קנאה וקנא את אשתו וגו'. שלא יקנא לה לא מתוך שחוק ולא מתוך שיחה ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך מותן. אלא מתוך דבר של אימת. עבר וקנא לה באחד מכל הדברים הללו. מה איתאמרת למצות. לעבוב. אין תימר למצות קנאו קנאי. אין תימר לעבוב אין קנאו קנאי. אתייה בהדא כל מקום שצאמר חקה תורה מעבב הקנאי. רבי יהושע אומר בשם רבי ליעזר חובה. רבי יושע אומר רשות. אומר רבי לעזר בן רבי יוסי קומי רבי יסא אתייה דרבי ליעזר בבית שמאי ודרבי יהושע בבית הלל. דרבי ליעזר בבית שמאי דבית דבית שמאי אומרים לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה ערוה. מצא בה דברים באורין לגרשה אינו יכול שלא מצא בה ערוה. לקיימה אינו יכול שמצא בה דברים באורין. לפום כן הוא אומר חובה. והא תני משום בית שמאי אין לי אלא היוצאה משום ערוה. מניין היוצאה וראשה פרוע וצדדיה מפורמין וזרועותיה חלוצות. תלמוד לומר (דברים כד) כי מצא בה ערות דבר. אומר רבי מנא קיימתייה בעדים. וכאן שלא בעדים. ודרבי יהושע בבית הלל דבית הלל אמרי אפילו הקדיחה תבשילו. לפום כן הוא אומר רשות. רצה לקנאות וקנא. רצה לגרש וגרש. ומה טעמא דרבי ליעזר כי מצא בה ערות דבר. ערוה זו סתירה. דבר זה קניני. דבר (שם) דבר. מה דבר האמור להלן על פי שנים עדים אף דבר האמור כאן על פי שנים עדים. ומשקה על פי עד אחד או על פי עצמו. (במדבר ה) ומעלה בו בתנאים שהיתה עמה על פי אחרים. תני רבי יוסי בי ר' יודה אומר משום ר' ליעזר מקנא על פי עד אחד או על פי עצמו. ומשקה על פי שנים. נאמר כאן כי מצא בה ערות דבר. ואין מציאה בכל מקום אלא בעדים. מה מקיים ר' ליעזר דבר. דבר שהוא מרגיל לבא לידי ערוה. עד א' מהו שישקה. מה אם פיו שאינו זוקק

[דף א' ע"ב]

לשבעת ממוזי הרי הוא משקה. עד אחד שהוא זוקקו לשבעת ממוזי לא כל שכן. קרוב מהו שישקה. מי קרוב מבעלה. עד כפי עד מהו שישקה. מה בינו לבין הקרוב. קרוב אף על פי שאינו בשר עכשיו בשר הוא לאחר זמן. עד כפי עד אינו בשר לא עכשיו ולא לאחר זמן. מה טעמא דר' יהושע כי מצא בה ערות דבר. דבר זה קניני. כי מצא אין מציאה אלא בעדים. ומקנא על פי עד אחד או על פי עצמו

ומעלה בו בקינוי. מה מקנים רבי יהושע ערוה. ערוה שהיא באה מפני דבר. השיבו על דברי רבי יוסי בן יודה אם בן אין לדבר סוף. הכל מופנו לקנאות לה בשנים ולהביא עדים שנסתרה ולפסלה מכתובה. אמר ר' יוסי מה פירכה להיפטר. אלא אתיא די לא על דמתניתין הכל מופנו לקנות לה מפיו ולומר שנסתרה ולפסלה מכתובה. אמר רבי מנא אפילו כהדין תניא אתיא היא כמאן דמר מקנא לה מאביה ומבנה. הכל מופנו לקנות לה מאביה ומבנה ולהביא עדים שנסתרה ולפסלה מכתובה. אין תימא מה פירכה להיפטר. התורה התירה להיפטר. דמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי פתיב (דברים יג) כי יסיתך אחיך בן אמו וגו'. בתך פסטר. אמו פסטר. מתייחד אדם עם אמו ודר עמה. עם בתו ודר עמה. עם אחותו ואינו דר עמה. עדי קנוי שנמצאו זוממין לזקין. עדי סתירה שנמצאו זוממין אתה אמרתה לזקין.

[דף ב' ע"א]

מהו שישלמו לא מבחן היא מפסדת כתובה. או יבא פיי דמר רבי בא רבי יהודה בשם שמואל אין למידין דבר מדבר בעדים זוממין. והכא בן נסתרה בעד אחד בשחרית ובעד א' בין הערבים. יבא כהדא נתיחדה עמו בפני שנים. צריכה הימנו גט שני. באחד אינה צריכה הימני גט שני. באחד בשחרית ואחד בין הערבים זה היה מעשה ושאל ר' לעזר בן תדאי את החכמים ואמרו אין זה ייחוד. קינא לה בעד אחד בשחרית ובעד אחד בין הערבים מאחר שהוא איש והיא אשה אין קנוי קנוי. יבא כהדא אין מקבלין מן העדים אלא אם בן ראו שניהן באחת. רבי יהושע בן קרחה אומר ואפילו באו זה אחר זה. רבי ירמיה רבי שמואל בר יצחק בשם רב מודין חכמים לרבי יהושע בן קרחה בעידי הבכורה ובעידי החזקה. רבא בשם רבי ירמיה אף בעידי סימנין בן. מה דא פשיטא שזה אמר ראיתי שתי שערות בגבו. וזה אומר ראיתי שתי שערות בגפו. זה אומר איתי שערות אחת בגבה. וזה אומר ראיתי שערות אחת בקריסה לאו כלום כל שכן גבו וגפו.

[דף ב' ע"ב]

שנים אומרים ראינו שערות אחת בגבו ושנים אומרים ראינו שערות אחת בקריסה. רבי יוסי בי רבי בון ורבי הושעיה בריה דר' שמי חד אמר פסול. וחד אמר פשר. מאן דמר פסול כמעיד על חצי סימן. ומאן דמר פשר אני אומר שמוא נשרו. אחד אומר שתי שערות בגבו ואחד אומר שתי שערות בקריסה. רבי חגי אומר דברי חבל פסול רבי בא אמר דברי חבל פשר. רבי יודן אמר במחלקת רבי יוסי אמר במחלקת. אמר רבי יוסי לרבי חגי והא רבי יודן סבר פוותי. אמר ליה על רביה אנא פליג לא כל שכן עילוייה. אמר רבי מנא ואות אמר רבי חגי אילו שמר שהוא מחותם בארבעה עדים וקרא

עילויה ערער זה מעיד על שנים וזה מעיד על שנים שמוא כלום הוא. ואין כל חתימה וחתימה צריכה שני עדים וכה כל סימן וסימן צריך שני עדים. רבי חנניה יליף לה משני חזקה. אילו אחד מעיד שאכלה שנה ראשונה ושניה ושלשית. ואחד מעיד שאכלה רביעית חמישית ושלשית שמוא כלום הוא. ואין כל חזקה וחזקה צריכה ב' עדים וכה כל סימן וסימן צריך שני עדים:

הלכה ב' מתני' ביצד הוא מקנא לה אמר לה בפני שנים אל תדברי עם איש פלוני ודיברה עמו עדיין מותרת לביתה ומותרת לוכל בתרומה נכנסה עמו לבית הסתר

[דף ג' ע"א]

ושהת כדי טומא' אסורה לביתה ואסורה לוכל בתרומה ואם מת חולצת ולא מתייבמת:

גמרא סוף דבר עד שתדבר עמו. הא אם נסתרה עמו ולא דיברה אין סתירתה כלום. דיברה אתא מימור לך אפי' דיברה עמו ולא נסתרה. עדיין היא מותרת לביתה ומותרת לוכל בתרומה. לשון נקי הוא מתניתא. אל תתייחדי עם איש פלוני. מהו שיקנא לה משני בני אדם כאחת. רבי יודן אמר במחלוקת. מאן דמר מקנא לה מאביה ומבנה מקנא לה משני בנ"א כאחת. רבי יוסי בעי מקנא לה ממוא' בני אדם. אמר רבי יוסי בי רבי בון אמר לה אל תיכנסי לבית הכנסת. נכנסת עמו. אמר רבי מנא לא אמר אלא עמו הא זה אחר זה לא. רבי אבין אמר אפילו זה אחר זה. מכל מקום יש רגלים לדבר. לפלטיא בלילה. לחורבה ביום. למבואות אפילות ביום. שאלו את בן זומא מפני מה ספק רשות היחיד טמא. אמר לון סומה מהיא. אמרו ליה 'רשות היחיד' ספק. אמר לון מצינו שהיא אסורה לביתה. [מכאן אתה דן לשרץ מה כאן רה"י אף להלן רה"י ומה כאן שיש בו דעת לשאול אף להלן דבר שיש בו דעת לשאול]. מיליהון דרבנן פליגין דמר ר' זעירא ר' יסא בשם ר' יוחנן קטנה שזינתה אין לה רצון להיאסר על בעלה.

[דף ג' ע"ב]

והא תנינן כל שאין בו דעת לישאל ספיקו טהור. הא אם יש בו דעת לישאל ספיקו טמא. ברם הכא אע"פ שיש בו דעת לישאל ספיקו טהור. מפני מה ספק רשות הרבים טהור אמר לון מצינו שהציבור עושין פסחיהן בטומאה בשעה שרובן טמאין. מה טומאה ידוע הותרה לציבור. קל וחומר ספק טומאה. תמן תנינן כל העריות עשה בה את המערה כגומר וחייב על כל ביאה וביאה. החמיר בשפחה שעשה בה את המזיד כשוגג. ר' ירמיה ר' בא בר ממל בשם רב שכבת זרע עד שיפלוט. חכא כתיב שכבת זרע וחכא כתיב שכבת זרע. חכא את אמר שכבת זרע עד שיפלוט. וחכא את

אמר כן. א"ר יוסי שנייה היא דכתיב ונסתרה והיא נטמאה כיון שנסתרה התורה קראה נטמאה. ברם הכא שכבת זרע עד שיפלוט. ליידא מילה כתיב שכבת זרע לשעורין. כהדא דתני ונסתרה והיא נטמאה. כמה היא סתירה כדי טומאה. כמה היא כדי טומאה כדי ביאה. וכמה היא ביאה כדי הערייה. כמה היא הערייה ר' ליעזר אומר

[דף ד' ע"א]

כדי חזירת דקל. ר' יהושע אומר כדי מציגת הכוס. בן עזאי אומר כדי לשתותו. רבי עקיבה אומר כדי גילגל ביצה. רבי יודה בן בתירה אומר כדי לגימת שלש ביצים מגולגלות זו אחר זו. רבי אלעזר בן פינחס אומר כדי שיקשור גירדי את הנימה. מינימין אומר כדי שתושיט ידה ותיטול ככר לחם מן הסל. אף ע"פ שאין ראייה לדבר זכר לדבר יש (משלי ו) כי בעד אשה זונה עד ככר לחם וגו'. אומר רבי יוסי כל אילין שיעוריא לאחר התרת הסיגר. אומר רבי יוחנן כל אחד ואחד בעצמו שיער. ובן עזאי נשא אשה מימיו. אית דבעי מימר נתחמם. ואית דבעי מימר בעל ופירש. אית דבעי מימר (תהילים עה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. תני רבי אומר שלש טומאות אמורות בפרשה אחת לבעל ואחת לבעל ואחת לתרומה. לתרומה מצינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת בתרומה. למה לא אילו בת כהן שנישאת לישראל ונאנסה שמא אינה מותרת לביתה ואסורה לאכול בתרומה. לא מצינו אשה שהיא אסורה לביתה ומותרת לוכל בתרומה. אומר רבי אבין איתאמרת אחת לבעל ואחת לבעל ואחת ליבם. אומר ר' יוסי בי רבי בון מתניתא אמרה כן ואם מת חולצת ולא מתייבמת. תנא ר' יעקב בר אידי קומי רבי יונתן (במדבר ה) ואת כי שמת תחת אישך פרט לאונסין. מה את שמע מינה אמר ליה מה תחת אישך לרצון. אף כאן לרצון. סוטה כשם שהיא אסורה לבעל כך אסורה לבעל. כשם שהיא אסורה לאחיו של בעל כך היא אסורה לאחיו של בעל. יכול כשם שצרת סוטה אסורה לאחיו של בעל כך אסורה לאחיו של בעל. נישמענה מן הדא האשה שהלך בעלה למדינת הים ובאו ואמרו לה מת בעליך. הויה לה יבם כאן ויבמה ומת ואח"כ בא בעלה אסור בה ומותר בצרתה. אסור בה ומותר באשת אחיו. ואשת אחיו לא כצרת סוטה היא. הדא אמרה שצרת סוטה מותרת לאחיו של בעל. א"ר יודן אתייה כרבנן דתמן דמר רבי הילא תניי תמן כל העריות אינן צריכות גט חוץ מאשת איש בלבד. ר"ע אומר

[דף ד' ע"ב]

אף אחות אשתו ואשת אחיו ברם רבנן דהכא. רבי חייה בשם רבי יוחנן הכל מודין באשת אחיו שהיא צריכה הימיו גט משום הילכות אשת איש קנה בה ערוה היא. וערוה פותרת צרתה. אומר

רבי חנינא אפי' כרבנן דהכא אתי' היא בה קנסו לא קנסו ביורשית. אמר רבי חנניה בריה דרבי הילל. אין כרבנן דתמן יהא מותר בה. רבי זעירא בשם רבי יוחנן צרת סוטה אסורה וצרת גרושה מותרת לביתה. רבי יעקב בשם רבי יוחנן כל הצרות מותרות חוץ מצרת סוטה. שמואל אמר גרושה עצמה מותרת לביתה. מהו פליג בגין דהוון עסיקין בצרות לא אדכרון גרושות. צרת סוטה למה היא אסורה רבי יוחנן אמר מריה ערוה נגעו בה. רב אמר מפני שכתוב בה מומאה כעריות:

הלכה ג משנה אילו אסורות לוכל בתרומה האומרת טמאה אני לך ושבאו לה עדים שהיא טמאה והאומרת איני שותה ושבעלה אינו רוצה להשקות' ושבעלה בא עליה בדרך כיצד הוא עושה לה מוליכה בבית דין שבאותו המקום ומוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך רבי יהודה אומר בעלה נאמן עליה:

גמרא מתני' לא כמשנה הראשונה דתנינן תמן בראשונה היו אומרים שלש נשים יוצאות ונוטלות כתובה האומרת טמאה אני לך. שמים ביני לבינך.

[דף ה' ע"א]

ונוטלה אני מן היהודים. אמר ר' אבין ואפילו תאמר כמשנה האחרונה מ"מ יש רגלים לדבר. תני (במדבר ה) מבלעדי אישך פרט לשקדמה שכבת זרע אחרת לאישך. אמר רבי אולא כענין שנאמר (במדבר כח) מלבד עולת הבוקר. והא תנינן בשם שהמים בודקין אותה כך הן בודקין אותה. בשם שהיא אסורה לבעל כך היא אסורה לבעל. וכשם שהיא אסורה לאחיו של בעל. כך היא אסורה לאחיו של בעל. בשם שהמים בודקין אותה על כל ביאה וביאה שהיא מקבלת את בעלה לאחר חבועל כך הן בודקין אותה. ר' אבין בשם רבי הילא כאן בידע כאן בשאינו יודע. ר' חייה בר יוסף שלח בתר איתתיה אמר יסקון עמה תלת תלמידין שאם יפנה אחד מהן לצורכו תתייחד עם שנים. והא תנינן מוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יבא עליה בדרך. אמר רבי אבין ובעלה הרי שלשה. אף הוא שכר לה בית והיה מעלה לה מזונות ולא היה מתייחד עמה אלא בפני בניה. וקרא על עצמו הפסוק הוזה (ירמיהו מה) יגעתי באנחתי ומנוחה לא מצאתי. תני רבי יודה אומר בעלה נאמן עליה מקל וחומר ומה אם הנדה שהיביין עליה כרת הרי הוא נאמן עליה. זו שאין חייבין עליה כרת אינו דין שיהא נאמן עליה. אמרו לו לא אם אמרת בנדה שיש לה היתר לאחר איסורה. תאמר בזו שאין לה היתר לאחר איסורה. ואומר (משלי ט) מים גנובים ימתקו וגו'. אמר להן רבי יהודה גזירת הכתוב היא (במדבר ה) והביא האיש את אשתו אל הכהן וגו' אמרו לו וכלכד בעדים:

הלכה ד משנה חיו מעלין אותה לב"ד הגדול שבירושלים ומאיימין עליה כדרך שמאיימין על עידי נפשות ואומר לה בתי הרבה יין עושה הרבה שחוק עושה הרבה ילדות עושה הרבה שכינים הרעים עושין אל תעשי לשמו הגדול שנכתב בקדושה שימחה על דמים ואומר לפניו דברים שאינה כדי לשומען היא וכל משפחת בית אביה:

גמרא כשם שמאיימין עליה שתחזור בה כך מאיימין עליה שלא תחזור בה. ואומר לה בתי אם טהורה את דבריא לך שאת טהורה עמדי על בוריך שאין המים האילו דומין אלא לסם יבש שהוא נתון על גבי בשר חי ואינו מזיקו. מציא שם מכה התחיל מחלחל ויורד. רבי זבדיה התניה דרבי לוי הוה משתעי הדין עובדא ר' מאיר הוה יליף דריש בכנישתא דחמתא כל לילי שובא והוה תמה דהא איתתא יליפה שמעיה קלי'. חד זמן עני דריש אזלת בעית מיעול לבייתה ואשכחת בוצינא מיטפי אמר לה בעלה הן הויית'. אמרה ליה מישמעא קליה דדרושא. אמר לה

[דף ה' ע"ב]

מכך וכך דלית ההיא איתתא עללה להכא לבייתה עד זמן דהיא אזלה ורקקה גו אפוי דדרושא. צפה ר"מ ברוח הקודש ועבד גרמיה חשש בעייניה. אמר כל איתתא דידעה מילחוש לעיינה תיתי תילחושי. אמרין לה מגירתא הא ענייך תיעלין לביתך עבדי גרמיק לחשה ליה ואת רקקה גו עייניה. אתת לגביה אמר לה חכמה את מילחוש לעיינא. מאימתיא עליה אמרה ליה לא. אמר לה ורוקקין בגויה שבע זימנין והוא טב ליה. מן דרקקת אמר לה אזלין אמרין לבעליך חד זמן אמרת ליה והיא רקקה שבעה זימנין. אמרו לו תלמידיו רבי כך מבזין את התורה. אילו אמרת לן לא הוינן מייתי ליה ומלקין ליה ספסליה ומרציין ומרצייה ליה לאיתתיה. אמר לון ולא יהא כבוד מאיר ככבוד קונו. ומה אם שם הקודש שנכתב בקדושה אמר הכתוב שיימחה על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו. וכבוד מאיר לא כל שכן; פיסקא. ואומר לפניו דברים שאינן כדי לשומען היא וכל משפחת בית אביה. כגון מעשה ראובן בכלחה מעשה יהודה בתמר. (איוב טו) אשר חכמים יגידו אילו ראובן ויהודה. ולא כהדו מאבותם. ומה שכר נטלו על כך (שם) להם לבדם ניתנה הארץ ולא עבר זר בתוכם. כשבא משה לברכן (דברים לג) יחי ראובן ואל ימות. וזאת ליהודה. רבי חזקיה בשם ר' אחא רבי חייה דריש שלש מקראות לשבח. (בראשית לח) ותשב בפתח עינים ואיפשר כן. אפי' זונה שבזונות אינו עושה כן אלא שתלה איניה לפתח שכל העינים מצפות לו. אמרה לפניו רבון כל העולמים אל אצא ריקם מן הבית הזה. דבר אחר בפתח עינים שפיתחה לו את העינים שאמרה לו פנויה אני וטהורה אני. (שמואל א ב) ועלי זקן מאוד וגו' ישכיכון כתיב. שהיו הנשים

מביאות קיניהן לטהר לבתיהן והיו משהין אותן. הקב"ה מעלה עליהן כאילו הן שוכבין אותן. אמר רבי תנחומא הרי היא דו מקנתר לון (שם) למה תבעטון בזבחי ובמנחתי. אין תימר עבירה חמורה יש כאן מבריהן מן החמורה ומקנתרן בקלה. (שמואל א ח) ולא הלכו בניו בדרכיו ויטו אחרי הבצע. שהיו נוטלין מעשר ודנין. אמר רבי ברכי' מברכתא היתה עוברת והיו מניחין צרכיהן של ישראל והיו הולכין עוסקין בפרקמטיא:

הלכה ה משנה אם אמרה טמאה אני שוברת כתובתה ויוצאה אם אמרה טהורה אני מעלין אותה לשערי מזורח לשערי ניקנור

[דף ו' ע"א]

ששם משקין את הסומות ומטהרין את היולדות ומטהרין את המצורעין וכהן אוהו כבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו עד שהוא מגלה את לבה וסותר את שערה ר' יהודה אומר אם היה לבה נאה לא היה מגלהו ואם היה שערה נאה לא היה סותרו:

גמרא כתיב (במדבר ה) והעמיד הכהן את האשה לפני ה'. זה שער ניקנור כל מקום שנאמר לפני ה' זה שער ניקנור. כתיב (שמואל א ב) אם יחטא איש לאיש וגו'. רבי חייה בר בא ורבי יהושע בן לוי. רבי חייה בר בא פתר קרייה בבוועל. ורבי יהושע בן לוי פתר קרייה באשה. רבי חייה בר בא פתר קרייה בבוועל ההין זון ומפרנס. ואת אתי על דעתך. ור' יהושע בן לוי פתר קרייה באשה ההין זון ומפרנס ואת תלית עינים על חורן. ומבזין על הספק. אמר ר' שמלאי בכל מקום שאת מוצא זנות את מוצא אנדרולמסי' באה בעולם. קרייא אמר מקרין ואחר כך מבזין. ומתניתא אמרה מבזין ואחר כך מקרין. אמר רבי אילי מכיון דכתיב (במדבר ה) והעמיד והעמידה וכי יושבת היית אלא מחמת עמידה הראשונה היה פורע את ראשה. מחלפה שיטתיה דרבי יודן. תמן (שם) הוא אמר האיש מכסין אותו מלפניו. והאשה מלפניה ומלאהרי'. והכא הוא אמר הכין. תמן מכל מקום למיתה היא מתוקנת. ברם הכא שמא תימצא טהורה ויתגרו בה פירחי כהונה. מחלפה שיטתהון דרבנן. תמן אינן אמרין האיש נסקל ערום ואין האשה נסקלת ערומה. והכא אינן אמרין הכין. תמן (ויקרא יט) ואהבת לרעך כמוך. יבור לו מיתה קלה שבקלות. ברם הכא (יחזקאל כג) ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזימתכנה:

הלכה ו משנה היתה מכוסה בלבנים מכסה בשחורים היו עליה כלי זהב קטליות נזמים ומבעות מעבירים ממנה כדי לנוולה ואחר כך מביא

[דף ו' ע"ב]

חבל מצרי וקושרו למעלה מדדיה וכל הרוצה לראות בא ורואה חוץ מעבדיה ושפחותיה מפני שליכה גם בהן ושאר כל הנשים מותרות לראותה שנאמר (יחזקאל כג) ונוסרו כל הנשים ולא תעשינה כזימתכנה:

גמרא מתניתא בשאינן נאין לה. אבל אם היו נאין לה לא בדא. מביא חבל מצרי. ולמה חבל מצרי. אמר רבי יצחק לפי שעשת כמעשה מצרים. רבי ירמיה בעי חבל המצרי מעכב כפיפה מצרית מעכבת. משל מי הן באין. ייבא כיי דאמר רבי דרבי אמר אמת המים וחומת העיר ומגדלותיה וכל צורכי העיר באין משירי הלישכ' והכא כן:

הלכה ז' משנה במידה שאדם מודד בה מודדין לו היא קישטה את עצמה לעביר' והמקום ניוולה היא גילתה את עצמה והמקום גילה עליה הירך התחילה בעבירה תחילה ואח"כ הבטן לפיכך ילקה הירך תחילה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלג:

גמרא תני בשם רבי מאיר במדה שאדם מודד בה מודדין לו. מאי טעמא (ישעיהו כז) בסאסאה בסאסאה סאה אין לי אלא סאה מניין לרבות תרקב וחצי תרקב וקב וחצי קב ורובע ותומן וחצי תומן ואוכלא. תלמוד לומר (ישעיהו ט) כי כל סאון סואן ברעש. ריבה כאן סאות הרבה. אין לי אלא דבר שהוא של מידה. מניין לפרוטות קטנות שהן מצטרפות לחשבון מרובה תלמוד לומר (קוהלת ז) אחי' לאחת למצוא חשבון. בנוהג שבעולם אדם נכשל בעבירה שהיביין עליו מיתה בידי שמים. מת שורו אבדו תרנגולתו. נשברה צליחותו. נכשל באצבעו והחשבון מתמצה. דבר אחר אחת מתארעה לאחת והחשבון מתמצה וכמה הוא מיצוי חשבון עד אחת. תני בשם רבי מאיר כשם שיש דיעות במאכל ובמשתה כך יש דיעות באנשים. יש לך אדם זכוב נופל לתוך כוסו והוא נוטלו וזורקו ושותהו זה כשאר כל אדם שהוא רואה את אשתו מדברת עם שכיניה ועם קרוביה. או יש לך אדם שפורח זכוב על גבי כוסו והוא נוטלו ושופכו ואינו טעמו זה הוא חלק רע באנשים שנתן עיניו בה לגרשה. ויש לך אדם זכוב שוכן על כוסו והוא נוטלו ומניחו כמות שהוא זה פפוס בן יהודה שנעל את הדלת בפני אשתו. אמרין לית נהיגין הוון אבהתך עבדין כן. יש לך אדם זכוב מת לתוך כוסו והוא נוטלו ומוצצו ושותהו. זה הרשע שהוא רואה את אשתו לבה גם כעבדי' ליבה גם בשפחותיה והוא מצוה עליה לגרשה שנאמר (דברים כד) ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. הכתוב קראה אחר שאינו בן זוג של ראשון שהוא הוציא את אשתו משום ערוה והלה נכשל בה. אם זכה הוא

לשמים הרי הוא מגרשה. ואם לאו סוף שהיא קוברתו שנאמר (שם) או כי ימות האיש האחרון. ראויה היה זה למיתה שהאשה הזאת הכנים לתוך ביתו. שמואל אמר

[דף ז' ע"א]

פורשים מן המזנה. ואין פורשין מבתה. ואתיין דמר רבי יוחנן אשת איש שזינתה הוולדות לבעל מפני שרוב בעילות מן הבעל. כתוב אחד אומר (במדבר ה) לצבות בטן ולנפיל לרך. וכתוב אחר אומר (שם) וצבתה בטנה ונפלה יריבה וכתוב אחר אומר (שם) בתת יי את ירכך נופלת ואת בטנך צבת. מקרא אחד מכריע שני מקראות. אמר רבי מנא כאן למעשה וכאן לתנאין. אמר רבי אבין ואפילו תימר כאן וכאן למעשה כאן וכאן לתנאין. לצבות בטן ולנפיל ירך לכוועל. וצבתה בטנה ונפלה ירכה לאשה. הדעת מכרעת ירך התחילה בעבירה תחלה ואחר כך הבטן לפיכך תלקה הירך תחלה ואחר כך הבטן ושאר כל הגוף לא פלט. רבי אבא בריה דרבי פפי עבד לה אפטרסה מה אם מידת הפורענות מעומה אבר אחד לוקה ושאר כל האיברים מרגישין. מדת הטובה המרובה על אחת כמה וכמה:

הלכה ח משנה שמשון הלך אחר עיניו לפיכך ניקרו פלשתים את עיניו אבשלום נתנוה בשער לפיכך נתלה בשער לפי שבא על עשר פילגשי אביו לפיכך ניתנו בו עשר לנביות שנאמר (שמואל ב יח) ויסובו עשרה נערים נושאי כלי יואב ולפי שגנב שלש גניבות לב אביו ולב בית דין ולב ישראל לפיכך נתקעו בו שלש שבטים שנאמר (שופטים יד) ויקח שלשה שבטים בכפו ויתקעם בלב אבשלום:

גמרא תני ר' אומר לפי שתחלת קלקלתו בעזה לפיכך עונשו בעזה. והכתיב (שופטים יד) וירד שמשון תמנתה. אמר רבי שמואל בר נחמן דרך נישואין היו. כתוב אחד אומר וירד שמשון תמנתה. וכתוב אחר אומר (בראשית לח) הנה חמיק עולה תמנתה. רב אמר תמנתה שתי תימניות היו אחת של יהודה ואחת של שמשון. רבי סימון אמר תמנתה אחת היא ולמה כתב בה עלייה וירידה. אלא של יהודה על ידי שהיתה לשם שמים. לפיכך כתיב בה עלייה. ושל שמשון על ידי שלא היתה לשם שמים כתיב בה ירידה. אמר ר' אייבו בר נגרי כגון הדא בית מעין שיורדין בה מפלטה ועולין בה מטבריה. כתיב (שופטים יד) ויבואו עד כרמי תמנתה אמר רב שמואל בר רב יצחק מלמד שהיו אביו ואמו מראין לו כרמי תמנתה זרועים כאלים ואומרים לו בני כשם שכרמיהן זרועין כלאים. כך בנותיהם זרועות כלאים. (שם) ואביו ואמו לא ידעו כי מ"י הוא כי תואנה הוא מבקש מפלשתים. אמר רבי לעזר בשבעה מקומות כתיב לא תתחתן בם אמר רבי אבין לאסור

מסכת חלין פרק חמישי

א. אותו ואת בנו נוהג בכלאים וכוי. רבי אליעזר אומר: הכלאים, מן הרחל ומן הגדי - נוהגין בו, ומן הכוי - אין נוהגין בו. השוחט אותו ואת בנו חלין בפנים וקדשים בחוץ, השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת טרפה, רבי מאיר אסור משום "אותו ואת בנו". ורבי שמעון מתיר משום "אותו ואת בנו". השוחט לרפואה, לאכילת עובדי כוכבים, לאכילת כלבים - אסור משום "אותו ואת בנו". השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר, ושחיטת עובד כוכבים - מתיר משום "אותו ואת בנו". חרש שוטה וקטן ששחטו, בזמן שאחרים רואין אותן - אסור משום "אותו ואת בנו". אין אחרים רואין אותן - מתיר משום "אותו ואת בנו"; דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בין כך ובין כך לא ישחט, ואם שחט - פטור. הלוקח מבעל הבית, הוא קדם לבעל הבית, שמתחלה לא לקחו אלא על מנת כן. שנים שלקחו פרה, אינה שלקח ראשון - ישחט ראשון, ואם קדם השני ושחט - הרי זה זריז ונשכר. שחטה ואת אמה, אפלו עד חמשה דורות - אינו חייב אלא אחת. שחטה ואת בנה ואת בתו, אפלו עד חמשה דורות - חייב על האחרונה. שחטה, ובא אחר ושחט את בתה - שנים האחרונים חייבין, והאמצעי פטור. שחט את חמשה בניה - חייב משום חמשה לאוין. שחט חמשה בניה ואחר כך שחטה, סומכוס אומר משום רבי מאיר: חייב משום חמשה לאוין. וחכמים אומרים: אין חייב אלא משום לאו אחד בלבד. שחט את בתה ואחר כך שחטה, ואחר כך שחט את אמה, השוחט את

האם - חייב, ואת הבת פטור. שחטה עד שלא חשכה - מתיר לשחוט את בתה בלילה. משחשכה - אסור לשחוט את בתה, כל היום וכל הלילה.

ב. בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחברו צריך להודיע: 'אמה מכרתי לשחוט' ו'בתה מכרתי לשחוט'. אלו הן: ערב יום טוב האחרון של חג, והאחרון של פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה, וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל, מפני שהוא יום טוב. אומר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שחל יום הכפורים להיות בשני בשבת, אבל אם חל להיות באחד מכל ימות השבת - אין צריך להודיעו, מפני שזה יכול לשחוט היום הזה, וזה יכול לשחוט למחר.

מסכת חלין פרק שישי

א. כסוי הדם נוהג בכלאים ובכוי. רבי אליעזר אומר: כלאים מן הגדי ומן הרחל - נוהגין בו. מן הכוי - אין נוהגין בו. רבי יוסי אומר: אין שוחטין אותו ביום טוב מפני שספק, ואם שחטו - אין מכסין את דמו. אומר רבי יוסי: ומה אם מילה, שנדאה דוחה את השבת, אין ספקה דוחה את יום טוב, כסוי הדם שאין ודאו דוחה את השבת, דין הוא שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב! אמרו לו: שופרות שבגבולין יוכיחו! שאין ודאן דוחה את השבת, וספקן דוחה את יום טוב, הן יוכיחו לכסוי הדם, שאף על פי שאין ודאן דוחה את השבת, שלא יהא ספקו דוחה את יום טוב. השיב רבי אליעזר בנו של רבי אלעזר הקפר: ומה למילה שאין ספקה דוחה את יום טוב,

בגדורות ולא בקצוצות, ולא בקמחין ולא בסלתות. ולא יתן תבן על גבי הדם ויכסה. אבל מכסה בסיד, בגפסים, ובתורסים שפתשם ועשאן עפר. זה הכלל, כל שהוא מין עפר, בולע ומצמיח - מכסין בו. וכל שאינו מצמיח - אין מכסין בו.

מסכת חלין פרק שביעי

א. גיד הנשה נוהג בכלאים ובפוי. נוהג בשתי ירכות: בירף של ימין ובירף של שמאל. רבי יהודה אומר: אין נוהג אלא באחת; דעת מברעת שהיא של ימין. זה הכלל: כל שיש לו כף ירך - גיד הנשה נוהג בו. כל שאין בו כף ירך - אין גיד הנשה נוהג בו. נוהג בשליל וחלבו אסור; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אין נוהג בשליל וחלבו מותר; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: נאמנין עליו ועל החלב. השולח ירך מחתכת לחברו - צריך להפריש ממנה גיד הנשה. שלמה - אין צריך להפריש ממנה גיד הנשה. הלוקח ירך מחתכת מן הטבח - אין צריך להפריש ממנה גיד הנשה. שלמה - צריך להפריש ממנה גיד הנשה. המוכר ירך מחתכת לעובד כוכבים - אין צריך להפריש ממנה גיד הנשה, ובלבד שלא ימכרנה לו בפני ישראל, מפני שחזור ולוקחה הימנו. ומשום שני דברים אמרו אין מוכרין בשר של נבלה ושל טרפות לעובד כוכבים, מפני שחזור ומאכילן לישראל. דבר אחר: שאין מאכילין את האדם בטעות. ומשום שני דברים אמרו לא יאמר אדם ישראל לעובד כוכבים: 'קח לי בשר משום נבלות ומשום טרפות'. דבר אחר: משום אונסין.

שאין ודאה דוחה את לילי יום טוב, תאמר בכסוי הדם שודאה דוחה את לילי יום טוב? הואיל ונדאי דוחה את לילי יום טוב, דין הוא שיהא ספקו דוחה את יום טוב! אומר רבי אבא: זה אחד מן הדברים, שהיה רבי אחיה אומר אין להן תשובה, והשיבו רבי חזא.

ב. השוחט לרפואה, לאכילת עובדי כוכבים, לאכילת כלבים - חייב לכסות. השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר - פטור מלכסות. השוחט בשבת וביום הכפורים, אף על פי שמתחייב בנפשו, כיון שחשקה, אם היה הדם קים - חייב לכסות. השוחט בספינה, כיון שהגיע ליבשה, אם היה הדם קים - חייב לכסות. אף על פי שאמרו: לא ישחט אדם בספינה, אלא אם כן היה לו עפר מוכן. השוחט וצריך לדם, לא ישחט בדרך ששוחטין, אלא כיצד עושה? או נותרו או מולקו. השוחט והקדיש את הדם - חייב לכסות, מפני שקדמה מצות פסוי להקדיש. השוחט ובלעתו הארץ - פטור מלכסות. פסוהו הרוח - חייב לכסות. השוחט דם שעל הספין, ודם שעל הכנפים - חייב לכסות. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הואיל ונתכסה דם הזבח - פטור מלכסות. רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: השוחט צריך ברכה לעצמו, שחט ולא כסהו, וראהו אחר - חייב לכסותו אפלו ביום טוב. המכסה את הדם: יכסנו ביד ואל יכסנו ברגל, שאין עושין את המצוה עראי. במה מכסין ובמה אין מכסין? אין מכסין, לא בתבן ולא בקש, ולא בגבבא, לא בעצם, ולא בנוצה, ולא בכנפי יונה, ולא בסנרת של חרשין, ולא בנערת של פשתן, ולא

ב. גיד הנשה מחטט אחריו כל מקום שהוא, ונוטל השמן שלו - הרי זה מתר. רבי יהודה אומר: נוטלו מן השוק של ירך. שני גידים הן: החיצון סמוך לבשר - אסור, וחביבין עליו. הפנימי סמוך לעצם - אסור, ואין חביבין עליו. האוכל מגיד הנשה כזית - הרי זה חביב. רבי יהודה פוטר, עד שיאכל משניהם. אכלו ואין בו כזית - הרי זה חביב. רבי יהודה פוטר עד שיהא בו כזית. אכל שני גידים משתי ירכות, משתי בהמות - סופג שמונים. רבי יהודה אומר: אינו סופג אלא ארבעים.

ג. ירך שבשלה בגיד הנשה שלה, אם בשלה בנותן טעם - הרי זו אסורה. כיצד משערין אתה? כבשר בלפת. נתבשלה עם הגידים - הרי זה בנותן טעם. רבי יוחנן בן ברוקה אומר: אין בגיד בנותן טעם. חתיכה אסורה שנתערבה בחתיכות, אפלו הן אלה - פלן אסורות. הרטב - בנותן טעם. נמוחה - הרי זה בנותן טעם.

ד. נוהג בטהורה ואין נוהג בטמאה. רבי יהודה אומר: אף בטמאה, מפני שאסורין קדם למתן תורה. אמרו לו לרבי יהודה: אינו אומר "על פן לא יאכלו בני יעקב ראובן ושמעון את גיד הנשה", אלא "בני ישראל" - אלו שעומדין לפני הר סיני. אלא למה כתבו שם? להודיע במה נאסר אבר מן החי! נוהג בבהמה טמאה כטהורה, מפני שאסורו נוהג בבני נח כישׂראל, וחביב עליו משום אבר מן החי, ומשום בהמה טמאה; דברי רבי יהודה ורבי אליעזר. וחכמים אומרים: אינו חביב אלא משום אבר מן החי בלבד, שגאמר (דברים יב, כג): "לא תאכל

הנפש עם הבשר", את שאסורו משום "כל תאכל הנפש עם הבשר" - חביבין עליו, יצאת בהמה טמאה שפלה אסורה. האוכל אבר מן החי עובר בלא תעשה, חלב מן החי חביבין עליו. חלב מן החי חביב משום שני לאוין - משום חלב ומשום חי. דם מן החי - חביב משום שני לאוין. משום דם ומשום חי, אבר מן החי חביב משום נבלה. דם מן המקדשין חביב משום שני לאוין, משום דם ומשום מקדשין; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אין חביב אלא משום לאו אחד בלבד. אליה מן המקדשין חביב משום שני לאוין, משום אליה ומשום מקדשין. חלב מן המקדשין חביב משום שני לאוין, משום חלב ומשום מקדשין. רבי יהודה מחיב שלשה, משום חלב, ומשום מקדשין, ומשום חלב של מקדשין.

מסכת חלין פרק שמיני

א. בשר בחלב נוהג בארץ ובחוץ לארץ, בפני הבית ושלם בפני הבית, בחלין ובמקדש. הנודר מן הבשר - אסור בכל מין בשר, ומתיר בבשר דגים וחגבים. העוף לא עולה ולא נאכל. אמר רבי יוסי: זה מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. בית שמאי אומרים: עולה ואין נאכל. ובית הלל אומרים: לא עולה ולא נאכל. רבי אלעזר ברבי צדוק אומר: העוף עולה עם הגבינה על השלחן. אפיקולוס אומר: אין נאכל. אחרים אומרים משמו: אף נאכל. במה דברים אמורים? בשלחן שהוא של מאכל, אבל בשלחן שאינו של מאכל - נותן אדם חתיכה בצד זה וגבינה בצד זה. נותן בקפוף ובמחוק, ומפשילן לאחוריו, הרי לא אסרו אלא בשלחן שהוא של מאכל. רבן שמעון בן גמליאל

אומר: אף שלחן של מאכל. שנים שנסנסו לפניך, זה בא מן הצפון וזה בא מן הדרום, זה אוכל בחתיכתו, וזה אוכל בגבינתו, ואין חוששין, הרי לא אסרו אלא בזמן שכלו תפיסה אחת.

ב. טפת חלב שנפלה על החתיכה, רבי יהודה אומר: אם יש בנותן טעם באותה חתיכה. וחכמים אומרים: באותו הקדרה. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בזמן שלא נער ולא כסה, ודברי חכמים בזמן שנער וכסה. חס לתוף חס וצונן לתוף חס - אסור. חס לתוף צונן - מדיחו ואוכלו. כחל של מניקה - קורעו ומוציא את חלביו. לא קרעו - אין עובר עליו. הלב - קורע ומוציא את דמו. אם בשלו - קורעו לאחר בשולו.

ג. כחל שבשלו בחלב - מותר. קבה שבשלה - חייב. המבשל בשר בחלב - הרי זה חייב. כמה יבשלה ויהא חייב? כחצי זית בשר וכחצי זית חלב, כדי שיהיו זה בכוזית. כשם שחייב על בשולו - כך חייב על אכילתו. כמה יאכל ויהא חייב? כדי שיהא נאכל משום בשול. המבשל במי חלב - פטור. בחלב זכר - פטור. דם שבשל בחלב - פטור. העצמות, והגידים, והקרניים, והטלפים, שבשולן בחלב - פטור. הפגול והנותר והטמא שבשולן בחלב - חייב עליהן משום פגול נותר וטמא. בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה - אסור ברפואה ובהנאה. רבי שמעון מתיר בהנאה. בשר בהמה טהורה בחלב חיה טמאה. בשר חיה ועופות טהורין בחלב בהמה טמאה. רבי עקיבא פוטר על בשולו, שנאמר "גדי גדי" שלש פעמים.

ד. קבה של עובד כוכבים של נבלה - הרי זו אסורה. חזרו לומר: מעמידין בקיבת עובד כוכבים ובקיבת נבלה ואין חוששין. רבי יהודה אומר: כשרה שינקה מן הסרפה - קיבתה אסורה. וסרפה שינקה מן הכשרה - קיבתה מתרת, מפני שפגוס במעיה חלב.

ה. חמר בחלב מבדם, ובדם מבחלב, שהחלב נוהג בחי, וקרב על גבי האישים, ומועלין בו, וחיבין עליו משום פגול ונותר וטמא, מה שאין כן בדם. חמר בדם, שהדם מתיר מכשיר ומפגל, מה שאין כן בחלב.

ו. רבי יהודה אומר: האלל שנסנסו ויש בו כזית - הרי זה חייב. עור פרסות בהמה דקה - הרי הוא כבשרה. וכלן שעבדו, או שהלף בהן כדי עבודה - טהורין משום עור, וטמאין משום בשר, חוץ מעור האדם מפני שמטמאתו לעולם, מכאן אמרו: לגיון עובר ממקום למקום - המאחיל עליו טמא. אין לף לגיון שאין בו קרקפלין. וכלן שנמלחו - הרי אלו כעבדין. רבי יהודה אומר: הלטאה אין לה עור. רבי יוחנן בן נורי אומר: שמונה שרצים יש להן עורות: הצדן, והורגן, והחובל בהן, והעושה בהן חבורה - הרי זה חייב. וחכמים אומרים: אין עור אלא מה שמונו חכמים. המפשיט בבהמה ובחיה ובטמאה, ובדקה ובגסה - לשטח כדי אחיזה. וכמה הוא כדי אחיזה? מלא טפח כפול. המפשיט כשעור הזה, הנוגע במפשט - טהור. בעור של צנאר - טמא. רבי יוחנן בן נורי אומר: הנוגע בעור של צנאר - טהור, שאינו אלא נותקו. רבי דוסתאי בן יהודה אומר משום רבי שמעון: המפשיט בשרצים - כלו חבור

אחד הוא. רבי יהודה אומר: עור שיש לו פזית בשר, הנוגע בעור שכנגד הבשר, מאחריו - טמא. ביצת השרץ: מרקמת - טהורה. וכמה היא ריקומה? כדי שיראה שרץ מתוכה. נקבה כל שהוא - טמאה. וכמה יהא הנקב? מלא שערה. האבר והבשר המדלדליו, בבהמה - מטמאין טמאת אוכלין. רבי שמעון אומר: אין מטמאין טמאת אוכלין.

מסכת חלין פרק תשיעי

א. הזרוע והלחיים והקבה, נוהגין בכלאים ובכזי. רבי אליעזר אומר: הכלאים מן הרחל ומן הגדי - נוהגין בו. מן הכזי - המוציא מחברו עליו הראיה. השוחט לרפואה, לאכילת עובד כוכבים, ולאכילת כלבים - חייב במתנות. השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר והמעקר, ושחיטת עובד כוכבים - פטור מן המתנות. כהן ועובד כוכבים שמכרו בהמתן לישראל לשחוט - חייב במתנות. נשחטה ברשותו ואחר כך מרוה לו - פטור מן המתנות. ישראל שמכר בהמתו לכהן לשחוט - פטור מן המתנות. נשחטה ברשותו ואחר כך מכה לו - חייב במתנות.

ב. כהן - פטור. והמשתתף עם הכהן - פטור. עובד כוכבים - פטור. המשתתף עם עובד כוכבים - פטור. המשתתף עם הכהן צריך לרשם, עם עובד כוכבים - אינו צריך לרשם. ופסולי המקדשין - אין צריך לרשם. אמר לו כהן: כלה שלך והיד שלי, אפלו אחד ממאה ביד - פטור מן הזרוע. כלה שלך והראש שלי, אפלו אחד ממאה - פטור מן הלחי. כלה שלך ובני מעים שלי, אפלו אחד ממאה מבני מעים - פטור מן הקבה. מקום שנהגו

להפשית את הראש - אינו רשאי להפשית את הלחי. למלוג את העגלים - אינו רשאי למלוג את הזרוע. ואם יש כהן - נותנן לכהן. ואם לאו - מעלה אותן דמים. מכר לו יד כמות שהיא, וראש כמות שהוא, ובני מעים כמות שהן - נותנן לכהן ואין מנפה לו מן הטבח את הדמים. לקח הימנו במשקל - נותנן לכהן ומנפה מן הטבח את הדמים. מתנות אין בהם משום קדשה, אפלו מוכרן לעובד כוכבים, אפלו נותנן לפני כלבו - אין בהן אלא מצות כהנה בלבד. המשלח בשר לחברו, והיו בו מתנות, אין חוששין שפא מתנות כהנה הן.

ג. אי זה הוא הזרוע? נוטלו מבית הפרק, וכל הפרק עמו, בזרוע של מקדשין, בזרוע של גבולין. איזה הוא לחי? נוטלו מבית השחיטה וכל בית השחיטה עמה. קבה כמשמעו, חלב שעל הקבה - נותנו לכהן. אמר רבי יהודה: נהגו כהנים עין יפה, שיהיו נותנין אותו לבעלים. זרוע - זה זרוע של ימין! אתה אומר 'זה זרוע של ימין' או אינו אלא שמאל? הרי אתה דן: הואיל ושוק מתנה לכהן, וזרוע מתנה לכהן, מה שוק אינו נוהג אלא בימין, אף זרוע לא ינהג אלא בימין. שוק - מארפוכה ולמטה; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: מארפוכה ולמעלה. איזה הוא חזה? כל שרואה את הארץ, מלמעלה - ועד שמגיע לצנאר. מלמטה - עד שמגיע לכרס. חותכו ונוטלו מבין שתי דפנות מכן ומכן. ואיזהו אליה? חותף ויורד עד שמגיע לעצה. נכנס לפנים מן העצה, עד שמגיע לפרק, חותף ונוטל את כלה. ואלו הן אמורין: שתי כליות ויותרת הכבד ואליה. ואלו הן

החלבים: החלב המכסה את הקרב - זה הוא חלב החופה את הפרס. "ואת כל החלב אשר על הקרב" (ויקרא ג, ג) - זה חלב שעל הדקין; דברי רבי עקיבא. רבי ישמעאל אומר: חלב שעל הקבה. וחכמים לא הודו לו. שעל הכסלים, שבין פקוקרות - שהוא מחטט אחריו כל מקום שהוא נוטל; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי ישמעאל אומר: חלב שעל הקבה תותב קרום נקלף. רבי עקיבא אומר: קרום ונקלף - אסורין. רבי יהודה אומר: קרום שעל הכלאי - אסור, וחבים עליו. גידים שבכליות ובמקדשין - אסורין, ואין חביב עליהן.

מסכת חלין פרק עשירי

י. ראשית הגז נוהג בטרפה, ואינו נוהג במתה, ונוהג בכלאים ובכזי. רבי אליעזר אומר: בכלאים - מן הרחל ומן הגדי נוהג בו. מן הכזי - אין נוהגין בו. כהן ועובד כוכבים שנתנו בהמתן לישראל - פטור מראשית הגז. זה חמר בלתיים ובקבה מראשית הגז. כל הקדשים שקדם מומן קבוע להקדשן, ונפדו - חביבין בראשית הגז. אבל אם קדם הקדשן את מומן או מום עובר להקדשן, לאחר מכאן נולד להן מום ונפדו - פטורין מראשית הגז. הגוזז עזיו - פטור מראשית הגז. השוטף רחליו - חביב בראשית הגז. הלוקח מבצל הבית - חביב. ורבי אלעאי פוטר. השתפין - חביבין. רבי עקיבא פוטר. רבי אלעאי אומר: אין ראשית אלא שיש אחריה אחרית. "גז צאנף" - ארבע. "תתן לו" - חמש. חמש רחלות גוזזות מנה, מנה ופרס שהן שבעים וחמשה סלעים - חבבות בראשית הגז; דברי רבי דוסא. וחכמים אומרים: חמש רחלות גוזזות כל

שהן. כמה נותן לו? משקל חמש סלעים ביהודה שהן עשרה סלעים בגליל. מלבן ולא צואי, ולא שילבננו ויתננו לו, אלא נותן לצמר צואי, כדי שילבננו, ויעמד בידו משקל חמשה סלעים ביהודה, שהן עשרה סלעים בגליל, שנאמר: "תתן לו" - שיהא בו כדי מתנה. היו לו שתי צאן, גוזז ומניח, גוזז ומניח, אף על פי שעמיד להוסיף עליהן - אין מצטרפות. היו לו חמש גוזז ומניח, אפלו שתיים ושלש שנים - הרי אלו מצטרפות. צבען טואן ומכרן - אין מצטרפות. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: צבען - הרי אלו מצטרפות. המפריש גז צאנו ואבד - חביב באחריות. ראשית הגז - מצותה בתחלה. אם נתן, בין בתחלה בין באמצע ובין בסוף - יצא. כמה שעורה? אחד מששים בתרומה. הלוקח גז צאנו של חברו, ולא הפריש הימנו ראשית הגז - הלוקח פטור. חמר בזרוע ובלתיים ובקבה מבראשית הגז. אגזין ותרגולין ויוגין הרדסיות שמרדו, או שקננו בפרדס - חביבין בשלוח.

ב. זכר - פטור מלשלח. קורא זכר; רבי אליעזר מחביב וחכמים פוטרין. עוף טמא - פטור מלשלח. עוף טהור רובץ על ביצי עוף שאינו מינו - פטור מלשלח. היתה עומדת ביניהן - פטור מלשלח. היתה יושבת על גביהן - חביב לשלח. היתה מעופפת, בזמן שקנפיה נוגעות בהן - חביב לשלח. אין קנפיה נוגעות בהן - פטור מלשלח. אם אפרוחים - הטורפה פטורה מלשלח. ביצים - פטור מלשלח. אפרוחים שפרחו ואין צריכין לאמן - פטור מלשלח. נטל את האם ולא הספיק לטול את הבנים עד שמתו, או עד שנעשו

והלויים חִיבין בִּבְכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, יָכוֹל
יְהוּ חִיבין בִּבְכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה? תִּלְמוּד
לֹאמַר (ש"ס ח, יז): "בְּאֶדָם וּבְבֵהֶמָה" – אֶת
שֵׁשׁ לָף בּוֹ בְּאֶדָם, יֵשׁ לָף בּוֹ בְּבֵהֶמָה, אֶת
שְׁאִין לָף בּוֹ בְּאֶדָם – אֵין לָף בּוֹ בְּבֵהֶמָה,
יֵצְאוּ לִוְיִים מִבְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה, אֲכָל אֵין
נוֹתֵנִין פְּדִיּוֹן הֶבֶן וּפְדִיּוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר, אֲלֵא
לְכֹהֲנִים בְּלֶבֶד.

ב. בְּכָל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֵין לָף שְׁחִיב
בִּבְכוֹרָה אֲלֵא חֲמוֹר בְּלֶבֶד. בְּכָל חִיָּה אֵין
לָף שְׁאִסוֹר מִשּׁוּם מַחִיר אֲלֵא כָּלֵב בְּלֶבֶד.
הִיָּה רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר: כָּל הַמְקִיָּם מִצְוֹת
פֶּטֶר חֲמוֹר – מַעְלִין עָלָיו כָּאֵלוֹ קִיָּם מִצְוֹת
בְּהֵמָה טְמֵאָה כָּלָה, וְכָל הַמְבַטֵּל מִצְוֹת
פֶּטֶר חֲמוֹר מַעְלִין עָלָיו כָּאֵלוֹ בַּטֵּל מִצְוֹת
בְּהֵמָה טְמֵאָה כָּלָה. רַבִּי יוֹסִי הַגִּלְלִי
אֹמֵר: הֲרִי הוּא אֹמֵר (בַּמִּדְבָּר יח, יז):
"אֵף בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְּכוֹר כֶּשֶׁב אוֹ בְּכוֹר עֶז
לֹא תַפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם". "בְּכוֹר שׁוֹר" – עַד
שִׁיָּהּ הַיּוֹלֵד וְהַנוֹלָד שׁוֹר. בְּכוֹר כֶּשֶׁב –
עַד שִׁיָּהּ הַיּוֹלֵד וְהַנוֹלָד כֶּשֶׁב. בְּכוֹר עֶז –
עַד שִׁיָּהּ הַיּוֹלֵד וְהַנוֹלָד עֶז. וְאִם יֵשׁ בּוֹ
מִקְצֵת סִימָנִים דּוֹמוֹת לְאִמּוֹ – חִיב
בִּבְכוֹרָה.

ג. בְּהֵמָה טְהוֹרָה שִׁילְדָה מִין בְּהֵמָה
טְמֵאָה – מֵתָר בְּאֲכִילָהּ. וְאִם יֵשׁ בּוֹ מִקְצֵת
סִימָנִין – חִיב בִּבְכוֹרָה. וְטְמֵאָה שִׁילְדָה
בְּהֵמָה טְהוֹרָה – אִסוֹר בְּאֲכִילָהּ, שֶׁהַיּוֹצֵא
מִן הַטְּמֵא – טְמֵא. וְהַיּוֹצֵא מִן הַטְּהוֹר –
טְהוֹר.

ד. דָּג טְמֵא שֶׁבִּלְע דָּג טְהוֹר – מֵתָר
בְּאֲכִילָהּ. וְטְהוֹר שֶׁבִּלְע דָּג – טְמֵא אִסוֹר
בְּאֲכִילָהּ, לְפִי שְׁאֵין גְּדוּלָיו.

ה. מִפְּנֵי מָה אָמְרוּ דְּבַשׁ דְּבוּרִים מֵתָר?
שְׁאֵין מוֹצִיאֹת אוֹתוֹ, אֲלֵא מְכַנִּיסוֹת

טְרָפָה – פֶּטֶר מְלַשְׁלַח. נִטֵּל אֶת הָאֵם
וְאַחֵר כֶּף נִטֵּל אֶת הַבָּנִים – חִיב לְשַׁלַּח.
נִטֵּל אֶת הַבָּנִים וְאַחֵר כֶּף נִטֵּל אֶת הָאֵם –
פֶּטֶר מְלַשְׁלַח. אֶחָד נִטֵּל אֶת הָאֵם וְאֶחָד
נִטֵּל אֶת הַבָּנִים – הַנּוֹטֵל אֶת הָאֵם חִיב.
הַמוֹצִיא קֶן בַּבוֹרוֹת בְּשִׁיחִין וּבִמְעָרוֹת –
מִתְרוֹת מִשּׁוּם גְּזֵל וְחִיבוֹת בְּשִׁלּוּחַ. וְאִם
מִקְשָׁרוֹת – אִסוּרוֹת מִשּׁוּם גְּזֵל וּפְטוּרוֹת
מִן הַשִּׁלּוּחַ. וְיֹנִי שׁוֹכֵף וְיֹנִי עֲלִיָּה – חִיבוֹת
בְּשִׁלּוּחַ, וְאִסוּרוֹת מִשּׁוּם גְּזֵל מִפְּנֵי דִרְכֵי
שָׁלוֹם.

ג. הַמוֹצֵא קֶן – לֹא יִטְהַר בָּהּ אֶת הַמְּצָרַע,
שֶׁנֶּאֱמַר: "וְלִקַּח". הַנּוֹטֵל אִם מֵעַל
הַבָּנִים; רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: לֹקַח וְאֵינוֹ
מְשַׁלַּח. וְחֻכְמִים אֹמְרִים: מְשַׁלַּח וְאֵינוֹ
לֹקַח. זֶה הַכָּלֵל, כָּל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה
שֵׁשׁ בָּהּ קוֹם עֲשֶׂה – אֵין חִיבִין עָלֶיהָ. לֹא
יִטוֹל אָדָם אִם מֵעַל הַבָּנִים, וְאֶפְלוּ לִטְהַר
בָּהּ אֶת הַמְּצָרַע, מִפְּנֵי שֶׁנֶּעְבְּדָהּ בָּהּ
עֲבָרָה; רַבִּי יַעֲקֹב אֹמֵר: אֵין לָף מִצְוָה
בַּתּוֹרָה שְׁאֵין מִתֵּן שְׁכָרָה בְּצִדָּה, וְתַחֲמִית
הַמִּתִּים כְּתוּבָה בָּהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כב,
ז): "שִׁלַּח תְּשַׁלַּח אֶת הָאֵם" וְגו'. עֲלֶיהָ זֶה
לְרֹאשׁ הָאֵילָן וְנִפְל וּמֵת, אוֹ לְרֹאשׁ הַבִּנְיָן
וְנִפְל וּמֵת, הֵיכָן טוֹבוֹ שֶׁל זֶה? אָמְרוּ
מֵעַתָּה: "לְמַעַן יִיטֵב לָךְ" – בַּעֲוֹלָם
הַטּוֹב! "וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים" – בַּעֲוֹלָם אֲרוּךְ!

מסכת בכורות פ"ק ראשון

א. הַלּוֹקַח עֶבֶר חֲמוֹרוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים,
וְהַמוֹכֵר לוֹ, אֵף עַל פִּי שְׁאֵינוֹ רִשְׁאִי,
וְהַמְשַׁתְּמֵף לוֹ, הַנּוֹתֵן לוֹ בְּשִׁתְּפוּת,
וְהַמְקַבֵּל הַיִּמְנוֹ, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקַבְלָה –
פֶּטֶר מִן הַבְּכוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר ג,
יג): "בִּישְׁרָאֵל" – וְלֹא בְּאַחֲרִים. וְכֵן אִתָּהּ
אֹמֵר בַּכֹּהֲנִים וּבַלְוִיִּם, מִפְּנֵי שֶׁהַכֹּהֲנִים

אותו. דבש הזיזין - אסור, שאינו אלא ירר. רבי שמעון אומר: מה תלמוד לומר "גמל, גמל" שתי פעמים? לרבות את הגמל הנולד מן הפרה, כנולד מן הגמלה, ואם ראשה ורבה דומה לאמו - מתר באכילה. וחכמים אומרים: היוצא מן הטמא - טמא, והיוצא מן הטהור - טהור, שאין בהמה טמאה יולדת מן הטהורה, ולא טהורה יולדת מן הטמאה, ולא גסה מדקה, ולא דקה מגסה, ולא אדם מכלן, ולא כלן מאדם, אף על פי שאמרו: בהמה טהורה דקה - יולדת לחמשה חדשים, בהמה טהורה גסה - לתשעה חדשים, בהמה טמאה גסה - לשנים עשר חדש, הכלב - לחמשים יום, חתול - לחמשים ושנים יום, חזיר - לששים יום, שועל וכל שרצים - לששה חדשים. הזאב, והארי, והדב, והנמר, והפרדלס, והפיל, והקוף, והקפוד - לשלש שנים, והנחש - לשבע שנים. הדולפינין - מולידין ומגדלין כאדם. דג טמא - משרין, דג טהור - מטיל ביצים. קרבי דגים ועפר - אין נאכלין אלא מן הממחה. העוף - נאכל במסרת, נאמן ציד לומר: 'עוף זה טהור'.

ו. פרה שילדה מין שה - אין פודין בו פטר חמור, שכל מקום שנאמר "שה" תופס כבשים ועזים גדולים וקטנים, זכרים ונקבות תמימים ובעלי מומין, פודה בו שונה ומשלש, ומביאו בגדר ונדרבה לחטאתו ולאשמו, וחיב בבכורה ובמתנות. רבי אלעזר אומר: הכלאים מן הרחל, ומן הגדי - פודין בו. מן החיה - אין פודין בו. כשם שאין פודין בשחוטא - כך אין פודין בפטר חמור שמת. פטר חמור - מצותו לקימו שלשים יום, מכאן

ואילן, או פודו, או עורפו. מכמה לא יפחות? רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: לא יפחות משנה שקל. איזה הוא פדיון פטר חמור? הנכנס לדיר להתעשר, ישראל שהיו לו ספקות, ועמד ופדאן. וכן כהן שירש את אביו ואת אמו ישראל, או שנתן לו במתנה פטר חמור לפדותו. איזה הוא פדיון פטר חמור? הנכנס לדיר להתעשר, הרי שיש לו פטר חמור - אין לו לפדותו. אמר לו כהן: 'תנהו לי ואני פודה אותו' - הרי זה לא יתננו לו, אלא אם כן יודע שהוא פודה אותו. עורפו בקורפין מאחוריו וקוברו, ואסור בהנאה. לא ימיתנו לא במקל ולא בקנה, ולא ינעול דלת בפניו בשביל שימות, ואם עשה כן - הרי זה יצא. בחייו - אסור בגזה ובעבודה. ורבי שמעון מתיר, ובכור אדם - מתר בכלן. חמורה שלא בפרה וילדה שני זכרים - נותן טלה אחד לכהן, זכר ונקבה - מפריש טלה והוא לעצמו. חמור וטלה שהיו בכורו, וילדו שני זכרים - נותן שני טלאים לכהן. זכר ונקבה או שני זכרים ונקבה - נותן טלה אחד לכהן. שתי נקבות וזכר, או שני זכרים ושתי נקבות, ואין יודע - אין כאן לכהן כלום, אלא מפריש טלה אחד, ופודה בו כל אחד ואחד לעצמו.

7 Sep	ראשון Sunday	יד 14	בבלי: הוריות ו ירושלמי: כתובות עב תוספתא: חלין ה ב"ד: קהלת ה-ו רמב"ם: שכירות ח	נץ החמה..... 6:30 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:30	עלות השחר..... 5:17 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:17
8 Sep	שני Monday	טו 15	בבלי: הוריות ז ירושלמי: סוטה א תוספתא: חלין ו ב"ד: קהלת ח-ח רמב"ם: שכירות ט	נץ החמה..... 6:31 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:29	עלות השחר..... 5:18 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:16
9 Sep	שלישי Tuesday	טז 16	בבלי: הוריות ח ירושלמי: סוטה ב תוספתא: חלין ז ב"ד: קהלת ט-י רמב"ם: שכירות י	נץ החמה..... 6:32 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:27	עלות השחר..... 5:19 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:14
10 Sep	רביעי Wednesday	יז 17	בבלי: הוריות ט ירושלמי: סוטה ג תוספתא: חלין ח ב"ד: קהלת יא-יב רמב"ם: שכירות יא	נץ החמה..... 6:33 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:42 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:25	עלות השחר..... 5:20 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:06 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:12
11 Sep	המישי Thursday	יח 18	בבלי: הוריות י ירושלמי: סוטה ד תוספתא: חלין ט ב"ד: אסתר א-ב רמב"ם: שכירות יב	נץ החמה..... 6:34 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:42 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:24	עלות השחר..... 5:21 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:06 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:11
12 Sep	ששי Friday	יט 19	בבלי: הוריות יא ירושלמי: סוטה ה תוספתא: חלין י ב"ד: אסתר ג-ד רמב"ם: שכירות יג	נץ החמה..... 6:34 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:42 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:22	עלות השחר..... 5:21 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:06 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:09
13 Sep	הפטרה: קומי אורי שב"ק Shabbos	כ 20	בבלי: הוריות יב ירושלמי: סוטה ו תוספתא: בכורות א ב"ד: אסתר ה-ו רמב"ם: שאלה ופקדון א	Selichos Shabbos Night נץ החמה..... 6:35 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:43 סו"ז תפלה - גר"א... 10:45 צה"כ לשיטת ר"ת..... 8:20	כי תבוא, פרק ג-ד עלות השחר..... 5:22 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:07 סו"ז תפלה - מג"א... 10:21 שקיעה..... 7:07

אֵלֶּס וְאֵס אַ צִדִּיק הַיֵּיכֶסֶת דְּאָרְף מְעַן פֿאַלְגֵן, אויסער אויב ער זאגט אז מ'ען זאל נישט קומען צו אים אויף ראש השנה, דאס דארף מ'ען אים נישט פאלגן. (ש"יחות ה"ר סימן ר"ד)